

ΚΟΝΙΤΣΑ

211. Μάρτης-Απρίλης-Μάης 2020

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 211 Μάρτης - Απρίλης - Μάης 2020 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

211. Μάρτιος-Απρίλιος-Μάης 2020
(Φωτ εξωφ.: "Ι.Γ.Π. Το Ρολόι")

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

Σελ.

73	“Κορονοϊός” απρόσμενος επισκέπτης, Σ.Τ.
75	Η περιώνυμη “γέφυρα της Κόνιτσας”, Θ. Β. Ζιώγα
84	Για τη γέφυρα Κόνιτσας, Γ. Μάρραιη
85	Πυρκαϊά στην αγορά Κόνιτσας, Χ. Γκούτου
87	Η πανούκλα, Ρ. Ρολλάν
97	Δρόμοι ψυχής, Κώστα Γρηγόρη
102	Το ρολόι της αγοράς, Γ. Μάρραιη
103	Γύφτοι, αυτοί οι περιφρονημένοι, Σ.Τ.
107	Αναμνήσεις από την κατοχή, Γ. Β. Γκούτου
111	Μάιος, Δ. Δημητριάδη
112	Ποιήματα, Κ. Τουφίδου
113	Τραγούδια αρραβώνα Σαμαρίνας, Γρ. Βέλκου
117	Το Ενοριακό Κέντρο Αμαράντου, Αγ. Πολίτη
118	Εύθυμα και ... σοβαρά, Μ. Σπηλιόπουλου
120	Τριάκοντα ημερών αιχμαλωσία, Ν. Βεκιάρη
123	Χρήστος Ανδρεάδης, Β. Νικόπουλου
125	Από τον Δήμο
130	Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

«Κορονοϊός»

ο απρόσμενος και ανεπιθύμητος επισκέπτης

Δεν προλάβαμε να βγούμε από την δεκαετή «καραντίνα» της οικονομικής κρίσης και μας ήρθε άλλο, χειρότερο κακό η πανδημία του «κορονοϊού».

Η επικοινωνία των ανθρώπων περιορίστηκε στο ελάχιστο αφού δεν μπορούσαν ούτε τα παιδιά να συναντήσουν τους γονείς τους και ούτε οι παππούδες να ιδούν τα εγγόνια τους. Τα καταστήματα έκλεισαν για δύο μήνες περίπου εκτός από τα άμεσης ανάγκης κι αυτά με μεγάλη προφύλαξη. Τα Σχολεία έκλεισαν και με το σύνθημα των ειδικών γιατρών από τα τηλεοπτικά κανάλια «ΜΕΝΟΥΜΕ ΣΠΙΤΙ» σταμάτησε σχεδόν κάθε κίνηση άσκοπη στους δρόμους πόλεων και υπαίθρου.

Η μάσκα - δυσεύρετη στις αρχές - έγινε απαραίτητη σε όσους κατ' ανάγκη, έπρεπε να 'ρθουν σ' επαφή με άλλους. Αυτή η κατάσταση ήταν κάτι που δεν το φανταζόμασταν...

Βέβαια οι επιδημίες και πανδημίες χολέρα, πανούκλα κ.ά. δεν είναι καινούριο φαινόμενο· από τότε που εμφανίστηκε η ζωή στον πλανήτη μας, έκαναν κι αυτές την παρουσία τους είτε από φυσικά αίτια, είτε από πολέμους κ.ά. (Τρωϊός πόλεμος, Πελοποννησιακός πόλεμος). Επιδημία στον Αγγλία, Γαλλία το Μεσαίωνα, Ισπανική γρίπη, ασιατική κλ.π.

Τα παλιά χρόνια οι επιδημίες περιορί-

ζονταν σε μια χώρα και δύσκολα επεκτεινονταν στις άλλες, τώρα όμως, με τις εύκολες μετακινήσεις πληθυσμών μεταδίδονται πολύ γρήγορα, έτσι η τωρινή επιδημία που ξεκίνησε από την Κίνα έφτασε ταχύτατα σ' όλο σχεδόν τον πλανήτη και έγινε πανδημία.

Τότε δεν υπήρχαν οι γνώσεις και τα μέσα αντιμετώπισης των επιδημιών και προσπαθούσαν να διώξουν το κακό με «ξόρκια» και δεισιδαιμονίες, ενώ τώρα η επιστήμη εντοπίζει τα αίτια και με εμβόλια και θεραπεία αντιμετωπίζει καλύτερα αυτές τις μάστιγες.

Παρ' όλα αυτά κάποιες χώρες που θεωρούνται και προηγμένες, είχαν πολλά θύματα από τον κορονοϊό. Μέχρι αυτή τη στιγμή η χώρα μας είχε λιγότερα κρούσματα και θανάτους, χάρη των προληπτικών μέτρων που συνέστησαν οι ειδικοί επιστήμονες, τα εφάρμοσε η πολιτεία και οι πολίτες και παν' απ' όλα στάθηκε όρθιο το Δημόσιο Σύστημα Υγείας που τόσο είχε απαξιωθεί από ορισμένους.

Αυτή η δύσκολη κατάσταση που βρήκε τη χώρα μας πρέπει να μας κάνει να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα. (Ουδέν κακόν αμιγές καλού) έλεγαν οι πρόγονοί μας. Διαπιστώθηκε ότι ο λαός μας, όπως πάντα, έτσι και τώρα έδειξε μεγάλη αλληλεγγύη και οι γιατροί με αλtruισμό και

αυτοθυσία έκαναν το παν για την αποτροπή του κακού.

Άρα χωρίς χρονοτριβή το Κράτος πρέπει να ενισχύσει το Δημ. Σύστημα Υγείας με γιατρούς και νοσηλευτικό προσωπικό καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό για να μπορεί η χώρα μας να είναι πάντα έτοιμη ν' αντιμετωπίσει κάθε παρόμοια κατάσταση. Γιατί ο καταραμένος «κορο-

νοϊός» δεν αργεί να επιστρέψει δριμύτερος, αυτός ή κάποιος ... συγγενής του!

Σ.Τ.

Υ.Γ. Η πανδημία, που είχε άσχημες συνέπειες για όλους, επόμενο ήταν να επηρεάσει και το περιοδικό μας λόγω της αναγκαστικής «καραντίνας». Πιστεύαμε ότι οι απανταχού φίλοι μας θα μας δικαιολογήσουν για την καθυστέρηση...

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ:

Απολύμανση και καθαριότητα δημόσιων χώρων

Στην απολύμανση και καθαριότητα κοινόχρηστων χώρων, πεζοδρομίων στο κέντρο της πόλης της Κόνιτσας, χώρων έμπροσθεν του Δημαρχείου και του Κέντρου Υγείας, της κεντρικής οδού μέχρι το ιστορικό γεφύρι προέβησαν τα συνεργεία του τομέα καθαριότητας του Δήμου Κόνιτσας τη Μ. Πέμπτη 16 Απριλίου 2020. Τις εργασίες επέβλεψε ο αρμόδιος Αντιδήμαρχος Νικόλαος Τσιαλιαμάνης.

Μετά την ανάληψη των καθηκόντων μας και την επισκευή των βασικών μηχανημάτων του Δήμου οι συγκεκριμένες εργασίες ήταν προγραμματισμένες και θα συνεχιστούν και στην πόλη της Κόνιτσας και στις Κοινότητες βάσει προγράμματος. Συνέπεσαν βέβαια και με την πανδημία του κορωνοϊού.

Ο Δήμαρχος ευχαριστεί τους εργαζόμενους στον τομέα Καθαριότητας και Ύδρευσης του Δήμου για την προθυμία τους ως προς την κάλυψη βασικών αναγκών των δημοτών και πέραν του ωραρίου τους, καθώς και για την άριστη συνεργασία. Εύχεται σε όλο το υπαλληλικό προσωπικό του Δήμου και σε όλους τους δημότες Χρόνια πολλά - Καλή Ανάσταση.

Από το Γραφείο Δημάρχου

Η περιώνυμη, πέτρινη «γέφυρα Κόνιτσας» στον Αώο

ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

ΜΕΡΟΣ Γ΄ : Ο πρωτομάστορας εργολάβος

Με βάση τα παραπάνω έγκυρα κείμενα/πειστήρια, έχουν γραφεί ή προκύπτουν κάποιες εκδοχές, για το ποιός, από τους τότε επώνυμους γεφυροποιούς τέκτονες, ήταν ο **αρχιεργολάβος** που κατασκεύασε τη μεγάλη και θαυμαστή «γέφυρα Κόνιτσας». Όλες έχουν αντιμετωπισθεί, από τους κατά περίπτωση μελετητές, περισσότερο με ιστορικά και λαογραφικά κριτήρια. Στην ουσία πρόκειται, όπως τα έγγραφα των §3 και §5 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄ αποκαλύπτουν, για **εργολαβίες** μεγάλες, βραχυχρόνιες, πολυάνθρωπες, σύνθετες (σχεδιασμός, τεχνική υλοποίηση, χρηματοδότηση από πολλές πηγές, κ.α.) και πολυδάπανες (Κόνιτσας 150.000 γρ. | Πλάκας 187.000 γρ. | Μπαλντούμας 250.000 γρ.), και έπρεπε πρωτίστως ως τέτοιες να διερευνώνται, τηρουμένων βέβαια των τότε εργασιακών, εργολαβικών και συναλλακτικών κανόνων και συνηθειών. Μόνον τα παθήματα αυτών των μεγάλων έργων (π.χ. κατάρρευση, αστοχίες, συμβάντα, κ.α.) μπορεί να είναι πρόσφορα επεισόδια για τη λαογραφία, όχι όμως αυτή καθαυτή η εκτέλεσή τους. Το **ιδιαίτερο** στην παρούσα γέφυρα είναι η συμμετοχή στη χρηματική δαπάνη της «σεβαστής Κυβερνήσεως» [όρα παρατήρηση §5/5.α ΜΕΡΟΥΣ Β΄], γεγονός που καθιστά υποχρεωτική την **εργολαβική** θεώρηση του όλου έργου ως **δημόσιου**. Για τον ίδιο λόγο, ίσως και η προταθείσα μορφή της γέφυρας να εγκρίθηκε από τους τότε μηχανικούς της Διοίκησης, [ιδέ σημ. 15]. Με την προσθήκη εδώ και αυτών των παραγόντων, οι εκδοχές αυτές είναι οι ακόλουθες:

§α Ο Κώστας Χρ. Μπέκας (π.1825-π.1899), από το χωριό Πράμαντα των Τζουμέρκων, όπως έμμεσα, πλην σαφώς, προκύπτει από το κείμενο της §2 του ΜΕΡΟΥΣ Β΄, αφού αυτός είναι ο **βέβαιος**⁵ αρχιτέκτων «της εν τη επαρχία Τσουμέρκα έτι καταπληκτικωτέρας γεφύρας», στον ποταμό Άραχθο (ποτάμι της Άρτας), δηλ. της αξιοθαύμαστης «γέφυρας Πλάκας», με το μεγαλύτερο άνοιγμα και ύψος καμάρας απ’ όλες τις πε-

5. Το ότι ο Κώστας Μπέκας έφτιαξε επιτυχώς το 1866 τη «γέφυρα Πλάκας» και ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» το 1863 την ίδια γέφυρα που κατέπεσε, το λαμβάνω ως δεδομένο εκ της βιβλιογραφίας, μιας και αυτό δεν είναι το αντικείμενο του παρόντος άρθρου. Σχετικώς ιδέ: Νικ. Χ. Παπακώστας, «Ηπειρωτικά - Αθαμανικά», Αθήναι 1967, σελ. 428-432 | Αποσπάσματα απομνημονευμάτων Νικ. Κ. Μπέκα (1859-1962), στο άρθρο «Το γεφύρι της Πλάκας», στον τόμο 1977 «Πράμαντα Τζουμέρκων Ιωαννίνων», σελ. 196-198 | Σπ. Μαντάς, 17^ο άρθρο «Του Μάστρο-Μπέκα το δίκαιο...!», στην εφημ. «Ηπειρωτικά Νέα», φύλλο 116/2000 | και άλλοι. Σοβαρές ενστάσεις μου για την ορθότητα

τρογέφυρες της Ελλάδας, η οποία **επιτυχώς** είχε κτισθεί απ' αυτόν το καλοκαίρι του **1866** - ασφαλώς από ντόπιους κτίστες Τζουμερκιώτες - με πλέον έγκριτο ιδιώτη χρηματοδότη, μεταξύ πολλών άλλων, τον κ. **Ι. Λούλη** του Ζώνη, τραπεζίτη στα Ιωάννινα, καταγόμενο από το χωριό «Κοτόρτσι» (τώρα Αετορράχη) των Κατσανοχωρίων Ιωαννίνων.

Λίγο μετά, δηλ. το καλοκαίρι του **1868**, όταν οι κάτοικοι της Κόνιτσας αποφάσισαν «να αποδυθώσιν εις το δυσχερές έργον της ιδρύσεως **λιθίνης γεφύρας**» και ο κ. Ι. Λούλης πήγε στα λουτρά της επαρχίας Κόνιτσας, υπέρ αυτού του Κ. Μπέκα εγγυάται για την επιτυχή κατασκευή και πάλι ο κ. **Ι. Λούλης**, ως πλειοδότης ιδιώτης χορηγός, **αναδεχόμενος**, μάλιστα, αυτόν τον αρχιτέκτονα, δηλ. παίρνοντας πάνω του τη σχετική ευθύνη έναντι των άλλων χορηγών, και κυρίως προς το Δημόσιο που πάντα απαιτεί πλήρη εξασφάλιση. Και το έπραξε αυτό, επειδή ο Κ. Μπέκας ήταν ήδη επιτυχώς δοκιμασμένος το 1866 στη «γέφυρα Πλάκας» και συνεπώς υπήρχαν «δείγματα ακριβή», δηλ. συγκεκριμένα έργα, που πιστοποιούσαν την ικανότητά του ως γεφυροποιού. Παρόμοια αναδοχή και πρόταση εγγυημένου και έμπειρου τέκτονος γεφυροποιού, που θα έσπινε με βεβαιότητα το γεφύρι, δεν υπήρχε πιο πριν, και αυτός ήταν, πέρα από τη διάχυτη ένδεια, ένας πρόσθετος λόγος να μην φιλοτιμούνται αρκετοί χορηγοί, ή να είναι φειδωλοί οι υπάρχοντες, φοβούμενοι μια πιθανή κατάρρευση και την απώλεια των χορηγιών τους. Ο αρχιτέκτων Κ. Μπέκας, τον οποίο πρότεινε και εγγυήθηκε ο Ι. Λούλης, ήταν η διαφήμιση και η ασφάλεια της επιτυχίας.

μερικών στοιχείων εμπεριέχονται στις σημ. **6, 21** και **22** του παρόντος άρθρου.

Κανείς και ποτέ δεν έγραψε ότι τη «γέφυρα Πλάκας» το 1866 την έχτισαν Πυρσογιαννίτες τέκτονες. Οι τυχόν τέτοιες αναφορές θα σχετίζονται με τη γέφυρα του 1863 που κατέπεσε, με ανάδοχο τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη». Αντίθετα, όλοι έγραψαν ότι επιχώριοι Τζουμερκιώτες ήσαν οι κτίστες που την έφτιαξαν το 1866, όπως ήταν και ο εργολάβος Κ. Μπέκας.

Από βάσκανη τύχη, πολύ πρόσφατα, την 1-02-2015 ξημερώματα Κυριακής, όταν ακόμη γραφόταν το πρωτόλειο του παρόντος άρθρου, ύστερα από πολυήμερες κατακλυσμιαίες βροχές και την πίεση σφοδρότατου ανέμου, ο αιθεροπέτης θόλος της «γέφυρας Πλάκας», αυτό το θαυμαστό δημιούργημα του Κ. Μπέκα, κατέρρευσε. Με δεδομένο ότι τα περίξ χωριά των Τζουμέρκων είχαν το 1866 πολλούς και άξιους κτίστες, εκείνη την αποφράδα ημέρα από την τηλεόραση (ANT1) ακούστηκε το παράδοξο «το είχε κτίσει το 1866 ο πρωτομάστορας Κ. Μπέκας από το χωριό Πράμαντα των Τζουμέρκων και Πυρσογιαννίτες μάστορες». Είναι σαν να ακούμε το αντίστροφο παράλογο, ότι τη «γέφυρα Κόνιτσας» την έκτισε πρωτομάστορας από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας και κτίστες από τα μακρινά Τζουμέρκα. Οι Πυρσογιαννίτες κτίστες, εκείνη την εποχή, εργάζονταν σε μικρά ή μεγάλα, ανάλογα με το έργο, «μπουλούκια» συγχωριανών ή κοντοχωριανών μαστόρων, με δικό τους αρχιμάστορα. Αποκλείεται ένας αλαργινός Τζουμερκιώτης να είναι αρχηγός ενός τέτοιου, πολυπληθέστατου για την περίπτωση, «μπουλουκιού» μαστόρων από την Πυρσόγιαννη.

Αδιανόητο φαίνεται ο κ. Ι. Λούλης, ένας σώφρων τραπεζίτης, να πρότεινε τον γεφυροποιό «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη», και μάλιστα στους συμπατριώτες του Κονιτσιώτες· αυτόν που μόλις πριν 5 χρόνια, δηλ. το 1863, του έπεσε μια τεράστια γέφυρα και τον κατέτρεχε η κακωνυμία. Το πιθανότερο είναι ότι δεν θα τον αποδεχόταν η τούρκικη Διοίκηση που συμμετείχε κατά 1/3 στη όλη δαπάνη, για να μη τεθούν σε κίνδυνο τα χρήματα που έδωσε. Μια τέτοια πρόταση θα ήταν παραλογισμός εκ μέρους του, ακόμη και στην περίπτωση που ίσως το συνεργείο του «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη» θα εργάστηκε υπό τον Κ. Μπέκα, [ιδέ **Παρένθεση** πιο κάτω], στην επιτυχημένη κατασκευή της «γέφυρας Πλάκας» το 1866, διότι ήδη είχε σιγματισθεί και αμαυρωθεί η φήμη του από το 1863. Τα κακά νέα για τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη» θα είχαν μαθευτεί στην πατρίδα του και θα τα γνώριζαν οι συνεισφέρουσες Αρχές. Γι' αυτό, άλλωστε, «μηδενός τολμήσαντος να εγγυηθή τον αρχιτέκτονα» πριν το 1868, δεν επιλέχτηκε ο «Μαστρογιώργης», παρόλο το «Κονιτσιώτης», ούτε και άλλος γεφυροποιός. Και δεν μπορεί να είναι αυτός ο αναδεχθείς από τον κ. Ι. Λούλη γεφυροποιός, γιατί έτσι θα αποτρέπονταν άλλοι χορηγοί να δώσουν χρήματα, φοβούμενοι την πώση της γέφυρας, ενώ ο σκοπός της αναδοχής του αρχιτέκτονος, (ασφαλώς επιτυχόντος γεφυροποιού), απέβλεπε ακριβώς στο αντίθετο, δηλ. στη προσέλκυση χορηγιών. Ούτε και υπήρχαν για τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη» το 1868/9 «δείγματα ακριβή» επιτυχούς εκτέλεσης παρόμοιας γέφυρας. Το αντίθετο, μάλιστα, συνέβαινε.

Προσθέτω πως, αν ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» υποθετικά ταυτισθεί με τον «Γιώργο/Ζιώγα Φρόντζο» [ιδέ πιο κάτω **Παρένθεση** και σημ. 7], στον οποίο αποδίδεται από Πυρσογιαννίτικες πηγές και η κατασκευή της «γέφυρας Ντέρτης» πολύ πριν να γίνει η «γέφυρα Κόνιτσας» το 1869/70 [όρα άρθρο 16], η οποία όμως «γέφυρα Ντέρτης» είχε καταπέσει κάποια χρονιά πριν το 1869 και γι' αυτό προέκυψε η ανάγκη να κτιστεί η μεγάλη «γέφυρα Στράτσιανης» το 1872, τότε τα «δείγματα» επιτυχούς ανέγερσης γέφυρας θα ήσαν **άκρως αρνητικά** για τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη», ασχέτως που η πώση αυτή οφειλόταν σε κατολίσθηση. Αυτό ελάχιστοι θα το συνεκτιμούσαν· το κακό συμβάν και η εξ αυτού κακοφημία θα μετρούσε περισσότερο όλων.

Για τους λόγους αυτούς, είναι πασιφανώς μετέωρο και βιαστικό το συμπέρασμα ότι το κείμενο της §2 του ΜΕΡΟΥΣ Β' «Αναφέρεται **προφανώς** στη γέφυρα Πλάκας επί του Αράχθου που είχε χρηματοδοτήσει ο Ιωάννης Λούλης και κατασκευάσει το 1863 ο “Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης”. Τον μάστορο-Γιώργη αυτόν υποθετικά είχαμε ταυτίσει με τον ημέτερον **Ζιώγα Φρόντζο**. Η παραπάνω πληροφορία φαίνεται να **επιβεβαιώνει** την υπόθεσή μας.», [στο βιβλίο της σημ. 16, σελ. 262], η οποία γέφυρα πάραυτα κατέπεσε, συμπληρώνω εγώ, γεγονός που άρδην ανατρέπει εκείνο το «**προφανώς**» και το «**επιβεβαιώνει**».

Εξ ίσου κενό δείχνει και το πόρισμα «Το πολυτιμότερο όμως που προκύπτει από το συγκεκριμένο άρθρο, μετά από όσα **παραθέσαμε**, είναι η ταυτοποίηση του **μαστορο-Γιώργη Κονιτσιώτη με τον Ζιώγα Φρόντζο ...**», [Σπ. Μαντάς, άρθρο σημ.

16, σελ. 83], παρόλα τα παρατιθέμενα, παρμένα όλα από την αμφίβολη «προφορική παράδοση»(;;) και το απόσπασμα απομνημονευμάτων ή τα «αδημοσίευτα»(;;) αρχεία του υιού Νικ. Κ. Μπέκα (1859-1962), που είναι ελεγχκτέα ως προς την αξιοπιστία τους, σημειώνω εγώ [ιδέ σημ. 22].

Το θέρος του 1869, αφού στο μεταξύ με «*την προθυμία των εγχωρίων Αρχών*» της Κόνιτσας μαζεύτηκαν και κάποιες άλλες μικρότερες χορηγίες τρίτων, πέραν από την εξασφάλιση της σημαντικής πίστωσης του Κράτους και της μεγάλης χορηγίας του κ. Ι. Λούλη, άρχισε η ανέγερση της γέφυρας, ως **δημόσιο έργο**, με πρωτομάστορα εργολάβο τον Κ. Μπέκα, ο οποίος στα όσα απομνημονεύματα του υιού του Νικ. Μπέκα έχουν γνωστοποιηθεί αναγράφεται «... και εργολάβος δημοσίων έργων» [όρα το άρθρο στην αρχή της σημ. 22]. Επειδή πρόκειται περί τεράστιου και πολυσύνθετου έργου, με χορηγίες από πολλές πηγές και συγχρηματοδότη το πάντα γραφειοκρατικό Δημόσιο, θα υπογράφηκε με τις τοπικές Αρχές της Κόνιτσας σύμβαση/συμφωνητικό **απευθείας** ανάθεσης της **εργολαβίας**, που περιελάμβανε τους όρους και τις υποχρεώσεις του εργολάβου, όπως γίνεται (και γινόταν και τότε) σε παρόμοια έργα. Η απευθείας ανάθεση θα έγινε με πρόταση του κ. Ι. Λούλη, που ήταν ταυτόχρονα **εγγυητής** του εργολάβου και **πλειοδότης** χορηγός, διαθέσας προς τούτο περί το 1/3 της συνολικής αξίας των 150.000 γρ., οπότε η πρότασή του για τον συγκεκριμένο γεφυροποιό ήταν βαρύνουσα και έγινε αποδεκτή ακόμη και από τη συμμετέχουσα τούρκικη Διοίκηση.

Η παραπάνω ανάλυση δείχνει και είναι λογικότερη, χωρίς να αντιβαίνει σε κανένα έγγραφο πειστήριο του ΜΕΡΟΥΣ Β', πλην της νεότερης και αμφίβολης «προφορικής παράδοσης» της επόμενης §β. Αν θεωρηθεί αυτοτελώς, δίχως να συνδυασθεί με άλλες λαογραφικές εκδοχές, κατοπινές ενθυμήσεις ή διηγήσεις και τεκμαρτές απόψεις, οι οποίες είναι και αβέβαιες ως πόρρω απέχουσες χρονικά από το έτος ίδρυσης της γέφυρας (1869/70), είναι η **πλέον βεβαία**. Μόνο η φωτογραφία του αρχιτέκτονα γεφυροποιού Κ. Μπέκα λείπει από την εφημερίδα της §2 του ΜΕΡΟΥΣ Β', (η φωτογραφική τέχνη μόλις είχε εισαχθεί τότε εις τα έντυπα). Συνεπώς, ο αρχιτέκτων Κ. Μπέκας πρέπει να θεωρηθεί ως ο βέβαιος πρωτομάστορας εργολάβος της «γέφυρας Κόνιτσας».

Αυτός, εργολαβικά ενεργώντας, θα προσέλαβε κατά την εκτέλεση του έργου συνεργεία από ντόπιους τεχνίτες (λιθοξόους, χτίστες, λατόμους, ξυλουργούς, εργάτες, κ.λπ.), από τους τόσους πολλούς δεξιοτέχνες που διέθεταν τα τότε μεγάλα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, (π.χ. Πυρσόγιαννη όπως φανερώνει το έγγραφο της §4 του ΜΕΡΟΥΣ Β', Βούρμπιανη, Στράτσιανη, κ.α.). Τούτο είναι ολοφάνερο και από τη διαφορετική μορφή τοιχοδομίας στις όψεις της γέφυρας, εμφανώς διακριτή ακόμη και τώρα, [ιδέ σχέδιο (Φωτ. 19-7)]. Ο ίδιος ήταν από ξένο τόπο, από τα απόμακρα Τζουμέρκα, και δεν ήταν δυνατόν να μεταφέρει από εκεί, ούτε και τον συνέφερε άλλωστε, το μέγα πλήθος των χτιστών που απαιτούσε η επείγουσα και σύντομη, εντός μιας μόνον θερινής περιόδου, κατασκευή της πελώριας γέφυρας.

Μεταξύ των πολλών συνεργείων που απασχολήθηκαν, ίσως και αυτό του «Μα-

στρογιώργη Κονιτζιώτη» θα εργάστηκε στη γέφυρα, πολύ δε περισσότερο αν οι δυο αυτοί τέκτονες γνωρίζονταν από τη «γέφυρα Πλάκας» του 1863, [ιδέ *Παρένθεση* πιο κάτω]. Ενδεχομένως, και το συνεργείο του Πυρσογιαννίτη Λάμπρου Μπέτσα να συμμετείχε στο έργο [ιδέ πιο κάτω §γ και σημ. 20], γιατί το έργο απαιτούσε πολλές δεκάδες τεχνικά και εργατικά χέρια. Για τον ίδιο λόγο, και το συνεργείο του τέκτονα «Γιώργου/Ζιώγα Φρόντζου» θα δούλεψε εκεί, (χωρίς αυτός να είναι ο πρωτομάστορας γενικός εργολάβος, κατά την παρούσα ανάλυση). Το τελευταίο θα στάθηκε αιτία να αποδοθεί κατόπιν από κάποιους Πυρσογιαννίτες όλη η εργολαβία σ' αυτόν, (με πιθανή ταύτισή του με τον «Μαστρογιώργη Κονιτζιώτη», κατά την ανάλυση στην επόμενη §β και §δ), εφόσον θεωρηθούν αληθή όσα γράφουν και μολογούν με καθυστέρηση 80 ετών και πλέον, στηριγμένα όλα **μόνον** σε εξ ακοής ενθυμήσεις ανθρώπων δεύτερης και τρίτης γενεάς, και δικαιολογεί την αποκλειστικώς από την Πυρσογιαννή εκπορευθείσα νεόκοπη «προφορική παράδοση»(;;), ότι ο «Γιώργος/Ζιώγας Φρόντζος» ήταν ο πρωτομάστορας ποιητής της γέφυρας, [ώρα πιο κάτω §β και σημ. 16].

Παρένθεση (για τη «γέφυρα Πλάκας»)

Για την προαναφερθείσα «γέφυρα Πλάκας» στον Άραχθο ποταμό, γράφεται [ιδέ σημ. 5], και είναι βέβαιο ότι είχε γίνει προσπάθεια να χτιστεί και λίγο πρωτύτερα, το έτος **1863**, από τον «Μαστρογιώργη Κονιτζιώτη», με χρηματοδότες τις κοντινές Κοινότητες και, μεταξύ των πολλών ιδιωτών χορηγών, τον προειρημένο κ. Ι. Λούλη. Στις βιβλιογραφικές πηγές, [ώρα σημ. 5], δεν ανιχνεύεται συμμετοχή του Δημοσίου, ενώ ο κ. Ι. Λούλης αναφέρεται ως ένας εκ των χορηγών, ίσως ο πιο έγκριτος λόγω επαγγέλματος, που **δεν** «ενεργεί ως εγγυητής» του εργολάβου «Μαστρογιώργη Κονιτζιώτη», όπως ατεκμηρίωτα γράφτηκε [ιδέ βιβλίο σημ. 16, σελ. 255, υποσημ. 345], άποψη που οδηγεί σε λάθος πορίσματα.

Ανεξάρτητα από τις μέχρι τώρα λαογραφικές θεωρήσεις του έργου, επειδή πρόκειται για πολυσύνθετη, πολυδάπανη και κατεπείγουσα εργολαβία, με χρηματοδότηση από πολλές πηγές, θα έγινε κάποιος διαγωνισμός ή ζητήθηκαν προσφορές από μερικούς επαγγελματίες του είδους. Έτσι γίνεται πάντα στα μεγάλα έργα, το ίδιο και τότε, όπως γενικά το έγγραφο της §6 του ΜΕΡΟΥΣ Β' μας πληροφορεί και οι γραφές το επιβεβαιώνουν ειδικά για τη «γέφυρα Πλάκας» [ιδέ άρθρο Νικ. Παπακώστα στη σημ. 5, σελ. 430], πως ενδιαφέρθηκαν γι' αυτήν πρωτομάστορες «εκ Πραμάντων, Ραφταναίων, Σκλούπου και Κονίτσης». Τον διαγωνισμό τον κέρδισε ο «Μαστρογιώργης Κονιτζιώτης», στον οποίον κατακυρώθηκε η ανέγερση της γέφυρας και θα συστάθηκε **εργολαβία** με υπογραφή κάποιας σύμβασης, όπως γίνεται σε παρόμοια έργα, που τον καθιστούσε υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και την τελική ολοκλήρωση του έργου.

Η επιτακτική ανάγκη άμεσης υλοποίησης του έργου εντός μιας θερινής περιόδου, σε συνδυασμό με το πολυάνθρωπο των απαιτούμενων συνεργείων, τον υποχρέωσε να ενεργήσει κατά δύο δυνατούς τρόπους:

α.α) Είτε να εκτελέσει **μόνος του** το έργο, ως υπεύθυνος και υπόλογος εργολάβος, προσλαμβάνοντας προς τούτο πολλά συνεργεία, όπως απαιτούσε το έργο, ασφαλώς από ντόπιους Τζουμερκιώτες μαστόρους που αφθονούσαν, μεταξύ των οποίων και το συνεργείο του Κ. Μπέκα. Μάλλον θα είχε μαζί του, όπως συνηθιζόταν άλλωστε τότε, και το δικό του ολιγομελές συνεργείο από συμπατριώτες του από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας, αλλά αυτό δεν επαρκούσε. Ο ίδιος καταγόταν από τη μακρινή μαστορομάνα επαρχία Κόνιτσας και δεν μπορούσε, ούτε και τον συνέφερε οικονομικά, να μεταφέρει από εκεί πολλές δεκάδες μαστόρων κάθε ειδικότητας που χρειαζόταν το έργο.

α.β) Είτε να αναζητήσει ντόπιο **συνεργάτη**, στα άγνωστα σ' αυτόν, πλην κοντινά, μαστοροτόπια των Τζουμερκών, που είχαν πολλούς και έμπειρους τεχνίτες, για να μπορέσει να διεξέλθει τάχιστα την όλη εργολαβία. Ζυγίζοντας πρόσωπα, πράγματα και ικανότητες, επέλεξε τον πρωτομάστορα Κώστα Χρ. Μπέκα, από το κοντινό χωριό Πράμαντα των Τζουμερκών. Ο ίδιος, ως ανάδοχος του έργου και όχι ο επιλεγείς συνεργάτης, παρέμεινε υπεύθυνος και υπόλογος έναντι όλων, κατά τους ορισμούς παρόμοιων συμβάσεων.

Ο πρώτος τρόπος δικαιολογεί τη γνωριμία και ο δεύτερος τη συνεργατική σχέση με τον Κ. Μπέκα, την οποία αναφέρει η πηγή της σημ. **22**, εφόσον ελεγχθεί και επιβεβαιωθεί ως αξιόπιστη(;;).

Ατυχώς, η πλήρως περατωθείσα δομικώς γέφυρα κατέπεσε λίγες μέρες μετά και πριν παραδοθεί σε κοινή χρήση, μάλλον από λανθασμένη μεθοδολογία⁶ αφαί-

6. Μετέπειτα, λαογράφοι και ερευνητές έγραψαν ότι η πώση συνέβη «πάνω στο ζιαφέτι», δηλ. την ώρα των εγκαινίων όταν «*παρετίθετο εις τους μαστόρους υπαίθριον γεύμα πανηγυρικόν επί τη αποπερατώσει του έργου*», [κατά τον Νικ. Χ. Παπακώστα, στο άρθρο της σημ. **5**, σελ. 430], τραγικοποιώντας ακόμη περισσότερο το ατυχές συμβάν.

Ως επίμετρο γράφω τα ακόλουθα: Το υλικό ενός λιθόκτιστου τόξου δεν είναι ομογενές. Αποτελείται από πολλά μικροστοιχεία (λίθοι) που συναρμολογούνται με κονίαμα. Κατά τη στατική του λειτουργία γίνεται μεταφορά των εσωτερικών θλιπτικών και διατμητικών τάσεων από λίθο σε λίθο μέχρι τη θεμελίωση, επιδιώκοντας πάντα μικρή ή μηδενική κάμψη. Άραξ και «κλειδωθεί», αφαιρεθούν τα ικριώματα και λειτουργήσει ως στατικός φορέας, δεν μπορεί εν ηρεμία να καταπέσει. Η αστοχία υλικού στις λιθοδομές είναι σπανιότατη έως ανύπαρκτη, λόγω της πολύ μεγάλης θλιπτικής αντοχής της τοιχοποιίας. Σε κάποιο άλλο στατικό αίτιο οφείλεται η πώση της ήδη περατωμένης γέφυρας. Η εργασία που απέμενε να εκτελεσθεί, μετά την περαίωση και παρέλευση 15ημέρου για την πλήρη στερεοποίηση του κονιάματος, είναι η αφαίρεση των ικριωμάτων. Από τις σχετικές γραφές, κατάδηλο γίνεται ότι σ' αυτή τη φάση έγινε η πώση. Κοινή ήταν η αντίληψη ότι τα ικριώματα απομακρύνονται προοδευτικά αρχίζοντας από τις γενέσεις, ταυτόχρονα ανά δυο συμμετρικά τμήματα, με τελευταία αυτά που υποστηρίζουν την κορυφή. Αυτό είναι μέγιστη και **επικίνδυνη πλάνη**, γιατί, πριν την αφαίρεση των ικριωμάτων του κορυφαίου τμήματος, έχει ήδη επέλθει, στα εκατέρωθεν ημίτοξα που στηρίζονται

ρεσης των ικριωμάτων που εφάρμοσε ο πρωτομάστορας σε ένα αμπασωτό/ χαμηλωμένο τόξο πολύ μεγάλου ανοίγματος, [όρα σημ. 22]. Ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης», ως πρωτομάστορας και ανάδοχος του έργου, χρεώθηκε την αποτυχία και θεωρήθηκε **υπαίτιος** για την πώση της γέφυρας. Το πλήγμα για τη γεφυροποιϊτική του αξιοσύνη ήταν βαρύ και η υστεροφημία του καταρρακώθηκε. Ασφαλώς, και ο συμμετέχων χορηγός κ. Ι. Λούλης ζημιώθηκε πολλά από αυτήν την κατάρρευση, όπως και οι λοιποί χρηματοδότες.

Τρία χρόνια υστερότερα, ήτοι το **1866**, ο ήδη στιγματισμένος «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» δεν μετέχει στον διαγωνισμό για την εκ νέου ανέγερση της «γέφυρα Πλάκας». Ούτε και θα γινόταν δεκτός, λόγω της πρόσφατης ατυχίας του. Ο Κ. Μπέκας θα δώσει προσφορά και στη συνέχεια θα αναλάβει και θα ολοκληρώσει επιτυχώς το έργο, με παρόντα χορηγό, μεταξύ άλλων ιδιωτών, και πάλι τον κ. Ι. Λούλη. Ασφαλώς, θα υπογράφηκε κάποια **σύμβαση** με τους πολλούς χρηματοδότες, κατά πως συνηθίζεται στις μεγάλες εργολαβίες, που τον καθιστούσε υπεύθυνο και υπόλογο για όλα και έναντι όλων, ως εργολάβο του έργου.

Ενδεχομένως, στη διάρκεια της κατασκευής να εργάστηκε στη γέφυρα και το συνεργείο του «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη», αν βέβαια ο τελευταίος δεν είχε πάρει από ντροπή των ομματιών του και είχε φύγει από την περιοχή, που είναι και το πλέον πιθανό για έναν έντιμο πρωτομάστορα. Η όποια απασχόληση, αν συνέβη, θα έγινε ως ανταπόδοση του Κ. Μπέκα στην πιθανή προτίμηση στο πρόσωπό του κατά το έτος 1863, γεγονός που πολύ θολά διαφαίνεται από την πηγή της σημ. 22, στο βαθμό που αυτή κριθεί ότι αληθεύει(;;).

Έχει **πιθανολογηθεί**⁷ ότι αυτός ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» δεν είναι άλλος

εκεί, αλλαγή της στατικής συμπεριφοράς τους ως τόξα. Πολλά γεφύρια, κυρίως χαμηλωμένα ή μεγάλα, έπεφταν κατά την αποξήλωση των ικριωμάτων εξ αιτίας αυτής της πλάνης, π.χ. για τη μεγάλη «γέφυρα Αζίζ αγά» (1727) στον ποταμό Βενέτικο Γρεβενών γράφεται ότι δυο φορές κατέρρευσε στα ξεκαλουπώματα. Η σωστή αφαίρεση είναι ακριβώς η αντίστροφη. Με την απομάκρυνση των ικριωμάτων που υποβαστάζουν την κορυφή προκύπτει αρχικά ένα πλήρες μικρό τόξο. Με τις επόμενες καθαιρέσεις, που γίνονται ταυτόχρονα ανά δυο συμμετρικά τμήματα και επαναλαμβάνονται μέχρι τις γενέσεις, το τόξο αυτό μεγαλώνει και αυτοδοκιμάζεται, χωρίς να αλλάζει η στατική λειτουργία του φορέα ως τόξου. Τα παραπάνω ισχύουν για όλα τα τόξα, ιδιαίτερα δε για τα χαμηλωμένα/αμπασωτά που έχουν τεράστια οριζόντια ώθηση στα ακρόβαθρα. Κατά πάσα πιθανότητα, θύμα της παραπάνω πλάνης έπεσε και ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης». Μάλλον, παρόμοια περίπτωση είναι και αυτή της σημ. 10.

7. Πρώτοι έθεσαν «ως υπόθεση εργασίας» το θέμα οι Βασ. Παπαγεωργίου - Αργ. Πετρονώτης στο άρθρο «Ο Πυρσογιαννίτης πρωτομάστορας Ζιώγας Φρόντζος και το έργο του (Μαστόροι και γεφύρια)», [στο βιβλίο «Η επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο», έκδοση Δήμου Κόνιτσας 1996, σελ. 219-327] | Οι ίδιοι στις γραφές του πρώτου βιβλίου της σημ. 16.

παρά ο Πυρσογιαννίτης «Γιώργος/Ζιώγας Φρόντζος», [ιδέ άρθρο στο βιβλίο της σημ. 7, σελ. 234 | όρα και σημ. 16]. Για την άποψη αυτή εκφράζονται σοβαρές και λογικότερες αντιρρήσεις⁸, σωστά τεκμηριωμένες, οι οποίες αναπτύσσονται στην επόμενη §β.

Γράφτηκε⁹, επίσης, ότι αυτός ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης» θα μπορούσε, εξ ίσου πιθανά, να είναι ο **Μαστρογιώργος Κολοκύθας** (π.1834-1892) από την Καστανιανή Κόνιτσας, ο οποίος το **1892** κατασκεύασε γεφύρι στην περιοχή Καρπενησίου¹⁰ που κατέπεσε την 1-9-1892, υπό την προϋπόθεση ότι, πριν να δραστηριο-

8. Τέτοιες πειστικές αντιρρήσεις εξέφρασε **πρώτος** ο Χαρίλ. Γκούτος στο περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 170/2013, σελ. 179 | Στο άρθρο του «Παλιές γέφυρες στην επαρχία μας», περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 179/2014, σελ. 419-423, καταλήγει ότι ο Κ. Μπέκας είναι ο πρωτομάστορας ποιητής τη «γέφυρα Κόνιτσας». Το πόρισμα αυτό υπερασπίζεται και στο άρθρο του «Ο πρωτομάστορας της γέφυρας της Κόνιτσας», περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 182/2015, σελ.155-157, που είναι ανταπάντηση στο άρθρο του Σπ. Μαντά της σημ. 22.

9. Χαρίλ. Γκούτος, στα άρθρα σημ. 8. Στο δεύτερο άρθρο επεκτείνει την πιθανότητα να ταυτίζονται με τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη» και άλλοι «Μαστρογιώργηδες» από την επαρχία Κόνιτσας, πέρα από τον Καστανιανίτη Γιώργο Κολοκύθα, π.χ. ο Στρατσιανίτης Γιώργος Γιώτης ή ο Βουρμπιανίτης Γιώργος Γίωσης, επειδή ήσαν σύγχρονοι και υπογράφουν ως «Μαστρογιώργης», χωρίς να προσθέτει άλλα στοιχεία. Ο τελευταίος, επιλεγόμενος και Κάλφας, μάλλον αποκλείεται, διότι θα είχε το 1863 ηλικία (1863-π.1798) = 65 χρόνια περίπου, που είναι μεγάλη για όσους ασκούν την λιθοκτιστική τέχνη, [όρα γενεαλογία Γιοσαίων στη σημ. 5 του άρθρου 4 για τη «Μεσογέφυρα»]. Για τον Στρατσιανίτη Γιώργο Γιώτη δεν γνωρίζω άλλα στοιχεία, πλην όσων αναγράφονται για το έτος 1858 στις σελ. 540-543, §206α, του πρώτου βιβλίου της σημ. 16.

10. Πρόκειται για τη «γέφυρα Κολοκύθα» στην Ευρυτανία, στο δρόμο Καρπενήσι-Προυσό, στη συρροή των ποταμών Κρικελλιώτη και Καρπενησιώτη που λέγεται «Διπόταμα», κοντά στο τότε «Χάνι Μπαλτά». Η πώση της αναγράφεται στην αθηναϊκή εφημ. ΤΟ ΑΣΤΥ, φύλλο 634/2,3-9-1892, σελ. 2, ως εξής: «**ΦΟΒΕΡΟΝ ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ - Κατάπτωση γεφύρας. Δυο νεκροί και εξ τραυματίαι** - Τηλεγραφικώς ηγγέλθη εξ Ευρυτανίας ότι **χθές** την πρωίαν, ενώ ειργάζοντο πολλοί εις κατασκευήν μεγάλης γεφύρας εν τω περάματι Προυσού του δήμου Αρακυνθίων, κατέρρευσεν αύτη και την πώσιν της επηκουλούθησεν φοβερόν δυστύχημα. Δυο των εργατών εύρον οικτρόν θάνατον υπό τους ογκολίθους και τα χώματα, εξ δ' άλλοι ετραυματίσθησαν κυρίως εις διάφορα του σώματος μέρη, εξαχθέντες εκ των χωμάτων και των λίθων της καταπεσούσης γεφύρας υπό των προσδραμόντων συναδέλφων. Δυστυχώς δεν είνε η πρώτη φορά καθ' ην αγγέλονται εκ διαφόρων επαρχιών του Κράτους δυστυχήματα του αυτού είδους και τούτο αποδεικνύει ότι ουδεμία ενεργείται επίβλεψις επί των κατασκευαζομένων έργων ». | Έχει γραφεί ότι «λίγο πριν βάλει το τελευταίο κλειδί της καμάρας, ...» ή «όταν ήταν να ρίξουν το κλειδί, το τελευταίο, ...», το γεφύρι κατάπεσε, παρασύροντας στο θάνατο

ποιηθεί στην Ευρυτανία, ίσως να είχε αναλάβει εργολαβίες και στα Τζουμέρκα, για την οποία προϋπόθεση δεν υπάρχει κάποια έγγραφη μαρτυρία. Υπάρχει, όμως, γραφή για τα δυο παιδιά του, τον Αποστόλη (1868-1925) και τον Θανάση (1872-1925) που «έφτασαν και ξεπέρασαν στην τέχνη τον πατέρα τους», οι οποίοι ήσαν το 1892 νεαροί χτίστες και εργάστηκαν μαζί του στην προαναφερθείσα γέφυρα, και είναι η εξής: «Τα δυο αδέρφια εργάστηκαν σε όλη την Αιτωλοακαρνανία και στην περιφέρεια **Άρτας** και **Πρέβεζας**. Διακρίθηκαν στην κατασκευή γεφυριών ...». Εξ αυτής προκύπτει ότι η περιοχή ήταν οικείος χώρος εργασίας σ' αυτούς, ίσως επειδή εκεί θα εργαζόταν παλιότερα και ο πατέρας τους. Τούτη η άποψη έχει τα εξής τρωτά:

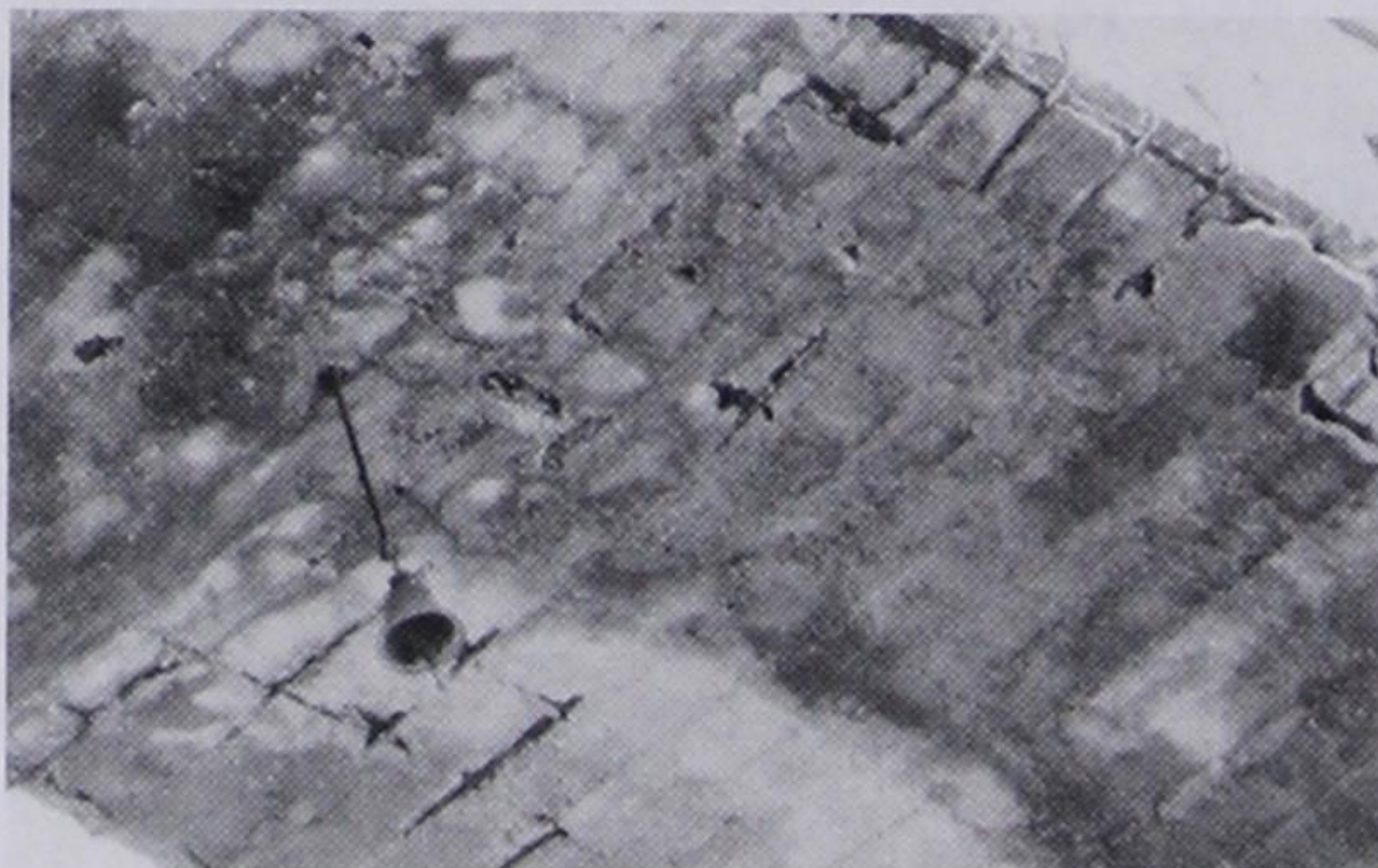
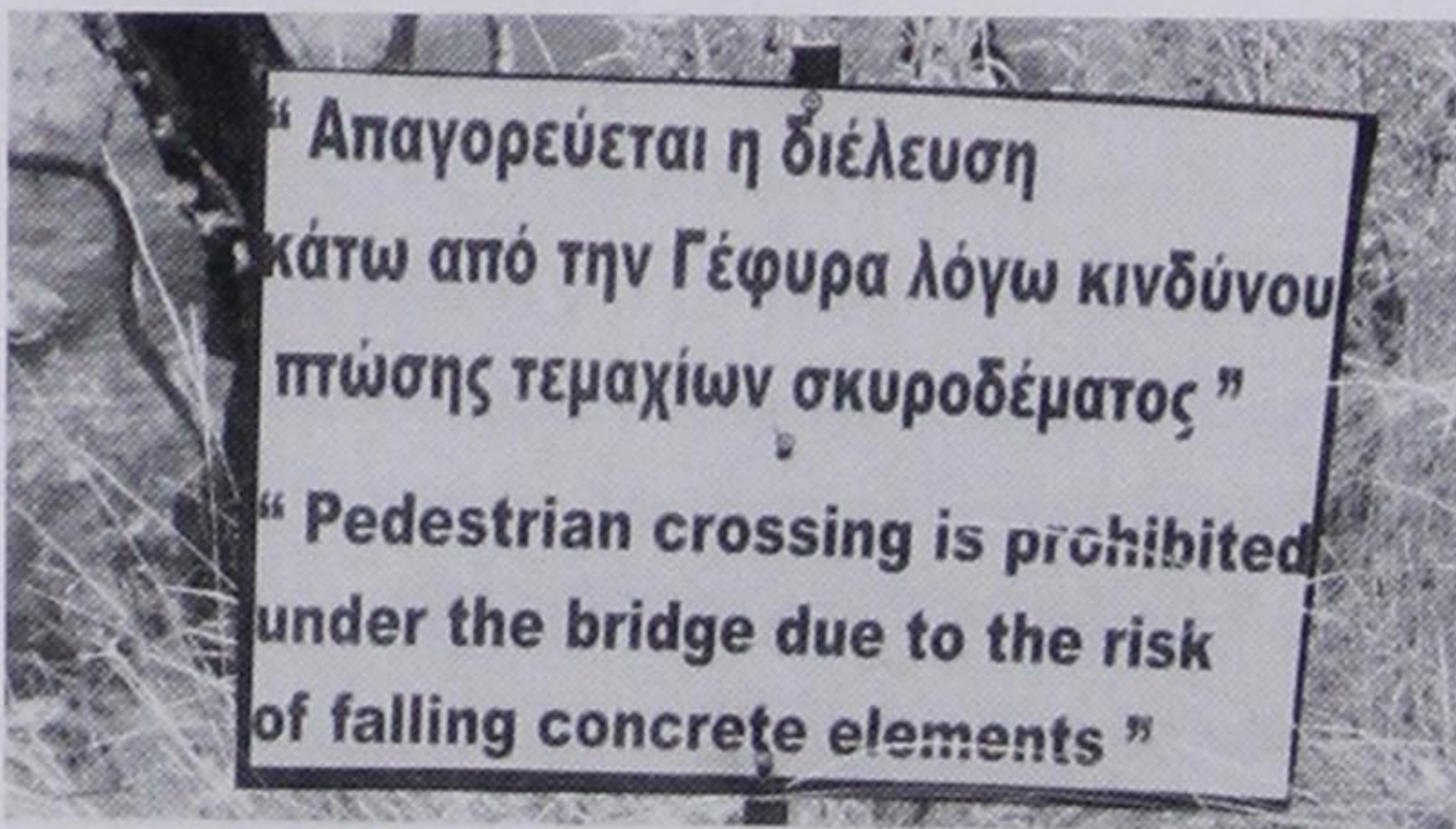
α.1) Το 1863, στην πρώτη αποτυχημένη απόπειρα να κτιστεί η «γέφυρα Πλάκας», αυτός είχε ηλικία 1863 - π.1834 = **29** έτη, ή παραπλήσια, η οποία, ακόμη και με τα τότε ηλικιακά δεδομένα, θεωρείται οριακά ανεπαρκής, για να είναι κάποιος αναγνωρισμένος γεφυροποιός που θα του εμπιστεύονταν ένα τόσο μεγάλο έργο, γεγονός που μειώνει την πιθανότητα να είναι αυτός ο «Μαστρογιώργης Κονιτσιώτης».

α.2) Είναι λογικό, ο «Μαστρογιώργης Κολοκύθας» να μην ήταν προτιμητέος για την κατασκευή της γέφυρας στο Καρπενήσι το 1892, εφόσον ταυτιζόταν με τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη», διότι τον τελευταίο θα τον κατέτρεχε η κακοφημία του υπαίτιου της πώσης της «γέφυρας Πλάκας» το 1863, έστω και αν είχαν περάσει έκτοτε περί τα 30 έτη. Το ότι αυτός επιλέχτηκε και όντως έφτιαξε αυτό το γεφύρι που κατέπεσε και τον πλάκωσε, αφήνοντας στα ερείπιά του και την τελευταία του πνοή, είναι αρνητικό για την ταύτισή του με τον «Μαστρογιώργη Κονιτσιώτη».

α.3) Δεν υπάρχει, μέχρι τώρα, κανένα στοιχείο, ούτε καν νύξη, έστω και ετεροχρονισμένα, που να τον συνδέει κάπως με τον τραπεζίτη κ. Ι. Λούλη, ο οποίος θα είχε κάποιον λόγο στην ανάθεση του έργου κατασκευής της «γέφυρας Πλάκας» το 1863, ως ο πλέον έγκριτος, λόγω επαγγέλματος, από τους λοιπούς ιδιώτες κορηγούς.

Τέλος παρένθεσης (για τη «γέφυρα Πλάκας»)

και τον ίδιο τον Γιώργο Κολοκύθα, [όρα πρώτο βιβλίο σημ. 16, σελ. 558, με παραπομπή στον Σπ. Μαντά, 3^ο άρθρο, "Παθαίναμε..., Μαθαίναμε", εφημ. "Ηπειρωτικά Νέα", Μάνης-Ιούνης 1998]. Η πώση αποδόθηκε από τους κατοπινούς στην υποχώρηση των ικριωμάτων. Προσωπικά, λόγω της φάσης των εργασιών και των απίθανων χρονικών συμπτώσεων που αναφέρονται στη λαογραφική διήγηση, θεωρώ ότι η πώση οφείλεται στη λαθεμένη μεθοδολογία αφαίρεσης των ικριωμάτων που ακολούθησε ο πρωτομάστορας, περί της οποίας όρα σημ. 6 πιο πάνω. | Για τα μνημονευόμενα εδώ παιδιά του **Μαστρογιώργη Κολοκύθα**, όρα περ. "Καντσιώτικα", τεύχ. 23/2016, σελ. 25, άρθρο "Το καμπαναριό του Αγίου Βησσαρίωνα στη Φιλιππιάδα και οι χτίστες του", του Βασ. Παπαγεωργίου.

Προς
ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Δήμαρχον και Δημοτικούς Συμβούλους
(δια μέσου περιοδικού Κόνιτσα)

Αθήνα 20/5/2020

Κύριοι,

Από φωτογραφία Σεπτεμβρίου 2019 (συνημμένη) της ιστορικής διατηρητέας θολωτής πέτρινης γέφυρας Κονίτσας, φαίνεται ότι το δάπεδο - κατάστρωμα της δεξιάς όχθης, κατά την ροή του ποταμού, (όχθη Κονίτσας) είναι διαστρωμένο - σκεπασμένο με γκρος μπετόν παλαιό και **πρόσφατο**, αντί της αυθεντικής μορφής του λιθοστρώτου καλντεριμιού, όπως το υπόλοιπο τμήμα της προς το μοναστήρι (αριστερή όχθη).

Πρέπει άμεσα να επισκευασθή και μπορείτε να ζητήσετε την βοήθεια της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και της ομάδας «Μπουλούκι» boulouki.org/gr που βοήθησαν και στο γεφύρι της Πλάκας.

Στην χειρότερη περίπτωση πρέπει να επισκευασθή - αποκατασταθή από ίδιους πόρους του Δήμου Κονίτσας, δεν είναι μεγάλο το κόστος.

Επίσης στο εσωράχιο του τόξου της γέφυρας έχει γίνει διάβρωση του οπλισμού και επικίνδυνη αποκόλληση της επικαλύψεώς του, όπως και στις (3) συνημμένες φωτογραφίες - Σεπ.2019 - φαίνεται.

Χρειάζεται και εδώ άμεση επισκευή και αποκατάσταση.

Ευχαριστώ τον φίλο Τάκη Φασούλη για τις ως άνω φωτογραφίες.

Με τιμή

Πυρκαϊά στήν ἀγορά τῆς Κόνιτσας τό 1874

Χαρίλαος Γκούτος

Τὰ παρακάτω δύο κείμενα ἀναδημοσιεύονται ἀπό τῆς ἐφημερίδας τῆς Κωνσταντινούπολης "Βυζαντίς", φ. τῆς 21/9/1874,

Τὴν πρώτην τῆς παρελούσης Κυριακῆς (25 τ. μ.) ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ὥρων ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ἢ ἀγορά τῆς κωμοπόλεως μας, συγκειμένη ἐξ ὀγδοήκοντα ἐπτὰ ἐργαστηρίων καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων. Τὸ πῦρ ἐξῆλθεν ἐκ τινος ξενοδοχείου, μέχρι δὲ τῆς ὥρας ταύτης δὲν ἀπεδείχθη τίς ὁ πρωταίτιος τοῦ δεινοῦ τούτου δυστυχήματος. Καὶ μέχρι δὲ τῆς σήμερον δὲν δύναται τις νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά του διαβαίνων καὶ βλέπων τὰ ἐλσεινὰ ἐρείπια τῶν καταστημάτων, ἐν οἷς πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς ἐνυπῆρχε συσσωρευμένη ὅλη ἡ περιουσία τοσούτων εὐκαταστάτων ἄλλοτε οἰκογενειάρχων, οἵτινες σήμερον εἰς ἐσχάτην εὐρίσκονται πενίαν. Τὸ ἀξιοδάκρυτον τοῦτο δυστύχημα, εἰ καὶ αἰέποτε καὶ πανταχοῦ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἀνάλογα τ' ἀποτελέσματα, διὰ τὴν Κόνιτσαν ὁμῶς ἰδίως, ἐνθα διὰ τὸ ἀπόκεντρον τῆς θέσεως αὐτῆς, ὡς καὶ ἐν γένει τῶν μερῶν τούτων, τὸ ἐμπόριον διατελεῖ εἰς μεγίστην ἀδράνειαν, ἵνα μὴ εἶπω εἰς νέκρωσιν, φέρει χαρακτηριστῶς κατὰ πολὺ σπουδαιότερον τοῦ συνήθους, διότι ἡ ζημία—ἂν πρέπει νὰ ὀνομασθῇ ζημία ἀπλῶς καὶ οὐχὶ παντελῆς καταστροφή—καίτοι δὲν παρήλθεν εἰσέτι ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τῶν μερικῶν ἐνὸς ἐκάστου ἀπωλειῶν, κοινῶς θεωρεῖται ὅτι ὑπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν 15,000 λιρῶν. Ὅταν δὲ μάλιστα ἀνυπολόγηται τίς ὅτι καὶ πρὸ δεκαετίας τὸ αὐτὸ εἰς τὴν κωμόπολιν ἡμῶν ἐπῆλθε δυστύχημα καὶ ἔκτοτε μόνις πρὸ μικροῦ καὶ μόνον τὰ 2)3 ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῶν τότε ἐμπόρων ἐφάνησαν ὅτι συνῆλθον εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἴσταντο οὕτως εἰπεῖν εἰς τοὺς πόδας των, δὲν δύναται νὰ μὴ καταληφθῇ ὑπὸ τῆς λυπηρᾶς πεποίθησεως ὅτι τοῦ λοιποῦ ὀλιγίστη πλέον ἐναπομένει ἐλπίς νὰ κατορθώσωσιν οἱ δυστυχεῖς ἡμῶν μικρὲς ἐμποροὶ νὰ συνέλθωσιν ἐκ νέου εἰς ἑαυτοὺς καὶ νὰ ἀνακύψωσιν ἐκ τῆς ἐλσεινῆς πτώσεώς των, δι' αὐτῶν δὲ καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὀλόκληρος ἡ κωμόπολις αὕτη, διότι ἡ δεινὴ καὶ ἀνεπανόρθωτος αὕτη καταστροφή

τῆ τοῦ ἐμπορίου θέλει ἐπιφέρει μεγίστην ὀπισθοδρόμησιν εἰς τε τὰ σχολεῖα καὶ εἰς ἅπαντα τὰ δημόσια ἡμῶν πράγματα καὶ καταστήματα.

Μία μόνη εἰς τοὺς δυστυχεῖς Κονιτσιώτας ἐνχολεῖται παρήγορος ἐλπίς, ὅτι δηλαδὴ ἡ πατρικὴ καὶ μεγάλουμος κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς πυρκαϊᾶς τῶν Ἰωαννίνων ἱκανὰ παρέσχε δειγμάτων πατρικοῦ οἴκτου καὶ προστασίας τῶν ὑπηκόων αὐτῆς, χορηγήσασα 7,000 λιρῶν ἐσθήθειαν εἰς τοὺς παθόντας, θέλει καὶ ἤδη πράξει, ἐν μὴ τὸ αὐτὸ, ἀνάλογόν τι ὁμῶς τούτου, ἀναστέλλουσα δηλαδὴ τὴν εἰσπραξίν τῶν βασιλικῶν φόρων ἐπὶ τινὰ καιρὸν, μέχρις οὗ συνέλθωσιν ὀπωσοῦν οἱ παθόντες, διότι, ἐξαιρουμένων εὐχρίμων τινῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἄλλως τε εὐποροῦσι καὶ ἐκ τοῦ πράγματός των ἠδυνήθησαν νὰ διασώσωσι πολλοστὸν τι μέρος ἐκ τοῦ πυρὸς, πάντες οἱ τῆς κατωτέρας τάξεως ἀπόλεσαν πᾶν ὅ,τι εἶχον. Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν ἐμπρικλείω πρὸς ὑμᾶς ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὴν Α. Υ. τὴν γενικὴν Διοικητὴν τῶν Ἰωαννίνων ἐκθέσεως καὶ ἀναφορᾶς τῆς κοινότητος Κονιτσης, ἐξαιτουμένης τὴν ἀντίληψιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, διαβιβασθὲν τῆ Α. Ἐξουχότητι, τῷ Γενικῷ Διοικητῇ, διὰ τῆ Σ. Μητροπολίτου Ἀγ. Ἰωαννίνων, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἐξοχώτατε! Ὑπὸ τὸ βάρος μεγίστης δυστυχίας ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν διατελοῦντες καὶ μόλις συνελθόντες εἰς ἑαυτοὺς, πεποίθαμεν ὅτι ἀποτεινόμενοι πρὸς τὴν ὑμετέραν φιλελεῆμονα καὶ καλοκάγαθον ὑψηλότητα θέλομεν κριθῆ πρὸς μόνην ἡμῶν παρηγορίαν ἄξιο: τῆς πατρικῆς Αὐτῆς συμπάθειας. Τὴν παρελούσαν Κυριακὴν 25ην φθινόκτου περὶ τὴν ἐνάτην πρωϊνὴν ὥραν φοβερὰ πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐξ ἐνὸς Χανίου τῶν ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἀπόντων ἀδελφῶν Λουπαίων, ὑπὸ κακούργων χειρῶν ἢ ἐξ ἀπροσεξίας τοῦ ἐντὸς κοιτωνίσκου ἐνδικοιτωμένου γλοῦζμπασι τῆς ἐφεδρείας Γιουσούφαγα μεταδοθεῖσα, ἀπετέφρωπεν ἐν διαστήματι τριῶν περίπου ὥρων

σύμπασαν τὴν ἀγορὰν ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον· τὸ πῦρ ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ περισταλῆ εἰς στενότατα ὄρια διὰ τῆς ἀποκοπῆς δύο ἢ τριῶν παρακειμένων ἐργαστηρίων, ἀλλὰ ποῦ αἱ ἀρπάγαι αἱ ἀξίαι καὶ τὰ πικρομοια πυροσβεστικὰ μέσα τὰ ἐπὶ τούτῳ χάριν ἀσφλείας ἀποτεθειμένα ἐν τῷ χουκιμετίῳ καὶ οὐδαμοῦ τότε φανέντα; τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς σκανδαλώδους ἀδιαφορίας τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχῶν καὶ τῆς σκανδαλωδέστερας διχωγῆς πολλῶν ξένων ἀλλοθι χωροφυλάκων; Ἀπερίγραπτος κατέστη Ἐξοχώτατε ἡ Οὐλίσις καὶ ἀπελπισία ὅποτε, τελοροθυημένοι πλέον καὶ μετὰ κόπετων Ὁρήνων ἐν τῷ μέσῳ φοβεροῦ χειμάρρου φλογῶν ἐπιδοθέντες ἕκαστος εἰς τὴν ἐκκένωσιν τῶν ἐργαστηρίων μας, ἐβλέπομεν διαρπαζόμενα ὑπὸ τῆς λυκώφως τῆς πρώτης ὕσθ ἐζητούμεν νὰ σώσωμεν ἐκ τοῦ παμφάγου στοιχείου· καὶ οὕτως ἐν μιᾷ στιγμῇ οὐ μόνον ἡμεῖς· καὶ οἱ ὑφ' ἡμᾶς ὑπηρεταὶ καὶ βοηθοὶ, ἀλλὰ σύμπασα ἡ πόλις, ἀλλήθενσα ἔχοντες συμφέροντα, περιέττημεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀσολιότητα, ἄνευ πόρων καὶ ἐλπίδων, δὲν λέγομεν πρὸς παλινόρθωσιν τῆς σειρᾶς ἣν εἴχομεν, ἀλλὰ πρὸς ἐξοικονόμησιν καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων, διότι οὐκ ὀλίγοι ἀπόντες κατὰ τὴν ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν, ξένα δὲ κεφάλαια κυκλοφοροῦντες, οὐδὲ βελόνην ἐξηγάγομεν. Κρίνομεν ὅλως περιττὸν νὰ ὑπενθυμίσωμεν διὰ μακροτέρων τὴν Ὑμ. περιουσιάζουσαν Ἐξοχότητα οἷος συνεπειᾶς ἐπιφέρει εἰς Κωμόπολιν ἀπόκεντρον καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαγωγῆς ἢ οὐσίας δέκα καὶ πέντε χιλιάδων λιρῶν εἰς ἀρπαγὴν καὶ ἀποτέφρωσιν ἐμπορευμάτων καὶ οἰκοδομῶν. Καὶ ἄλλως τε, Ἐξοχώτατε, τὸ δυστύχημα αὐτὸ δὲν ἐνσκήπτει πρώτην ἤδη φορὰν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων κεφαλῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἑνδεκά ἐτῶν παρομοία πυρκαϊὰ ὑπέβαλε τοὺς πάντας εἰς τὴν φρικτὴν ἐκείνην ἀγωνίαν νὰ παλαιώμεν ἐπὶ τοσοῦτον καιρὸν πρὸς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων τῶν ἀτυχῶν οἰκογενειῶν μας, ὅπως, διατηροῦντες τὴν ἐμπορικὴν τιμιότητα, καὶ τοὺς πιστωτὰς ἡμῶν δικαιώσωμεν, μὴ μείνωμεν δὲ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὡς πλοῖα ἄνευ πυξίδος. Ἐώρα

δὲ, ὅποτε ἐπὶ τῆς μόλις ἐπουλωθείσης πληγῆς ἐπέρχεται ἄλλη δεινότερα, ὅποιον τὸ πάθημα καὶ οἷα ἡ ἐλπίς τῆς ἀναρρώσεως; Μόλις δυνάμενοι, Ἐξοχώτατε, νὰ καταστείλωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ ἀλγούς κοχλάζουσαν καρδίαν ἡμῶν, ὅπως μὴ διὰ πλειόνων γείνωμεν ὄχληροὶ καὶ κοπτόμενοι καὶ ὀδυρόμενοι ἕκαστος μετὰ τῶν συζύγων καὶ τέκνων τὴν ἡμετέραν δυστυχίαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν χορηγούντων ἡμῖν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, οὐδαμοῦ ἄλλοθι δυνάμεθα ν' ἀτενίσωμεν ἰκετήριον βλέμμα ἢ πρὸς τὴν Ὑμ. οὐκίρμονα Ἐξοχότητα, μετὰ δακρύων καὶ κειτεύοντες αὐτὴν ἵνα, εὐδοκοῦσα ὑποβάλλῃ τὰ δεινὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ κραταιοῦ καὶ ἐνδόξου θρόνου τοῦ εὐσπλαχνικωτάτου καὶ τρισεπίστατου ἡμῶν Ἀνακτοῦ καὶ προκαλέσῃ ἐκεῖθε τὸ πλούσιον τῆς πατρικῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἔλεος πρὸς Θεραπείαν τοῦλάχιστον τῶν πρώτων ἀνγκῶν. Παρακαλοῦμεν πρὸς τούτους Αὐτὴν θερμῶς ἵνα εὐχρησθῆ νὰ διατάξῃ καὶ τὴν ἐνταῦτα ἀρμόδιον ἀρχὴν τῶν χωροφυλάκων ὅπως ἐκτελῆ τὸ καθήκον αὐτῆς ἀκριβέστερον καὶ δραστηριώτερον. Ἐπομῶν δὲ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν πατρικὴν Αὐτῆς προστασίαν καὶ εὐεργέτημα μέγα ἠθέλομεν θεωρήσει τὴν ἀποστολὴν μικροῦ τινος ἀποσπάματος πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς ἄλλου ἀπυεκταίου τοῦλάχιστον καὶ εἰς τὰς οἰκίας μας καὶ ἵνα ἀπολαύωμεν καὶ ἡμεῖς τ' ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας καὶ ἀσφλείας κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως τοῦ λαοφιλήτου ἡμῶν Ἀνακτοῦ. Εὐέλπιδες δὲ ὅτι ἡ ἀσθενὴς φωνὴ ἀνθρώπων ἐκτεθειμένων εἰς τὴν διάκρισιν σκληρᾶς τύχης θέλει ἀντηχήσει εὐμενῶς εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς Ὑμ. φιληγάθου καὶ εὐεργετικῆς Ἐξοχότητος, καὶ ὅτι θέλομεν ἀξιοθῆ μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν νὰ φέρωμεν εἰς τὰ στήθη μας ἐγκεχαραγμένον διὰ παντὸς τὸ ἀξιοσέβαστον Αὐτῆς ὄνομα, διατελοῦμεν μετ' ἐδραφείας ὑποκλίσεως βαθυτάτην τρέφοντες ἐκ τῶν προτέρων εὐγνωμοσύνην καὶ δεόμενοι τοῦ ὑψίστου ὑπὲρ ἀμσταπτώτου Αὐτῆ ὑγείας μετὰ παντὸς ἔφετος.

» Τῆ 28 Αὐγούστου 1874. Ἐν Κονίτσει.

» Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ταπεινότατοι δοῦλοι οἱ Χριστιανοὶ Κονίτσης.

(ἔπορται 60 ὑπογραφαί.)

Επίκαιρο

Η ΠΑΝΟΥΚΛΑ

(Από το βιβλίο «Νικόλας Μπρενιόν» του Ρομαίν Ρολλάν - Βραβείο Νόμπελ) μετάφρ. Κ. Πολίτη
(Για την αντιγραφή Σ.Τ.)

Αρχές του Ιούνη

Λέει μια παροιμία: το κακό φεύγει με τα πόδια, αγάλι - αγάλι, μα έρχεται με τ' άλογο». Εμάς, μας ήρθε καλπάζοντας.

Τη Δευτέρα της περασμένης εβδομάδας, σημειώθηκε ένα κρούσμα πανούκλας στο Σαιν Φαρζώ. Κακός σπόρος, γρήγορα φουντώνει. Στο τέλος της εβδομάδας, άλλα δέκα κρούσματα. Έπειτα, έπειτα, σιμώνοντας ολοένα, ή πανούκλα ξεσπάει χτες στο Κουλάνζ. Χάλασε ο κοσμος! Όλ' οι παλληκαράδες πήρανε τα πόδια τους στον ώμο. Φορτώσαμε γυναίκες, παιδιά, πουλιά, και τα στείλαμε μακριά, στο Μοντενουαζόν. Κάθε συφορά έχει και το καλό της. Πάψανε οι φωνές στο σπίτι μου. Ο Φλοριμόν έφυγε μαζί με τις γυναίκες, με την πρόφαση, ο φοβισιάρης, πώς δε μπορούσε ν' αφήσει τη Μαρτίνα του που είχαν ετοιμόγεννη. Πολλοί σπουδαίοι κύριοι βρήκαν πώς είχανε σοβαρούς λόγους για να κάνουν ένα ταξιδάκι με τ' αμάξι: τους φάνηκε πώς ήταν πια καιρός να επιθεωρήσουνε τα κτήματά τους, να δουν πώς πάνε οι σοδειές.

Εμείς που μείναμε, το ρίχναμε στο αστείο. Κοροϊδεύαμε αυτούς που παίρνανε προφυλάξεις. Οι κύριοι της δημογεροντίας είχανε τοποθετήσει φρουρούς στις πύλες της πολιτείας, πάνω στο δρόμο του Ωξέρ, με αυστηρές διαταγές να διώχνουνε τους

φτωχούς και τους αλήτες που θα επιχειρούσανε να μούνε απ' έξω. Για τους άλλους, τους πλούσιους και τους παραλήδες, είχαν υποχρεωτικό να υποβληθούν στην επίσκεψη των τριών γιατρών μας, του σιορ Ετιέν Λουαζώ, του σιορ Μαρτέν Φροτιέ, και του σιορ Φιλίμπέρ ντε Βώ, που για ν' αντιμετωπίσουν το κακό είχανε φορέσει μια μακριά μύτη γεμάτη αλοιφές, μια μάσκα και γυαλιά. Γελάσαμε πολύ με το μασκάρεμά τους' κι' ο σιορ Μαρτέν Φροτιέ, που είπανε καλός κι' απλοϊκός άνθρωπος, δε μπόρεσε να κρατήσει το σοβαρό του. Πέταξε τη μύτη του, λέγοντας πως δεν πίστευε σ' αυτές τις ανοησίες. Ναι, αλλά πέθανε. Είν' αλήθεια πώς κι' ο σιορ Ετιέν Λουαζώ, που πίστευε στη μύτη του και κοιμότανε μ' αυτή, πέθανε κι' αυτός. Τη γλύτωσε μονάχα ο σιορ Φιλίμπέρ ντε Βώ, που, πιο έξυπνος από τους συναδέλφους του, δεν παράτησε τη μύτη του αλλά τη θέση του... Μα βιάζομαι, βρίσκομαι κιόλα στο τέλος της ιστορίας, πριν νάχω καν καλοσυγυρίσει το προοίμιό μου! Ας ξαναρχίσουμε, παιδί μου, κι' ας ξαναπιάσουμε τη γίδα μας απ' τα γένια. Την κρατάς, αυτή τη φορά;...

Κάναμε, λοιπόν, τους Ριχάρδους Λεοντόκαρδους. Είμασταν τόσο βέβαιοι πως η πανούκλα δε θα μας τιμούσε με την επίσκεψή της! Έχει λεπτή όσφρηση, λέγανε — η μυρωδιά που ανάδιναν τα ταμπάκικά μας

την πείραζε (όλος ο κόσμος ξέρει πως δεν υπάρχει πιο υγιεινή μυρωδιά). Την τελευταία φορά που είχε έρθει στον τόπο (είτανε κατά το χίλια πεντακόσια ογδόντα, είμουνα τότε στην ηλικία γέρικου βοδιού, δεκατεσσάρω χρονώ) πρόβαλε τη μύτη της στο κατώφλι της πόρτας μας, κι αφού την οσμίστηκε, είχε φύγει. Τότε είτανε που οι κάτοικοι του Σατέλ - Σανσουάρ (τους πειράζαμε γι' αυτό από τότε) δυσανεκτοί με τον προσάτη τους άγιο, το μεγαλομάρτυρα Ποτενσιανό που δεν τους προσάτευε καλά, του δώσανε τα παπούτσια στο χέρι, πήρανε δοκιμαστικά έναν άλλο, κι' έπειτα έναν άλλο. Αλλάξανε άγιο επτά φορές, διαλέγοντας κατά σειρά το Σαβινιανό, τον Πελερίνο, τον Φιλίμπέρ και τον Ιλάριο. Μάλιστα, μη ξέροντας πια σε ποιόν άγιο να ταχτούνε, ταχτήκανε (οι μασκαράδες!) σε μιαν άγια, και μια που ο Ποτενσιανός δεν έκανε, πήρανε την Ποτενσιανή.

Αναθυμόμασαν γελώντας αυτή την ιστορία, ατρόμητοι παλληκαράδες κι' άνθρωποι με μυαλό και κρίση καθώς είμασαν. Γιά να δείξομε πώς δεν πιστεύαμε σ' αυτές τις δεισιδαιμονίες, ούτε και στις δεισιδαιμονίες των γιατρών και των δημογερόντων, πήγαμε άφοβοι στην πύλη του Σατελώ για να κουβεντιάσομε, πάνω από την τάφρο, μ' αυτούς που είχανε ξεμείνει στην αντικρυνή μεριά. Κι' ακόμα, για καυχησιά, μερικοί βρίσκανε τον τρόπο να ξεγλυστρούνε παραέξω και να πηγαίνουνε για ένα-δυό ποτήρια σε μια ταβέρνα εκεί κοντά, μαζί με κάποιον από τους φύλακες αγγέλους των πυλών του παραδείσου (που δεν έπαιρναν τα καθήκοντά τους στα σοβαρά). Εγώ, έκανα σαν αυτούς. Μπορούσα να τους αφήσω

μονάχους; Μπορούσα ποτέ ν' ανεχτώ, κάτω από τη μύτη μου, να διασκεδάζουν άλλοι, να γλεντούνε παρέα, και να ρουφούνε τα τελευταία νέα και δροσερό κρασί; Θάσκαζ' από το κακό μου.

Βγήκα λοιπόν κι' εγώ, καθώς είδα έξω ένα γέρο αγρότη, παλιό μου γνώριμο, το μπάρμπα Γκρατπαίν, από το Μαγύ. Τσουγκρίσαμε μαζί. Είταν ένας ανοιχτόκαρδος κι' ολοστρόγγυλος άντρας, ροδοκόκκινος και με φαρδειές πλάτες, που γυάλιζε στον ήλιο από ιδρώτα και υγεία. Έκανε τον παλληκαρά, περισσότερο κι' από μένα, κοροϊδεύοντας την επιδημία και λέγοντας πως είτανε μια επινόηση των γιατρών. Άν τον άκουγες, μονάχα οι πολύ φτωχοί πεθαίνανε, κι' όχι από την αρρώστεια, απ' το φόβο τους.

Μούλεγε:

— Σου δίνω τη συνταγή μου δίχως πληρωμή:

Έχε τα πόδια σου ζεστά, τάντερά σου αδειανά, με γυναίκα μην κοιμάσαι και αρρώστεια μην φοβάσαι.

Περάσαμε καμμιά ωρούλα κουβεντιάζοντας χνώτο με χνώτο. Είχε τη μανία να σου χτυπάει το χέρι και να σου σφίγγει το μπράτσο ή το μερί όσο μιλούσε. Δέν το'κανε κάζο τότε. Μα την άλλη μέρα τόκανα.

Την άλλη μέρα, ο πρώτος λόγος που μούπε ο παραγιός μου είτανε:

— Ξέρεις, αφεντικό, ο μπάρμπα Γκρατπαίν πέθανε...

Α, δεν έκανα τον παλληκαρά, κρύος ιδρώτας με περίχυσε.

Είπα μέσα μου:

Καμμενούλη μου, μπορείς να ετοιμάξεις τα μπαγκάζια σου — τελείωσε η δουλειά σου, όπου και νάσαι...

Πάω στο μπάγκο μου, καταπιάνομαι να κουτσοδουλέψω για να μου φύγ' η έγνοια. Μα μπορείτε να πιστέψετε πως δεν είχα τονου μου στη δουλειά μου. Σκεφτόμουνα.

— Ηλίθιε! Καλά να πάθεις πούκανες τον έξυπνο.

Μα στη Βουργουνδία, δεν είμαστε άνθρωποι να πονοκεφαλάμε γι' αυτό που θάπρεπε νάχαμε κάνει χτες ή προχτές. Κοιπάμε τα σημερινά. Μά τον Αϊ Μαρτίνο, θα δω τι έχει να γίνει τώρα! Το ζήτημα είναι ν' αμυνθώ. Ο εχθρός δε με γονάτισε ακόμα. Για μια στιγμή, σκέφτηκα ν' αποταθώ για συμβουλή στο μαγαζί του Αϊ Κοσμά (δηλαδή στους γιατρούς, όπως καταλαβαίνετε). Μα το μετάνιωσα και δεν πήγα. Αν και ανήσυχος και ταραγμένος, μου απόμεινε αρκετή κρίση για να πω στον εαυτό μου:

— Παιδί μου, οι γιατροί δεν ξέρουνε περισσότερ' από μας.

Θα σου πάρουνε τα λεφτά σου, και θα ξοδευτείς μόνο και μόνο για να σε στείλουνε σε καμμιά μάντρα με πανουκλιασμένους, όπου σίγουρα θ' αποπανουκλιάσεις κι' ο ίδιος. Πρόσεχε και μην τους πεις λέξη! Δεν τρελλάθηκες, φαντάζομαι! Αν είναι να πεθάνομε, θα καταφέρομε να πεθάνομε και δίχως τη βοήθεια τους. Και, μα το Θεό, όπως λέει το ρητό, «σε πείσμα των γιατρών θά ζήσομε ώσπου να πεθάνομε».

Όσο κι' αν το γλένταγα κι' έκανα τον караγκιόζν, άρχιζα να νιώθω μια ενόχληση στο στομάχι. Ψαχνόμουν να εδώ, έπειτα εκεί, έπειτα... Αϊ! τούτη τη φορά, μας κόπιασε... και το χειρότερο, ήρθε πάνω στήν ώρα του φαγητού, μπροστά σε μια τσουκαλιά κόκκινες φασόλες, ψημένες μέσα σέ κρασί μαζί με φέτες χοιρινό (σήμερα που μιλώ γι'

αυτό το φαΐ που έχασα, κλαίω, απ' το κακό μου) - δέν είχα κουράγιο ν' ανοίξω τις: μασέλλες μου. Συλλογιόμουνα με σφιγμένη καρδιά:

— Σίγουρα θα του δίνω. Μια και πέθανε η όρεξή μου, είν' αρχή του τέλους...

Ας τακτοποιήσομε, λοιπόν, τις δουλειές μας. Αν πεθάνω εδώ μέσα, αυτοί οι ληστές οι δημογερόντοι θα κάψουνε το σπίτι μου, με την πρόφαση (κολοκύθια!) πως θα μεταδοθεί και σ' άλλους η πανούκλα. Ένα σπίτι ολοκαίνουργιο! τι κακός, ή τι κουτός, που είν' ο κόσμος! Για να μην κάψουνε το σπίτι, προτιμώ να πλαντάξω πάνω στην κοπριά. Θα τους την καταφέρομε μια χαρά! Ας μη χάνομε καιρό...

Σηκώνομαι, φορώ το πιο παλιό μου ρούχο, παίρνω τρία τέσσερα καλά βιβλία, μερικά με όμορφες σκέψεις, αλατισμένα γαλατικά διηγήματα, ρωμαϊκά αποφθέγματα, τα Χρυσά λόγια του Κάτωνα, τα Επίτομα του Μπουσέ, και το Νέο Πλούταρχο του Ζιλ Κοροζέ. Τα βάζω στην τσέπη μου, μαζί μ' ένα κερί και μια κομματάρα ψωμί. Διώχνω τον παραγυιό. Κλείνω το σπίτι μου και ξεκινώ για το μπαξέ μου, έξω από την πόλη, πέρ' από το τελευταίο σπίτι, πάνω στο δρόμο του Μπωμόν. Το σπιτάκι δεν είναι μεγάλο. Μιά καλύβα. Κάτι σαν αποθηκούλα για τα σύνεργα, μ' ένα παλιό αχερένιο στρώμα και μιά ξεκοιλιασμένη καρέκλα. Αν χρειαστεί να τα κάψουνε, μικρό το κακό.

Δεν είχα καλοφτάσει, και τα δόντια μου αρχίσανε να χτυπούνε σαν κοράκου μύτη. ο πυρετός μ' έκαιγε, είχα έναν πόνο στο πλευρό και το στομάχι μου μ' έστριβε, λες και γύριζε τα μέσα έξω... Τότε, λοιπόν, τι έκανα, καλοί μου άνθρωποι; Τι να σάς διη-

γηθώ; τι πράξεις ηρωικές, τι μεγαλοψυχία αντέταξα, κατά μίμηση εκείνων των μεγάλων αφεντάνθρωπων της Ρώμης, ενάντια στον απειλητικό εχθρό και στον κοιλόπονο;... Καλοί μου άνθρωποι, είμουνα ολομόναχος, κανένας δε μ' έβλεπε. Καταλαβαίνετε πως δε δίστασα να παίξω το ρόλο του ρωμαίου Ρήγουλου μπροστά στα τείχη! Έπεσα πάνω στο στρώμα και βάλθηκα να γκαρίζω. Τίποτα δεν ακούσατε; Η φωνή μου είτανε ολοκάθαρη. Θά μπορούσε ν' ακουσει ώς τα ουράνια.

— Αχ ! — βογγούσα — Θεέ μου, είναι ποτέ δυνατόν να κατατρέχεις έναν τόσο καλό ανθρωπάκο, που δε σου έχει κάνει τίποτα... Ωχ, το κεφάλι μου! Ωχ, η κοιλιά μου ! τι σκληρό που είναι να πεθαίνεις στο άνθος της ηλικίας σου! Αλλοίμονο! Θέλεις, καλά και σώνει, να με φωνάξεις κοντά σου τόσο νωρίς;... Ωχ, ωχ, η πλάτη μου! Βέβαια. θάνατι μεγάλη μου ευχαρίστηση θέλω να πώ τιμή μου - να σ' επισκεφτώ, αλλά μια πού, όπως και νάναι, αργά ή γρήγορα, θα ανταμώσομε μια μέρα, γιατί τόση βιασύνη! Αχ, Αχ, ή σπλήνα μου!... Εγώ δέ βιάζομαι... Θεέ μου, δεν είμαι παρά ένα κακόμοιρο, σκουληκι. Αν δεν γίνεται αλλοιώς γεννηθίτω το θέλημα σου! Το βλέπεις, είμαι ταπεινός και πράος, καρτερικός... Μπαγάσα. Θα ξεκουμπιστείς από δώ! Τι έχει αυτό το ζώο και μου ροκανίζει το πλευρό;...

Αφού γκάρισα ως εκεί που πάει, δεν υπόφερα λιγότερο, μα είχα εξαντλήσει την

παθητικότητά μου. Είπα στον εαυτό μου.

— Χάνεις τον καιρό σου. Ή, Αυτός εκεί πάνω δεν έχει αυτά, η είναι σά να μην έχει. Άν είν' αλήθεια, όπως λένε, πώς είσαι η εικόνα και ομοίωσή του, θα κάνει του κεφαλιού του: άδικα ξελαρυγγιάζεσαι. Κάνε οίκονομία την ανάσα σου. Ίσως να σου μένουνε μονάχα καμμιά δυο ώρες, και θα την ξοδέψεις. βλάκα, έτσι, στο βρόντο! Άς χαρούμε ό,τι μας μένει απ' αυτό το γέρικο σκέλεθρο που θά πρέπει να το εγκαταλείψομε (όχι αγαπημένο μου, θάνατι άθελά μου!) Μιά φορά κανείς πεθαίνει. Ας ικανοποιήσομε τουλάχιστον την περιέργεια μας, Για να δούμε πώς κάνομε για να βγούμε απ' το πεσί μας. Όταν είμουνα παιδί, κανένας δεν ήξερε καλύτερ' από λογου μου να φτιάνει όμορφες φλογέρες από κλαριά πιάς. Χτυπούσα τη φλούδα με το χερούλι του μαχαιριού μου, ώσπου να ξεφλουδίσει. Φαντάζομαι πως κι' αυτός που με κοιπάει από ψηλά, διασκεδάει κάνοντας το ίδιο με τη δικιά μου φλούδα. Θάρρος! Όπου νάναι θα βγει... Αι! το χτύπημα είτανε δυνατό... Επιτρέπεται, ένας άνθρωπος στην ηλικία Του, να διασκεδάει με παιδιάστικα παιχνίδια;... Βάστα καλά, Μπρενιόν, κι όσο κρατάει ακόμα η φλούδα σου, ας παρατηρούμε κι ας σημειώνομε τι συμβαίνει από κάτω. Ας εξετάσομε αυτό το κουφάρι, ας ξαφρίσομε τη σκέψη μας, ας μελετήσομε, ας ανασκοπήσομε ας επιθεωρήσομε τους χυμούς που μέσα στο πάγκρεας μου κλω-

(*) Σημ. Συγγρ. Σ' αυτό το σημείο, παίρνομε το θάρρος να παραλείψομε λίγες γραμμές. Ο αφηγητής δε μας χαριώνει καμμιά λεπτομέρεια σχετικά με την κατάσταση του μηχανισμού του — και το ενδιαφέρον του τον παρασύρει να επεχτείνεται σε περιεχόμενα όχι και τόσο εωωδιαστικά. Ας προσθέσομε πως οι γνώσεις του περί φυσιολογίας, που φαίνεται να περηφανεύεται γι' αυτές, είναι κάπως ατελείς. (P. P.)

θογυρίζουνε, αναδεύονται και τσακώνονται αναμεταξύ τους δίχως κανένα λόγο· ας εντρυφήσομε σ' αυτούς τους κολικόπονους, ας βολιδοσκοπήσομε να δούμε τι συμβαίνει με τ' άντερα και τα νεφρά μας...(*)

... Μελετώ, λοιπόν, τον εαυτό μου. Κάθε τόσο, σταματώ τις έρευνές μου για να ξεφωνίσω. Δε σώνεται ή νύχτα. Ανάβω το κερί μου, το χώνω μέσα στο λαιμό μιας παλιάς μποτίλιας (μύριζε κρασί, μά είτανε αδειανή: μια εικόνα γι' αυτό που θάμουναι κι εγώ πριν ξημερώσει! Το κορμί είχε φύγει, απόμενε μονάχα η ψυχή). Διπλωμένος πάνω στο στρώμα μου, προσπαθούσα να διαβάσω, τα ηρωϊκά αποφθέγματα των Ρωμαίων, δέν είχανε καμιά επιτυχία. Στο διάβολο αυτοί οι καυχησιάρηδες, οι φαφλαταδες! «ο κάθε άνθρωπος δέν είναι γεννημένος για να πάει στη Ρώμη». Σιχαίνομαι τήν κουτή οίηση. Θέλω νάχω το δικαίωμα να βογγώ στα γεμάτα όποτε με πιάνει κολικόπονος... Ναι, μα όταν σταματάει θέλω να γελώ — αν μπορώ. Και γέλασα... Δέ με πιστεύετε; Πάνω που βογγούσα, ίδιο καρύδι μέσα στο τσακιστήρι, και που χτυπούσανε τα δόντια μου, άνοιξα στην τύχη τις Φάρσες αυτού τού καλού σιορ Μπουσέ, και διάβασα μια τόσο όμορφη, καλοψημένη και τραγανή, που, να πάρ' η ευχή, γέλασα με την καρδιά μου! Έλεγα στον εαυτό μου:

— Είσαι ηλίθιος. Μην γελάς. Θα σου κάνει κακό.

Τί τα θες, σταματούσα να γελώ για να γκαρίσω, και σταματούσα να γκαρίζω για να γελάσω. Και δός του γκαρίζω και γελώ... Γελούσε κι' η πανούκλα. Α, παιδάκι μου, το τι γκάρισα, το τι γέλασα!

Όταν χάραξε η μέρα, είμουνα πια του

θανατά. Δε με βασπούσανε τα πόδια μου. Σύρθηκα πάνω στά γόνατα και κατάφερα να φτάσω στο μοναδικό παραθυράκι που εβλεπε στο δρόμο. Τον πρώτο που περνούσε τον φώναξα με μια φωνή που ακουγότανε ίδιο σπασμένο τσουκάλι. Δέ χρειάστηκε ν' ακούσει για να καταλάβει. Μ' είδε, και τόβαλε στα πόδια κάνοντας το σταυρό του. Δεν πέρασ' ένα τέταρτο της ώρας και μου έγινε η τιμή νάχω δυο φρουρούς μπροστά στην καλύβα μου, με αυστηρή απαγόρευση να δρασκελίσω την πόρτα της. Ούτε καν μου πέρασε απ' το μυαλό μια τέτοια ιδέα. Παρακάλεσα να στείλουν να φωνάξουνε τον παλιό μου φίλο, το σιορ Παγιάρ το συμβολαιογράφο, γιά να γράψει τις τελευταίες μου θελήσεις. Μα τους είχε πιάσει τέτοιος φόβος, που τρομάζανε ως και τα λόγια μου· και, στην τιμή μου, θαρρώ πώς απ' το φόβο της πανούκλας βουλώνανε τ' αυτιά τους!... Τέλος, ένας πιτσιρικός, «χνηβοσκοός» (καλή καρδούλα) που μ' ευγνωμονούσε — γιατί κάποτε που τον είχα πιάσει να κόβει κεράσια, σκαρφαλωμένος πάνω στην κερασιά μου, του είχα πει: «κοτσιφάκι, μια και βρίσκεσ' εκεί πάνω, κόψε και για μένα» - ξεγλύστρησε κοντά στο παράθυρο, άκουσε τι ήθελα και φώναξε:

— Κύριε Μπρενιόν, πάω !

... Ό,τι έγινε ύστερα, θα δυσκολευόμουνα πολύ να το διηγηθώ. Ξέρω πως ώρες και ώρες κυλιόμουνα πάνω στο στρώμα μου, με τη γλώσσα μου κρεμασμένη απ' τον πυρετό, ίδιο μοσχάρι... Καμουτσιές κουδουνίσματα έξω στο δρόμο, μια χοντρή γνώριμη φωνή... Λέω : «ήρθε ο Παγιάρ...». Κάνω να σηκωθώ... Α, ζωή νάχω! μου φαινότανε πως σήκωνα τον Άϊ Μαρτίνο πάνω

στο σβέρκο μου, και τον Άγιο Ουμπέρτο πάνω στα καπούλια μου. Λέω: «και βουνό νά'χεις στη ράχη σου, πρέπει να σηκωθείς...» Βλέπετε, ήθελα καλά και σώνει να καταχωρηθεί στη διαθήκη μου (τη νύχτα είχα όλο τον καιρό για να ταξινομήσω τις σκέψεις μου) μιά ρήτρα υπέρ της Μαρτίνας και της Κλώντιας μου, που να μη μπορεί να προσβληθεί από τους τέσσερεις γιούς μου. Ανασηκώνω στο παραθυράκι το κεφάλι μου, που είτανε πιο βαρύ κι' από την Ανριέτα, τη μεγάλη καμπάνα. Έπεφτε δεξιά - zerβά... Ξεχωρίζω πάνω στο δρόμο δυο αγαθές χοντροφάτσες που γουρλώνανε τα μάτια τους από τη φρίκη. Είτανε ο Άντώνης Παγιάρ κι' ο παπα - Σαμαγιέ. Οι καλοί μου φίλοι είτανε φωτιά, κατακόκκινοι, για να τρέξουν να με δουν ακόμα ζωντανό. Πρέπει να πω, ωστόσο, πως αφού μ' είδανε, η φωτιά τους άρχισε να καπνίζει. Για να κοιτάξουν καλύτερα την εικόνα που παρουσίαζα — γι' αυτό και μόνο, βέβαια — έκαναν τρία βήματα πίσω. Κι' ο αθεόφοβος ο Σαμαγιέ, για να μου δώσει κουράγιο, έλεγε και ξανάλεγε:

— Θεέ μου, τι άσκημος που είσαι!... Ά, καημένο μου παιδί! Τάχεις χάλια, χάλια... ίδιο τσαγκό λαρδί...

Έγώ τους λέω (έτσι που ρουφούσα την υγεία που αναδίνανε, ξανάβρισκα το κέφι μου):

— Δε θα θέλατε να μπειτε; μου φαίνεται σα να ζεσταίνεστε αυτού έξω.

— Όχι, ευχαριστούμε, όχι, ευχαριστούμε! είπαν κι' οι δυο μαζί με μια φωνή. Είμαστε πολύ καλά εδώ.

Κι' οπισθοχωρώντας ακόμα περισσότερο, οχυρωθήκανε κοντά στο αμάξι. Ο Πα-

γιάρ, τάχα πως κάτι κάνει, έπιασε το χαλινάρι και ξετίναζε το κεφάλι του αλόγου που είταν εξαντλημένο.

— Και πώς τα πας; με ρώτησε ο Σαμαγιέ που είτανε συνηθισμένος να μιλάει με τους πεθαμένους.

— Έ, φίλε μου, όποιος είναι άρρωστος δεν είναι στα κέφια του, αποκρίθηκα κουνώντας παζαβλά το κεφάλι μου.

— Τί είναι ο άνθρωπος! Βλέπεις, καημένο μου Νικόλα, τι σου έλεγα πάντα. Ο Θεός μονάχα είναι Παντοδύναμος. Εμείς δεν είμαστε παρά καπνός, κοπριά. Σήμερα πιτό, φαγί, αύριο μέσα στη γη. Σήμερα γλέντια και χαρά, αύριο δάκρυα πικρά. Δεν ήθελες να με πιστέψεις, μονάχα στα γλέντια είχες το νου σου. Ήπιες το καλό κρασί, τώρα το κατακάθι. Έλα, Μπρενιόν, μη λυπάσαι! Ο Πανάγαθος Θεός σε καλεί κοντά του. Α, τι μεγάλη τιμή, τέκνον μου! Αλλά για να τον αντικρύσεις, πρέπει να φορέσεις την εσθήτα την καλή. Έλα ν' αποπλύνω τον ρύπον της αμαρτίας. Ετοιμάσου, αμαρτωλέ.

Αποκρίνομαι:

— Σε λιγάκι. Έχομε καιρό, παπά μου!

— Μπρενιόν, φίλε μου, αδελφέ μου! Αχ, καθώς βλέπω, είσαι πάντα προσηλωμένος στ' απατηλά και φρούδα επίγεια αγαθά. Τι υπάρχει σ' αυτά το τόσο ελκυστικό; Κουφότης, ματαιότης, δυστυχία, δόλος, πονηρία και μοχθηρία, παγίδες, ενέδρες, πόνος, εξαθλίωσις. Τι κάνομ' εδώ κάτω;

Απαντώ:

Μου σπαράξεις την καρδιά. Ποτέ δε θάχω το κουράγιο, Σαμαγιέ, να φύγω και να σ' αφήσω.

— Θά ξαναϊδωθοῦμε, μου λέει.

Κρίμα που δε φεύγομε μαζί!... Τελο-

σπάντων, ας προηγηθώ. Καθένας με τη σειρά του... Ακολουθείστε με, πιστοί μου φίλοι!

Έκαναν πως δεν ακούνε. Ο Σαμαγιέ χόντρηνε τη φωνή του:

— Ο χρόνος παρέρχεται, Μπρενιόν, παρέρχεσαι και συ μαζί του. Ο Πονηρός, ο Εξαποδώ, παραφυλάει. Θέλεις, το έκπορευμένον θηρίον, ν' αρπάξει τη ρυπαρή ψυχή σου για το καζάνι του; Εμπρός, Νικόλα, εμπρός, απάγγειλε το *Εις χείρας σου, Κύριε, παραδίδω το πνεύμα μου*, προετοιμάσου, κάνε το, κάνε το, παιδί μου, κάνε το για μένα, φίλε μου!

Θα το κανω, του λεω, θα το κάνω για σένα, γιά μένα, και γιά Κείνον. Θεός φυλάξει να παραμελήσω το σέβας που οφείλω σ' ολόκληρη τη συντροφιά! Μονάχα, κάνε μου τη χάρη, θελω πρώτα να πώ δυο λόγια στο συμβολαιογράφο μου.

— Θα του τα πεις ύστερα.

— Καθόλου. Προηγείται ο κυρ Παγιάρ.

Με τα σωστά σου, Μπρενιόν; Ο συμβολαιογράφος νάχει το προβάδισμα πάνω στο Θεό;

— Ο Θεός μπορεί να περιμένει — η ασπάει περίπατο αν του κάνει κέφι· θα τον βρω αργότερα. Όμως η γη φεύγει και μ' αφήνει. Η ευγένεια απαιτεί να κάνομε πρώτα επίσκεψη σ' αυτόν που μας δέχτηκε κι έπειτα σ' αυτόν που θά μας δεχτεί... ίσως.

Επέμεινε, παρακάλεσε, φοβέρισε, φώναξε. Δεν υποχώρησα. Ο σιόρ Αντώνης Παγιάρ έβγαλε πέννα, χαρτί και καλαμάρι, κάθησε πάνω σε μια πέτρα, και μέσα σ' έναν κύκλο από περίεργους κι από σκυλιά, έγγραψε τη δημόσια διαθήκη μου. Ύστερα

ταχτοποίησα όμορφα-όμορφα και την ψυχή μου, όπως είχα κάνει με τα λεφτά μου. Όταν τελειώσανε όλα (ο Σαμαγιέ εξακολουθούσε να με σκοτίζει με τις παραινήσεις του) είπα με σβυσμένη φωνή:

— Μπατίστα, πάρ' ανάσα. Αυτά που λες είναι πολύ ωραία. Μά για ένα διψασμένο άνθρωπο, λόγια που σ' αυτιά του βάζουνε, δεν τον ξεδιψάζουνε. Τώρα που η ψυχή μου είν' έτοιμη να ξεκινήσει, θάθελα να πιω τουλάχιστον κάτι στο πόδι. Καλοί μου φίλοι, μιά μποτίλια!

Α, τα καλά παιδιά! Κι' οι δυό τους, καλοί Βουργουνδοί όσο και καλοί χριστιανοί, πώς καταλάβανε ποιά θάτανε η τελευταία μου σκέψη! Αντί μια, μου φέρανε τρεις μποτίλιες Σαμπλί, Πουγύ, Ιρανσύ. Από το παράθυρο του καραβιού μου που πήγαινε για τ' αραξοβόλι, πέταξα ένα σκοινί. Ο πιτσιρικός έδεσε στο σκοινί ένα παλιό καλάθι, και με τις τελευταίες δυνάμεις που μου απόμεναν τράβηξα πάνω τους τελευταίους μου φίλους.

Από κείνη τη στιγμή που ξανάπεσα στο στρώμα μου — οι άλλοι είχανε φύγει — ένιωσα λιγώτερο μονάχος. Μα δε θα επιχειρήσω να σας διηγηθώ τις ώρες που ακολούθησαν. Δεν ξέρω πώς γίνεται και δέ βρίσκω πια το λογαριασμό. Πρέπει να μου τον κλέψανε μέσ' από την τσέπη μου. Ξέρω πώς είμουνα βυθισμένος σε μια πολύωρη κουβέντα με την τριάδα τα μποτιλιαρισμένα πνεύματα — μα δε θυμάμαι τίποτ' από όσα λέγαμε. Χάνω απ' τα μάτια μου το Νικόλα Μπρενιόν: που διάβολο έχει πάει;

Τον ξαναβλέπω κατά τα μεσάνυχτα μέσα στο περιβόλι του στρογγυλοκαθισμένο χάμω, πάνω σ' ένα παρτέρι χοντρές φρά-

ουλες, τρυφερές και δροσερές, ν' άγναντεύει τον ουρανό μέσ' από τα κλωνιά μιας κοντούλας αχλαδιάς. Τι φώτα και κακό εκεί ψηλά, και τι σκοτάδι εδώ κάτω! Το μισοφέγγαρο ίδιο κέρατα βοδιού. Λίγα βήματα πιο κει από μένα, ένας σωρός γέρικα κλήματα, μαύρα, στρεβλά και ροζιασμένα, λες και αναδεδούνταν ίδια φιδοφωλιά, με κοιτάζανε με διαβολικές γκριμάτσες... Μα ποιός θά μου εξηγήσει τι γυρεύω και βρίσκομ' εδώ πέρα;... Θαρρώ (όλ' ανακατώνονται μέσα στο παραθρεμένο μου μυαλό) πως είχα πει στον εαυτό μου:

— Σοφία, ορθοί! Ένας ρωμαίος αυτοκράτορας, Νικόλα μου, δεν πεθαίνει με τον πισινό πάνω στο πάπλωμα. *Ανω σχώμεν τας καρδίας!* Οι μποτίλιες είναι αδειανες. Τελειώσανε. Τετέλεσται. Δεν έχομε καμμιά δουλειά εδώ! Πάμε να δημηγορήσομε στα λάχανά μας!

Θαρρώ, επίσης, πως ήθελα να μαζέψω σκόρδα, γιατί λέγανε πως είχαν ένα κι' ένα για την πανούκλα, ή και γιατί όταν λείπει το κρασί, καλά 'ναι και τα σκόρδα. Το βέβαιο είναι πως μόλις πάτησα το πόδι μου (ο πισινός μου ακολούθησε) στην τροφοδότρα γης, ένιωσα να με τυλίγει η μαγεία της νύχτας. Ο ουρανός, ίδιο μεγάλο δέντρο στρογγυλό και ισκιερό, άπλωνε πανωθέ μου τον καρυδένιο θόλο του. Στα κλωνιά του κρέμονταν καρποί, χιλιάδες και χιλιάδες. Σαλεύοντας απαλά, γυαλιστερά, ίδια μήλα, τ' αστέρια ωριμάζανε μέσα στα χλιαρά σκοτάδια. τα φρούτα του περιβολιού, μου φαίνονταν αστέρια. Όλα γέρνανε πάνω μου να με κοιτάξουν. Ένιωθα να με κρυφοκοιπάζουνε χιλιάδες μάτια. Γελάκια

διατρέχανε τις φραουλιές. Μέσα στο δέντρο, πάνωθέ μου, εν' αχλαδάκι με χρυσοκόκκινα μάγουλα μου τραγουδούσε με λεπτή φωνούλα:

Ρίζωσε, ασπράγκαθο, γερά!
Γκριζομάλλη μεθυσμένη,
σαν βλαστάρι τραγανό
πιάσου πάνω μου, καημένη.
Για ν' ανεβείς στον ουρανό,
ρίζωσε, ρίζωσε γερά,
γκριζομάλλη μεθυσμένη!

Κι' απ' όλα τα κλαριά του περιβολιού της γης και τ' ουράνιου περιβολιού, μια χορωδία φωνούλες ψιθυριστές, τρεμουλιαστές και τραγουδιστές, επαναλάβαινε:

Ρίζωσε, ρίζωσε γερά!

Έχωσα τότε τα μπράτσα μου μέσα στη γης μου και είπα:

— Με θές δικό σου; Έγώ είμαι πρόθυμος.

Μπήκα ως τους αγκώνες μέσα στην παχειά και απαλή μου γης, μαλακιά ίδιο στήθος, κι' εγώ τη μάλαζα με τα γόνατα και με τα χέρια. Την αγκάλιασα, αποτύπωσα το κορμί μου, από τα δάχτυλα των ποδαριών ώσαμε το κούτελο- την έκανα κρεβάτι μου, ξάπλωσα σ' όλο μου το μάκρος, αγνάντευα τον ουρανό και τα τσαμπιά τ' αστέρια, μ' ανοιχτό στόμα, σα να περίμενα να πέσει μέσα εν' από δαύτα. Η νύχτα του Ιούλη τραγουδούσε το Άσμα Ασμάτων. Ένα μεθυσμένο τριζόνι, τσίριζε, τσίριζε, τσίριζε, που πήγαινε να σκάσει. Η φωνή του Άϊ

Μαρτίνου σήμανε ξαφνικά δώδεκα — η δεκατέσσερις, η δεκάξη (σίγουρα πως δεν είτανε μια συνηθισμένη κωδωνοκρουσία). Και να που τ' άστρα, τ' άστρα εκεί ψηλά και τ' άστρα του περιβολιού μου, βαλθήκανε να σημαίνουνε κι' αυτά... Θεέ μου, τι μουσική! Η καρδια μου πήγαινε να σπάσει, και τ' αυτιά μου βουϊζανε, όπως τα τζάμια όταν βροντά. Κι' από το βάθος της τρύπας μου έβλεπα να υψώνεται ένα δέντρο του Ιεσσαί (*): έν' αμπελόκλημα, ολοϊσιο, στολισμένο με κληματίδες, που έβγαινε απ' την κοιλιά μου. Ανέβαινα μαζί του, και με συνόδευε ολάκερο το περιβόλι, μου τραγουδώντας στον ψηλότερο κλώνο, έν' αστέρι χοροπηδούσε σαν τρελλό' και με το κεφάλι μου ριγμένο πίσω για να το βλέπω, γιά να το φτάσω και να το πιάσω σκαρφάλωνα, φωνάζοντας μ' δλη μου τη δύναμη:

Σταφυλόρογα, καρτέρει,
στάσου, στάσου, μή μου φεύγεις!
Μπρός, Νικόλα, και κοντεύεις!
του Νικόλα θάσαι ταίρι,
σταφυλόρογα καινούργια,
αλληλούγια, αλληλούγια!

Πρέπει να σκαρφάλωνα, φαντάζομαι, ένα μεγάλο διάστημα της νύχτας. Γιατί τραγουδούσα ώρες ολάκερες, όπως μου είπαν έπειτα. Κάθε λογής τραγούδια και ψαλτήρια — θρησκευτικά» λαϊκά, «εκ βαθέων έκέκραξά σε, Κύριε», επιθαλάμια, κάλαντα,

«σε υμνούμεν, σε δοξολογούμεν», εμβατήρια και μπαλλάντες, τραγούδια σεμνά και τραγούδια πιπεράτα, έπαιζα βιόλα ή γκάιντα, ταμπούρλο και τρουμπέτα. Μαζευτήκανε οι γειτόνοι, κρατούσανε τα πλευρά τους απ' τα γέλια και λέγανε :

— Τι σαματάς!... Είν' ο Νικόλας που πεθαίνει. Τρελλάθηκε, τρελλάθηκε!...

Την άλλη μέρα, καθώς λένε, τίμησα με την παρουσία μου τον ήλιο. Δεν του αμφισβήτησα τα πρωτεία στο σήκωμα. Θάτανε πια μεσημέρι όταν ξύπνησα. Α, πόσο χάρηκα που ξανάβλεπα τον εαυτό μου, φιλαράκο μου, στο βάθος της κοπριάς μου! Όχι πως το κρεβάτι μου είτανε μαλακό, και πως δε με πονούσανε διαβολεμένα τα νεφρά μου. Μα τι ευχάριστο που είναι να σκέφτисαι πώς τάχεις ακόμα τα νεφρά σου! Έ, δεν έφυγες λοιπόν, Μπρενιόν, καλέ μου φίλε! να σε φιλήσω, γυιέ μου! Ας ψαχουλέψω τούτο το κορμί, τούτο τόμορφο μουσουδάκι! Ναι, είσ' εσύ. Πόσο χαίρομαι! Αν είχες φύγει και μ' αφήσει, θάμουν απαρηγόρητος, Νικόλα. Γειά σου, περιβόλι μου! Τα πεπόνια μου γελούνε απ' την ευχαρίστησή τους. Γινωθείτε, μικρά μου... Μά με αποσπούνε από την έκστασή μου δυο ανάγωγοι που γκαρίζουνε από την άλλη μεριά του μαντρότοιχου:

— Μπρενιόν! Μπρενιόν! Πέθανες;

Είν' ο Παγιάρ κι' ο Σαμαγιέ, που μην άκούγοντας πια τίποτα, θρηνούνε, κι' αρχίσανε κιόλα να εκθειάζουνε τις μακαρίτισ-

(*)Σημ. Μετ. Ο Ιεσσαί θεωρείται ο προπάτορας του Ιησού. Στις Αγιογραφίες παρασταίνεται πλαγιασμένος ανάσκελα, κι' από την κοιλιά του φυτρώνει το γενεαλογικό δέντρο του Ιησού, με κάποιον από τους προγόνους του καθισμένο στον κάθε κλώνο, και με τον Ιησού στην κορυφή.

σες ἀρετές μου, ἔξω στο δρόμο. Σηκώνομαι (αἶ, τα παλιονεφρά μου!) προχωρῶ σιγά - σιγά, ξεπροβάλλω ξαφνικά το κεφάλι μου ἀπό την τρύπα του φεγγίτη, και φωνάζω:

— Κούκου, νάτονε!

Κάνουν ἓναν πῆδο ἴδια σαλάκια.

— Μπρενιόν, δεν πέθανες;

Γελούσανε και κλαίγανε ἀπ' τη χαρά τους. Βγάζω τη γλώσσα μου κοροϊδευτικά:

— Ο ἀνθρωπάκος ζει ἀκόμα.

Θα το πιστέψετε πως αυτοί οι καταραμένοι μ' ἀφήνανε κλεισμένο δεκαπέντε μέρες μέσα στον πύργο μου, ὥσπου να σιγουρευτούνε πως εἶμουν πια καλά! Για το χατήρι της ἀλήθειας οφείλω να προσθέσω πως δεν ἀφήσανε να μου λείψει οὔτε πιτό οὔτε φαῖ. Πῆραν, μάλιστα, τη συνήθεια νάρχονται μια ο ἓνας μια ο ἄλλος κάτω ἀπ' το παράθυρό μου για να μου φέρνουνε τα νέα.

Ὅταν μπόρεσα να βγω, ο παπα - Σαμαγιέ μου λέει:

— Καλέ μου φίλε, σ' ἔσωσε ο ἅγιος Ρόκος. Το λιγότερο που ἔχεις να κάνεις εἶναι να πας να τον ευχαριστήσεις. Κάνε το, σε παρακαλῶ!

Του ἀποκρίνομαι:

— Μου φαίνεται πως εἶναι μάλλον ο ἅγιος Ιρανσύ, ο ἅγιος Σαμπλί, ἢ ο ἅγιος Πουγύ.

— Τότε, Νικόλα, μου λέει, θά κάμω κι' ἐγώ το καθήκον μου: ἀς μοιράσομε τ' ἀχλάδι. Ἐλα στον ἅγιο Ρόκο γιά χατήρι

μου. Κι' ἐγώ, γιά χατήρι σου, θά κάνω μια-δοξολογία στην ἅγια Μποτίλια.

Καθῶς κάναμε ὅλοι μαζί αὐτό το διπλό προσκύνημα (ο πιστός Παγιάρ συμπλήρωνε την τριανδρία), τους λέω:

— Ομολογήσετε, φίλοι μου, πῶς θάσασταν λιγότερο πρόθυμοι να τσουγκρίσετε μαζί μου τη μέρα που σας ζήτησα να πιω ἓνα τελευταῖο ποτήρι στο πόδι. Δέ φαινόσαστε νάχετε διάθεση να μ' ἀκουλουθήσετε.

— Σ' ἀγαπούσα, βέβαια — λέει ο Παγιάρ — σ' ὀρκίζομαι. Μά τι τα θες, ἀγαπῶ και τον εαυτό μου. Δίκιο ἔχουνε που λένε: «Τό πεσί μου εἶναι πιο κοντά μου «ἀπ' το πουκάμισό μου».

— Ἥμαρτον, ἥμαρτον ἐνώπιον του Θεοῦ — ξεφώνιζε ο Σαμαγιέ χτυπώντας το στέρνο του σά νάτανε γαῖδουροτόμαρο — εἶμαι φοβιτσιάρης ἀπό φυσικού μου.

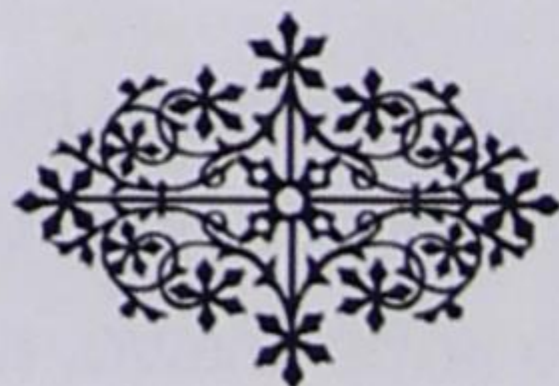
— Τι τάκανες, Παγιάρ, τα μαθήματα που πήρες ἀπ' τον Κάτωνα; Κι' ἐσένα, παπά, σε τι σου χρησίμεψε η θρησκεία σου;

— Ἀχ, φίλε μου, τι ὀμορφη που εἶναι η ζωή! κάνανε κι οι δυο μαζί ἀναστενάζοντας βαθειά.

Τότε, γελώντας φιληθήκαμε κι οι τρεις και εἶπαμε.

— Ἐνας καλός ἀνθρωπος δεν ἀξίζει και μεγάλα πράματα.

Πρέπει να τον παίρνομε ὅπως εἶναι. Ο Θεός τον ἔφτιαξε: καλὰ ἔκανε.

Δρόμοι ψυχής - φωτεινά μονοπάτια
στην καρδιά του άκαρδου κόσμου
και στην κοιλάδα των δακρύων του πλανήτη μας

του Κώστα Γρηγόρη, Θεολόγου
πρώην λυκειάρχη

Κατά τον μεγαλύτερο ποιητή του περασμένου περασμένου αιώνα Τ.Σ Έλιοτ τα κύρια συστατικά του ευρωπαϊκού πολιτισμού και της οικουμένης είναι: «Ελλάδα-Ρώμη-Βίβλος»

Μάλιστα ο ίδιος αναζητώντας την ουσία και την ενότητα του πολιτισμού μας, πέραν από τα επιφανή, προσπάθησε να ανακαλύψει τις καταβολές του, τα καίρια και κύρια συστατικά του, τα αιώνια, οικουμενικά και διαχρονικά στοιχεία, που όσο κι αν παραμερίστηκαν, προδόθηκαν και παραθεωρήθηκαν στο πέρασμα του χρόνου, είναι ικανά να θρέψουν την ψυχή και το πνεύμα και να σταματήσουν την αποσύνθεση και του ατομικού και του κοινωνικού Οργανισμού. Και... πού είσαι σοφία, πού σε χάσαμε στη γνώση. Και πού είσαι γνώση, που σε χάσαμε στην πληροφόρηση. (τ.2 Έλιοτ, νόμπελ ΕΙΡΗΝΗΣ, ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ).

Η δυστυχία του πλανήτη μας απλώνεται και μέσα μας και γύρω μας σαν το παγωμένο χιόνι και σαν την καταρρακτώδη βροχή. Η παγκόσμια και πολυεπίπεδη κρίση σαρώνει τα πάντα, όπως στην εποχή του ποιητή Έλιοτ που έγραψε την: «ΕΡΗΜΗ ΧΩΡΑ».

Πόλεμοι και ακοαί πολέμων εξεγέρ-

σεις έθνους επί έθνος, υπερδυνάμεων επί υπερδυνάμεις για γεωστρατηγικά, γεωοικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα, λιμοί κατά τόπους, ανομία και απουσία: «ΑΓΑΠΗΣ, ΕΙΡΗΝΗΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ...» είναι γεγονότα της καθημερινής ζωής τα οποία, εν πολλοίς, συνθέτουν την εικόνα της καθημερινότητας.

Την τραγικότητα της εποχής μας την περιγράφει παραστατικά ο διαπρεπής Ανθρωπολόγος, καθηγητής στο πανεπιστήμιο του ΣΙΚΑΓΟΥ ΜΑΡΧΑΛ ΣΑΗΛΙΝΣ: Η Οικουμενική κρίση στη Δύση είναι πια φανερό ότι οξύνεται και βαθαίνει, αφήνοντας παντού ανείπωτες καταστροφές, ψυχικά ερείπια, δάκρυα και αίμα. Δομήθηκε ένα βαθύ ανήθικο οικοδόμημα, αρχικά, ένθεν και ένθεν του Ατλαντικού.

Στη συνέχεια απλώθηκε παντού, σπριγμένο σε μία διεστραμμένη ιδέα για την ανθρώπινη φύση. Η επισήμανση αυτή επιβεβαιωμένη από απειράριθμες αναλύσεις και κοινωνιολογικής, ηθικής, οικουμενικής υφής, μας προβάλλει, ταυτόχρονα, ένα φάντασμα σχεδόν μεταφυσικού τρόμου, που μοιάζει να πλανάται σε έναν απειλητικό ορίζοντα. Μιας ανθρώπινης φύσης τόσο αχόρταγης και εριστικής που αν δεν δαμαστεί με κάποιο τρόπο θα βυθίσει την κοινω-

νία... Ο εν λόγω διαπρεπής καθηγητής του Σικάγου, προχωρώντας πέρα από τις πλήθουσες φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, χωρίς βεβαίως να τις παραγνωρίζει εστιάζει το ενδιαφέρον του στην θεμελίωση μιας ανθρωπολογικής οπτικής στην ιστορία. Κορυφαίος εκπρόσωπος της σχολής της Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας γκρεμίζει μεθοδικά ένα, ένα τα ξέφτια μιας μονότροπης ορθολογιστικής ερμηνείας του ανθρώπου και της φύσης του, χωρίς τη βαθύτερη μεταφυσική και ανθρωπιστική θέαση του κόσμου... Ανατρέχοντας στην προϊστορία, τις ιστορικές φάσεις του πολιτισμού, στην αρχαία ελληνική κοσμοαντίληψη, στον Μεσαίωνα, τον Βυζαντινό Πολιτισμό, στον Διαφωτισμό, στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, στους Νεοπλατωνικούς, στους πρώτους Ίωνες φιλοσόφους... Αποτιμώντας το αληθινό ανθρώπινο ιδεώδες των μεγάλων Πατέρων Ανατολής και Δύσης, διατρέχοντας τα καθέκαστα του δυτικού κόσμου κομίζει μια πολύτιμη συμβουλή για να δούμε σε στερεότερες βάσεις όλη αυτή την ανθρωπολογική έκπτωση του Δυτικού Κόσμου.

Έτσι δεν είναι ανερμήνευτη η εριστική άκρως επιθετική φύση, αυτή η αχόρταγη απλησσία που έχει ως καταγιστικές συνέπειες: τη βία, τον κτηνώδη ανταγωνισμό, την αδίστακτη λεηλασία της φύσης... Φαίνεται ότι ο σημερινός άνθρωπος δεν μπορεί να ακούσει το τραγούδι και την κραυγή απόγνωσης της Γης.

«Το τραγούδι της Γης δεν τ' άκουσες Ποτέ, ούτε θα τ' ακούσεις πια. Σκότωσες όλα τα πουλιά, τα δάση, το νερό, το λαμπερό νερό, τον ποταμό, τη θάλασσα.

Πάει... σκότωσες το χώμα, τον ήλιο, την καρδιά. Ποτέ δεν θα ξαναδείς το χρώμα τ' ουρανού.

Δεν θα ακούσεις ποτέ τον ήχο των χρωμάτων.

Σαν βολίδα προχωρείς στο χάος. Στερνή φορά ας ακουστεί στη σιωπή το τραγούδι της Γης πριν τυλιχτούμε στο χάος.

Ένα γειά σου θα πούμε στη ζωή».

Σε άλλο σημείο ο εν λόγω στοχαστής τονίζει: «Η εξουσία νομιμοποιείται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι ασκείται ως διακονία, ως υπηρεσία, θυσιαστική προς τους αρχόμενους», με απόλυτη πολιτική ηθική, γιατί μόνο έτσι φυτρώνει η ζωή. Διαφαίνεται ότι στην εποχή μας ισχύει ακόμα η διαχρονική ποίηση του μεγάλου ποιητή ΕΛΙΟΤ:»

«Δεν έχει εδώ νερό, παρά μονάχια βράχια.

Αν είχε νερό εδώ - πέρα θα στεκόμασταν να πιούμε.

Μέσα στα βράχια πώς να σταθούμε, πώς να στοχαστούμε.

Εδώ κανείς δεν μπορεί να σταθεί, ούτε να πλαγιάσει, ούτε να καθίσει.

Σκεπόμαστε το κλειδί καθένας μες στη φυλακή του...»

Αλήθεια! Ποιος λοιπόν θα μας σώσει από την πνευματική στείρωση, τη γύμνια του πολιτισμού μας, την κραυγή των πεινασμένων λαών, των προσφύγων, οι οποίοι είναι θύματα των πολέμων, της φτώχειας, και της εξαθλίωσης, των εμπόρων προσφύγων με πολιτικές σκοπιμότητες (Τουρκία), των εμπόρων ψυχών και σωμάτων γυναικών, ανδρών, παιδιών, τον αφανισμό λαών και πολιτισμών, των... των...

Την απάντηση μας τη δίνουν οι πολύφωτοι αστέρες του νοτιού στερεώματος:

Ο μακαριστός μεγάλος Ελβετός Θεολόγος του 20ου αιώνα, μάρτυρας του ναζισμού που εντάσσεται στην κύρια γραμμή της Λουθηρανικής Θεολογίας με τα θεόπνευστα λόγια: «τα μεγάλα βιβλία όπως η ΒΙΒΛΟΣ» δεν την αποσιωπούν την τραγικότητα της ζωής και της ιστορίας, αλλά αντίθετα την αποκαλύπτουν για να αναμετρηθούν μαζί της...»

Ο μεγάλος ΜΠΑΡΤ δεν θεωρητικολογεί, δεν αρκείται σε γενικές διαπιστώσεις. Έχει συνολική άποψη για τον κόσμο. Αυτό θα του επιτρέψει να μην εγκλωβιστεί στη φιλοσοφική αφαίρεση. Η ανάσα του είναι μεγάλη, ο ορίζοντάς του πλατύς και απέραντος. Μονάχα μέσα από τη σχέση του με το ΘΕΟ, πιστεύει ότι μπορεί ο άνθρωπος να βρει τις δυνάμεις, να παλέψει το κακό και μέσα του και γύρω του, την καθημερινή τετριμμένη βία και αδικία του κόσμου συλλογικά, αυτής ενώπιον της οποίας το μεγαλείο κάθε ιδανικού σωριάζεται. «Η ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΤΟΝ ΜΑΡΞ για να μιλήσει για την πώση, την αδικία και την αλλοτρίωση του ανθρώπου... και ότι στο ίδιο το ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ συναντάμε τον ΧΡΙΣΤΟ στο πρόσωπο των αρρώστων, των ξένων, των φτωχών, των φυλακισμένων... των... των... των...»

(KARL BARTH. Η προς Ρωμαίους Επιστολή, Άρτος ζωής).

Ο δε σύγχρονος Μέγας και Άγιος Βασίλειος, έργω και λόγω, η ψυχή του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών, ο μέγιστος Πανεπιστημιακός ΔΑΣΚΑΛΟΣ των Πανεπιστημίων Αθηνών, ο Αρχιεπίσκοπος

Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.ά. Αναστάσιος τονίζει ... «η ΕΙΡΗΝΗ συνδέεται άμεσα με τη ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. Ένας άδικος κόσμος δεν μπορεί να είναι ειρηνικός. Σαφής κανόνας στην ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ είναι: «ποιείν δίκαια και αληθεύειν αρεστά παρά θεώ μάλλον ή θυσιών αίμα» (παρ.21,3), οι διάφορες εξωτερικές εκφράσεις θρησκευτικότητας δεν επαρκούν. Η αλήθεια και η κοινωνική δικαιοσύνη εξασφαλίζουν τον ουσιαστική σχέση με τον Θεό και τους συνανθρώπους μας. Η φτώχεια παραμένει ο χειρότερος τύπος βίας, όπως τόνισε ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: «Άνευ των αναγκαίων αδύνατον και ζην και ευ ζην». Όταν οι άνθρωποι στερούνται των στοιχειωδών μέσων για την επιβίωσή τους, τότε δεν είναι παράξενο να στρέφονται προς άλλες κατευθύνσεις και να υιοθετούν ακραίες θρησκευτικές αντιλήψεις για την επίτευξη μιας δίκαιης κοινωνίας... Μόνο η εξουσία της αγάπης είναι εκείνη που μπορεί να νικήσει την αγάπη και να την εξουσία. Αστείρευτη πηγή αγάπης παραμένει η αλήθεια την οποία με τον πιο λιπό και συγκλονιστικό τρόπο διατύπωσε ο Ευαγγελιστής ΙΩΑΝΝΗΣ: «ο Θεός αγάπη εστί και οι κείμενων εν τη αγάπη εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτώ». (ΙΩΑΝΝΗΣ:16)... Σχετικά με την αλήθεια της αγάπης πολύ εύγλωτες είναι οι ιδέες που αποδίδονται στον ΑΪΝΣΤΑΙΝ: «όταν πρότεινα, γράφει σε μία επιστολή στην κόρη του Lieselr, τη θεωρία της σχετικότητας, πολλοί λίγοι άνθρωποι με κατανόησαν και αυτό που θα αποκαλύψω τώρα, για να μεταδοθεί στην ανθρωπότητα, θα έρθει επίσης αντιμετώπιση με την παρανόηση και την προκατάληψη του κόσμου...»

Υπάρχει μία εξαιρετικά ισχυρή δύναμη, για την οποία η επιστήμη δεν έχει βρει μέχρι τώρα μία επίσημη εξήγηση.

Είναι μία δύναμη που συμπεριλαμβάνει και κυβερνά όλους και βρίσκεται ακόμα και πίσω από οποιοδήποτε φαινόμενο που υπάρχει στο σύμπαν...

Αυτή η οικουμενική δύναμη είναι η ΑΓΑΠΗ... για την αγάπη ζούμε και πεθαίνουμε. Η αγάπη είναι Θεός και ο Θεός είναι αγάπη... Και καταλήγει: ο καθένας κουβαλά μέσα του μία μικρή αλλά ισχυρή γεννήτρια αγάπης της οποίας η ενέργεια περιμένει να απελευθερωθεί... Η αγάπη είναι η πεμπουσία της ζωής...» (Καθημερινή 4/11/2018).

Για την επανάσταση της αγάπης, την καινοποίηση του κόσμου, αλλά και για τον εξανθρωπισμό της παγκοσμιοποίησης έγιναν και το Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.) με την προσευχή: «θεέ, στη δόξα Σου μεταμόρφωσε τον κόσμο» στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας, Αρχιεπισκοπή του μακαριστού Αρχιεπισκόπου ΝΤΟΜ ΧΕΛΤΕΡΚΑΝΑΡΑ (βραβείο Νόμπελ 1974 Ειρήνης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων) και η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της ορθοδόξου Εκκλησίας, η οποία συνήλθε στην Κρήτη το 2016, ώστε απαντά να γίνουν: «... ως εν ουρανών και επί της γης...». Δηλαδή ουρανοποίηση της γης και γεωποίηση του ουρανού, στον οποίο υπάρχει αρμονία, τάξη και λειτουργία των πάντων.

Φαίνεται ότι η πίεση είναι μεγάλη από παντού: «προς τα πού να στρέψει το Ηλιοτρόπιο, όταν παντού το δέρνουν χιλιάδες ήλιοι...» του μεγάλου Γερμανού ποιητή ΜΠΡΕΧΤ, άρχισε να ανησυχεί τους κρα-

τούντες της Γης και τα διεθνή οικονομικά φόρουμ.

Έτσι την ακραία και άνιση κατανομή του πλούτου στον πλανήτη αντικατοπτρίζει η ετήσια έκθεση GLOBAL we acth του 2019 του ινστιτούτου ερευνών του ελβετικού τραπεζικού κολοσσού Credit Suisse, η οποία δείχνει ότι το 2019, ο παγκόσμιος πλούτος των νοικοκυριών αυξήθηκε στο 12μηνο Ιουλίου 2018 – Ιούνιο του 2019 360 τρισεκατομύρια δολάρια... Δυστυχώς το μεγαλύτερο μέρος αυτού του πλούτου βρίσκεται στα χέρια μιας πολύ μικρής μειοψηφίας της ανθρωπότητας που αρχίζει να συσσωρεύεται σε βάρος της ανθρωπότητας, έτσι οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι και οι πλούσιοι πλουσιότεροι...»

«Στα δικά μας πρόσφατα ο διοικητής της τραπεζής της Ελλάδος κ. Θεόδωρος Μητράκος σημειώνει ότι «όπως προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία για την Ελλάδα, η χώρα μας εισήλθε στην κρίση με υψηλό επίπεδο ανισότητας και φτώχειας συγκριτικά με τις άλλες χώρες της Ευρώπης...».

Η φτώχεια αυξήθηκε δραματικά στην περίοδο της κρίσης και παραμένει ιδιαίτερα υψηλή...»

Αντίστοιχες ανησυχίες εκφράστηκαν και από την έκθεση του οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) στην οποία σημειώνεται: «το κύμα των διαδηλώσεων που σαρώνει τη μία χώρα μετά την άλλη, αποτελεί μία ξεκάθαρη ένδειξη ότι κάτι δεν λειτουργεί σωστά στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία μας...».

Λίγους μήνες πριν, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.), γνωστό για τα προγράμματα λιτότητας, που εφαρμόζονται

στις υπερχρεωμένες χώρες τόνισε την επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ανισότητας και της εξαθλίωσης των λαών με την επισήμανση της τότε ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΡΙΣΤΙΝ ΛΑΓΚΑΡΝΤ: «αν δεν προσέξουμε τα φαντάσματα από τα τέλη του 19ου αιώνα θα έρθουν και θα μας στοιχειώσουν στον 21ο αιώνα». (Εφημ. Συντακτών 4/4/2020)

Θα ακούσουν οι κρατούντες του πλανήτη μας την σπαρακτική κραυγή και την εξαθλίωση των λαών; Φοβούμαι ότι αν δεν την ακούσουν τότε θα έρθουν τα όνειρα του ΚΑΜΥ και του ΕΛΥΤΗ να λάβουν εκδίκηση. Γιατί ο μεν ΚΑΜΥ υπερασπίστηκε την ελευθερία και την κοινωνική δικαιοσύνη σ' όλη του τη ζωή. Γι' αυτόν η ελευθερία χωρίς δικαιοσύνη είναι αγριότητα του πιο ισχυρού. Και η δικαιοσύνη χωρίς ελευθερία είναι η κυριαρχία του συρματοπλέγματος. Η κοινωνία μας είναι αυτή που εσείς επίσημα ενσαρκώνετε, δεν είναι ελεύθερη παρά μόνο για τους ισχυρούς και είναι άδικη για τους αδύναμους». Ο ΚΑΜΥ (Νόμπελ Λογοτεχνίας 1957) αναπαύεται μέχρι σήμερα στο Λουρμαρέν, ο ήλιος του οποίου του θυμίζει την Αλγερία.

Ο δε Ελύτης (Νόμπελ Λογοτεχνίας) ο οποίος άγγιξε ψυχικά την αληθινή ουσία της Χριστιανικής Ηθικής, ήταν στρατευμένος στην κόλαση του πολέμου του φασισμού και του ναζισμού, επισημαίνει και «Την ζωή εν τάφω...» και την ανάσταση της ζωής με τους θεοφόρους στίχους:

«της δικαιοσύνης ήλιε νοπέ...»

«... Ωϊ, ώϊ μάνα μου!

Που να βρω τη χαρά μου!

Το τετράφυλλο δάκρυ!

Ω! Σηκώθηκα μες τη νοτιά

Των ανθρώπων...»

«Ένα το χελιδόνι

Και η Άνοιξη ακριβή

Για να γυρίσει ο ήλιος

Θέλει δουλειά πολλή.

Θέλει νεκρούς χιλιάδες

Θέλει και οι ζωντανοί

Να δίνουν το αίμα τους...»

Με οντολογική συνείδηση σας ασπάζομαι.

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΤΟ ΡΟΛΟΙ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Γράφει σχετικά ο Τακης Χρ. Παπαδημούλης στο βιβλίο του
« Η ΚΟΝΙΤΣΑ ΠΟΥ ΕΣΒΗΣΕ » - Αθήναι 1972, σ:96 :

Στην θέση που είναι σήμερα το ξενοδοχείο “ΠΙΝΔΟΣ” του Παπαχρηστίδη, ήταν το χάνι του Γιάννη Λούπα που κατήγεται από το Παλαιοσέλι, πίσω δε από αυτό ήταν το τζαμί με τον μιναρέ του και με ένα πανύψηλο κυπαρίσσι δίπλα του. Η είσοδος του τζαμιού ήταν από το δυτικό μέρος που ήταν και ο δρόμος που από την αγορά οδηγούσε στην Κάτω Κόνιτσα. Απέναντι από την είσοδο του τζαμιού ήταν το ψηλό τετράγωνο στενόμακρο κτίριο του ρολογιού της αγοράς. Στην κορυφή του είχε μια μεγάλη καμπάνα που εσήμαινε τις ώρες που ηκούοντο σε όλη την Κόνιτσα. Την επιμέλεια του ρολογιού είχε ο μοναδικός ωρολογάς και οπλοδιορθωτής Κ. Ζαχαράκης.

Το ρολόι αυτό όταν έλειψε ο άνθρωπος που του έδινε τη ζωή, έπαυσε και να στέλνει τους ήχους του. Έτσι πεθαμένο το αποτελείωσαν κάποτε αφαιρώντας τη μεγάλη καμπάνα που είχε. Την μετέφεραν στην εκκλησία της επάνω Κονίτσης όπου και βρίσκεται μέχρι σήμερα...»

(Το τζαμί που αναφέρεται ήταν το «τζαμί του Χουσεΐν Σιάχ» και η εκκλησία της επάνω Κονίτσης ο « Άγιος Νικόλαός »)

Επίσης για το «Ρολόι του τζαμιού» γράφει και ο Γιάννης Λυμπερόπουλος στο βιβλίο του «Παζαριού ανατομή» σ. 112 και 113.

Πολλοί θυμούνται ακόμη, τον πύργο του ρολογιού όπως ο Κώστας Μπούσμπουλας που σαν παιδί έπαιζε εκεί και ανέβαινε τα εσωτερικά πέτρινα σκαλοπάτια του...

Ο πύργος του ρολογιού κατεδαφίστηκε επι χούντας και η σημερινή του θέση είναι το τριώροφο κτίριο Παπαχρήστου-Δάλα, απέναντι από το "ξυλουργείο του Αλέξη Πήλια.

Ευχαριστώ για την βοήθεια τους κ.κ, Χαριλαο Γκούτο - Θωμά Ζιώγα - Τάσο Κώτσικο - Κώστα & Σταύρο Μπούσμπουλα.

Γ. Μάρραι

Φωτ. Εξωφύλου, 1952. Ι. Παπαϊωάννου.

Ευχαριστούμε τον γιο του Χαρηπάτκη
για την παραχώρηση.

Γύφτοι, αυτοί οι περιφρονημένοι!...

Οι Γύφτοι είναι μια φυλή, που σύμφωνα με την άποψη των Εθνολόγων - Ιστορικών, μετανάστευσε από τις Βόρειες Ινδίες και μέσω Περσίας και Βυζαντίου έφτασε στα Βαλκάνια και στη χώρα μας.

Εμείς στο παρόν δημοσίευμα δε θα ασχοληθούμε για το πώς και γιατί βρέθηκαν εδώ· αυτό είναι θέμα των ειδικών ερευνητών.

Εδώ θ' αναφερθούμε στους δικούς μας Γύφτους όπως τους γνωρίζουμε στα χωριά μας από τα παλιά χρόνια μέχρι σήμερα.

Οι Γύφτοι έχουν δικά τους ήθη και έθιμα, γλώσσα άγραφη και στο πέρασμα του χρόνου έγιναν χριστιανοί, ακολουθώντας το τελετουργικό της εκκλησίας μας.

Όπως και οι Τσιγγάνοι, κατοικούσαν στις παρυφές πόλεων και χωριών, αλλά

στις σημερινές συνθήκες τα πράγματα μεταβάλλονται και αλλάζει και γι αυτούς ο τρόπος ζωής.

Πριν από πολλά χρόνια, όπως αναφέρει και ο Ιστορικός Ι. Λαμπρίδης: «Εν εκάστω χωρίω συναντώνται και 4-5 οικογένειαι Γύφτων έχόντων τα ήθη και τα έθιμα και την θρησκείαν των λοιπών κατοίκων. Οι εκ της ινδικής ελθόντες ούτοι (...) ενασχολούνται ιδίως εις την σιδηρουργικήν, δεν συνάπτουν μετά των Ελλήνων και Βλάχων επιγαμίας, πληθύνονται ως οι Εβραίοι και κατέχουσι ουράνιον δώρον, την μουσικήν, αυτοί μόνον δυστυχώς ενταύθα»..

Σε πολλά χωριά της περιοχής μας (κυρίως στα μεγάλα) είχαν εγκατασταθεί οικογένειες Γύφτων. Έσπηναν τα καλυβόσπιτά

τους στην άκρη του χωριού και ασχολούνταν με διάφορα επαγγέλματα: σιδεράδες, καλαθοπλέκτες κ.ά.

Στο σιδεράδικο του χωριού, μ' ένα πρωτόγονο φουσερό και το αμόνι, ο Γύφτος κατασκεύαζε τα γεωργικά εργαλεία των κατοίκων: γυνιά για τα ξύλινα αλέτρια που χρησιμοποιούσαν τότε, αξίνες, τσαπιά, δικέλια, τσεκούρια, σφήνες κ.λπ. Βαριές, σφυριά, καλέμια κ.λπ. για τους μαστόρους, σιδεροπαγίδες για τους κυνηγούς άγριων ζώων, καρφιά για οικοδομές κ.λπ.

Στο εργαστήριο του Γύφτου πήγαιναν και τα άλογα για πετάλωμα (καλίγωμα). Μεγάλη, λοιπόν, η προσφορά του Γύφτου στο χωριό για όλους. Εκείνα τα χρόνια δεν υπήρχε το πλήθος των βιομηχανικών εργαλείων, που σήμερα βρίσκονται στα ράφια των καταστημάτων και πλημμυρίζουν ακόμα και τους πάγκους στα παζάρια.

Στα μικρά χωριά, όπως το δικό μου, δεν υπήρχαν μόνιμοι Γύφτοι και όταν οι χωριανοί χρειάζονταν εργαλεία πήγαιναν στα γειτονικά να εξυπηρετηθούν.

Είχαμε όμως, τακτικές επισκέψεις τους κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ξεκινώντας από το μεγάλο και παραγωγικό χωριό Παρακάλαμο, όπου υπήρχαν πολλές οικογένειες Γύφτων, κάποιες πήγαιναν από χωριό σε χωριό.

Η εμφάνιση των Γύφτων, σ' εμάς τα μικρά παιδιά έκανε μεγάλη εντύπωση και μόλις τους αντικρίσαμε από μακριά ακόμα, τρέχαμε να δούμε το παράξενο θέαμα. Μπροστά ο αρχηγός της οικογένειας έσερνε ένα άλογο ή γαϊδούρι φορτωμένο με κουρελούδες, κόσκινα κρεμασμένα στο

σαμάρι και ένα ή δύο κουτσούβελα (μεσοσάμαρα) .

Ακολουθούσε η Γύφτισσα ντυμένη με πολύχρωμα ρούχα. Και άλλο μέλος της οικογένειας σύροντας κάποιο ζώο. Μπορεί να ήταν μία οικογένεια, αλλά και δύο μαζί. Με θόρυβο και χωρίς να δίνουν σημασία στη δική μας παρουσία, στρατοπέδευαν σε κάποιο θερισμένο χωράφι και στον ίσκιο μιας μουριάς ή άλλου δέντρου, ξεφόρτωναν τα πράγματά τους και ξεκινούσαν για το μεροκάματο. Η Γύφτισσα τακτοποιούσε τα μικρά παιδιά σε μία κουρελού και αφήνοντας ένα μεγαλύτερο να τα προσέχει έπαιρνε τα σοκάκια του χωριού από τη μία άκρη ως την άλλη.

Όλο και κάποιο κόσκινο η σήτα θα πουλούσε παίρνοντας χρήματα ή ανταλλάσσοντάς τα με είδος (αλεύρι τυρί κ.α.) Παράλληλα μερικές ασκούσαν και τη χειρομαντεία λέγοντας τη «μοίρα», σε κάποιες ευκολόπιστες και αφελείς νοικοκυρές, εξοικονομώντας μερικές πενταροδεκάρες με αυτό τον τρόπο.

Ο αρχηγός της φαμίλιας έφερνε και αυτός μία γυροβολιά στο χωριό ρωτώντας, δω και εκεί, μήπως βρει κάποιον να ανταλλάξει ή να αγοράσει άλογο ή γαϊδούρι. Η ανταλλαγή λεγόταν «τράμπα». Εννοείται ότι τα δικά τους ζώα τα φρόντιζαν ξεστρίζοντάς τα ώστε να φαίνονται νέα, ακόμα και με γυαλιστερά δόντια που τα είχαν από πριν λουστραρισμένα. Μετά την πώληση ή ανταλλαγή, πολλές φορές συνέβη να διαπιστώσουν κάποιοι χωριανοί ότι αγόρασαν ή αντάλλαξαν το δικό τους τετράποδο με άλλο μεγαλύτερης ηλικίας...

Άλλος Γύφτος της οικογένειας καθισμένος σταυροπόδι έπλεκε καλάθια ή κανίστρια με βέργες πιάς ή λυγαριάς και εμείς, όλο περιέργεια, βλέπαμε και θαυμάζαμε την επιδεξιότητα και τη γρηγοράδα του μάστορα. Πολλές φορές αντί για καλάθια έφτιαχναν και κόσκινα.

Όλα αυτά ήταν χρειαζόμενα στους χωριανούς για το νοικοκυριό και τον τρύγο που θα γινόταν το φθινόπωρο.

Μετά το μεσημεριανό λιπό φαγητό, η οικογένεια απολάμβανε την ξεκούραση και μερικές φορές κατά το απόγευμα, κάποιος θα έπαιζε βιολί ή κλαρίνο, διασκεδάζοντας τη φτώχεια τους και εμάς που τ' ακούγαμε με ευχαρίστηση.

Το βράδυ, στρωματσάδα στις κουρελούδες, μικροί-μεγάλοι, απολάμβαναν έναν υπαίθριο ύπνο με το νανούρισμα των τριζονιών, λουσμένοι στο ασημένιο φως του φεγγαριού και την άλλη μέρα αναχώρηση για το επόμενο κοντινό χωριό...

Εκτός από τα διάφορα χειρωνακτικά επαγγέλματα, μερικοί Γύφτοι ξεχώριζαν ασχολούμενοι με τη μουσική. Επιδίδονταν στην εκμάθηση μουσικών οργάνων (βιολί κλαρίνο κ.α.) χωρίς να γνωρίζουν πεντάγραμμο και νότες, εμπειρικά, με μόνο το ταλέντο τους και πολλοί εξελίχθηκαν σε εξαιρετους μουσικούς. Επένδυσαν τους σίχους ανώνυμων λαϊκών ποιητών με τη μελωδία οργάνων, λαϊκοί «τροβαδούροι» που με το παίξιμό τους άγγιζαν τα εσώψυχα συναισθήματα (αγάπη, πόνο, καημό» του ανθρώπου.

Τα παλιά χρόνια στον τόπο μας, σ' όλες τις κοινωνικές εκδηλώσεις, αρραβώνες-γά-

μους-πανηγύρια, «Ζιαφέτια», ήταν απαραίτητοι αυτοί οι οργανοπαίχτες που με την κομπανία -τακίμ- (η κομπανία τότε αποτελούνταν από τέσσερις οργανοπαίχτες με όργανα: κλαρίνο, βιολί, λαούτο, ντέφι), θα έδιναν τη χαρά σε όλα τα γλέντια.

«Θα 'ρθουν οι Γύφτοι στο γάμο» έλεγαν στο χωριό, εννοώντας τους οργανοπαίχτες.

Καλεσμένοι για κάποια εκδήλωση, ξεκινούσαν από το χωριό που έμεναν μόνιμα και μετά από πεζοπορία, δύο - τριών ωρών, έφταναν στον προορισμό τους για να συμμετάσχουν σε όλα τα δρώμενα των γάμων που κρατούσαν πολλές μέρες, σύμφωνα με τα έθιμα.

Χωρίς μικροφωνικές συσκευές, τότε, διασκεδάζαν τους καλεσμένους ως το τέλος των εκδηλώσεων και κουρασμένοι, άπνιοι, αλλά ευχαριστημένοι επέστρεφαν, πεζοπορώντας, πάλι, στο γυφτοκάλυβό τους με τις εισπράξεις των κόπων τους να θρέφουν την πολύ μεγάλη φαμίλια τους.

Αυτοί οι αυτοδίδακτοι μουσικοί ασχολήθηκαν με την εκμάθηση και το παίξιμο οργάνων για τη τέρψη και βιοπορισμό, αλλά χωρίς και οι ίδιοι να το συνειδητοποιήσουν ωφέλησαν τη λαϊκή μας Παράδοση διαδίδοντας από γενιά σε γενιά «το ουράνιο δώρον» της μουσικής, όπως αναφέρει και ο Λαμπρίδης.

Κατά καιρούς μερικοί από αυτούς αναδείχθηκαν ταλαντούχοι κληροδοτώντας την τεχνική τους σε νεότερους που βαδίζουν «στα χνάρια τους» και στις μέρες μας συμπεριλαμβάνονται στη χορεία των καλλιτεχνών έχοντας την αναγνώριση και εκτίμηση του κοινωνικού συνόλου.

Ακόμα και διάσημοι ξένοι μουσικολόγοι*, εκφράστηκαν με θαυμασμό για αυτούς τους σπουδαίους αλλά αυτοδίδακτους μουσικούς μας, και νομίζουμε ότι η Πολιτεία, που τίμησε κατά καιρούς τόσους και τόσους άξιους Έλληνες και ξένους με αγάλματα, έχει χρέος να τιμήσει αυτούς τους λαϊκούς τροβαδούρους με ένα μαρμάρينو ή μπρούτζινο «τακίμι» σε κεντρική πλατεία θυμίζοντας ανά τους αιώνες την προσφορά τους.

Σωτ. Τουφίδης

* Σημείωση ο μεγάλος αμερικανός κλαρινίστας της Tzaz Benny Goodman (Μπέννυ Γκούτμαν) το 1965 ακούγοντας το «Ηπειρωτικό μοιρολόι» από τον Τάσο Χαλκιά, τον αυτοδίδακτο μουσικό, τον φίλησε εκφράζοντας τον θαυμασμό του. Αλλά και στις μέρες μας ένας άλλος Αμερικανός, ο Κρίστοφερ Κινγκ, αναγνωρίζοντας την αξία της μουσικής των δικών μας δημιουργών, ασχολήθηκε με μεράκι για την συλλογή πολλών δίσκων τους από ηχογραφήσεις του προηγούμενου αιώνα

Ζωή και θάνατος κι ανάσταση μαζί

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Ό,τι σ' αλήθεια ακοίμητο
αυτή η γη το φυλάει
και το σπκώνει
και μας σπκώνει
καθώς ο ήλιος υψώνεται ηχηρός
μιλώντας ασύλληπτα λόγια
ό,τι αόρατο και ορατό στα μάτια μας μπροστά
όστρακα των κραυγών σε πηλό
μαρμάρινα κομμένα κεφάλια
και μύθοι που γνέθουν και τραγουδούν
μες σε φωλιές στάχτης και σπίθας.
Εδώ η Αρετούσα σε παράθυρο ανοιχτό
η κεντημένη κυρά Πηνελόπη α
κι η Λυγερή

υφαίνοντας πόθους κι αναστενάγματα
εδώ οι χαιρετισμοί στο ρόδο το αμάραντο
οι παράτολμες ρότες
των νόστων η Ιθάκη
και τα σκιρτήματα
ανοίγοντας τις πορφυρές βεντάλιες τους.
Εδώ και τα οσιά – άνθη της αύριον.
Όλα εδώ
ό,τι έχουμε και δεν έχουμε
ζωντανά ομοιώματα των παθών των αν-
θρώπων
απ' τον Όμηρο ίσαμε σήμερα
ακοίμητα
ζωή και θάνατος κι ανάσταση μαζί
στο απέραντο γαλάζιο.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ

Γεώργιος Β. Γκούτος

Ο Γεώργιος Β. Γκούτος (1899-1969) καταγόταν από τό Γανναδιό, φοίτησε στό Σχολαρχείο τοῦ χωριοῦ του καί διετέλεσε πρόεδρος τῆς κοινότητας, γραμματέας τριῶν κοινοτήτων καί παντοπώλης. Μεταγράφονται ἐδῶ (μέ λίγες φραστικές βελτιώσεις) ἀποσπάσματα ἀπό τά ἀπομνημονευατά του πού περιέχονται στό δακτυλογραφημένο βιβλίο του "Κείμενά μου", 1990, σελ. 30-40, 120-121, 126-127, 161-162. (Ἐπιμέλεια: Χ.Γ.Γ.)

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1941 πολλοί συγχωριανοί πήγαιναν στήν Θεσπρωτία, ἀγόραζαν ἐκεῖ λάδι καί τό πουλοῦσαν στήν Δ.Μακεδονία. Μαζί μέ δέκα συγχωριανούς, πήγα στά Καλιάρια, ἔχοντας ἓνα γέρικο γομάρι, γιά νά πουλήσω 15 ὀκάδες σαπουνι πού εἶχα στό μαγαζί καί νά ἀγοράσω σιτάρι. Φθάσαμε στά Καλιάρια μετά ἀπό τρεῖς μέρες, ἀντάλλαξα 10 ὀκάδες σαπουνι μέ 60 ὀκ. σιτάρι καί κράτησα τά χρήματα τῆς πώλησης τοῦ ὀπόλοιπου σαπουνιοῦ. Πλησιάζοντας στό χωριό μας, προχωρήσαμε ἀραιά ἕνας-ἕνας γιά νά μήν μᾶς ἀντιληφθοῦν οἱ χωροφύλακες καί κατασχέσουν τό σιτάρι μας.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1942 (Πήγα στήν Ἀλβανία νά φέρω μακαρόνια, ζάχαρη κλπ, μαζί μέ 10-12 συγχωριανούς, ἄνδρες καί γυναῖκες, πού θά πουλοῦσαν ροῦχα, μπακιρικά κλπ. Εἶχα 5 ὀκ. ρακή, δύο σκουῖπες πού εἶχα φτιάξει καί ἓνα δέρμα κατσικιοῦ. Πήγαμε στήν Ραχόβα, στήν Στάρια καί σέ ἓνα ἑλληνικό χωριό, ὅπου κοιμηθήκαμε, γιατί στά τουρκοχώρια φοβόμασταν νά πᾶμε τά βράδια, οἱ Ἀρβανίτες θά μᾶς ξέκαναν, τά παιδιά τους μας κυνηγοῦσαν μέ πέτρες. Ἐπιστρέψαμε στήν Στάρια, ὅπου συνάντησα τόν Κουτσή πού τόν εἶχα γνωρίσει στό παζάρι τῆς Κόνιτσας, τοῦ ἔδωκα 2 ὀκ. ρακή καί μοῦ ἔδωκε 2 ὀκ. ζάχαρη, τήν ὑπόλοιπη ρακή τήν πούλησα στήν Ραχόβα καί ἀγόρασα τσιγάρα. Σέ ἓνα χωριό, μιά Ἀρβανίτισσα νόμισε ὅτι ἤμουν ὁ χωροφύλακας πού τούς εἶχε κακοποιήσει τό 1940), τῆς εἶπα ὅτι ἐγώ δέν εἶχα ὄπλο ἀπό τότε πού ἀποστρατεύθηκα.

Τήν ἄλλη χρονιά πούλησα ὑφάσματα, κάλτσες καί νήματα στήν Ζέρμα καί οἰκονόμησα σιτάρι 2-3 φορτία. Συμφώνησα μέ τούς βλάχους πού πήγαιναν τήν μέρα αὐτή στήν Κόνιτσα νά μεταφέρουν τό σιτάρι μέχρι τό Καπηλιό τῆς Μόλιστας, φορτωθήκαμε ἐγώ καί ἡ γυναῖκα μου ἀπό 22 ὀκάδες καί βαδίσαμε κοντά στούς βλάχους, περ-

Κόνιτσα

νώντας μέσα στο ποτάμι 14 φορές. Φθάσαμε νύχτα στο Καπηλιό, ξεφόρτωσαν οι βλάχοι και πήγε ή γυναίκα μου στο χωριό να φέρει φορτηγά ζώα, ενώ εγώ έμεινα να φυλάγω το σιτάρι, βρεγμένος στα πόδια και τρέμοντας από το κρύο, γιατί αν άναβα φωτιά θα γινόμουν αντιληπτός. Θυμάμαι και ανατριχιάζω το κρύο και τον φόβο που έζησα εκείνο το βράδυ, μέχρι που, μετά από 2 ^{1/2} ώρες, ήλθαν ή γυναίκα μου και ο Γ. Τζιμινάδης έχοντας δύο ζώα. Τήν άλλη χρονιά οικονόμησα λίγο σιτάρι στο Κεράσοβο με λίγα πανικά που μου είχαν απομείνει.

Όταν οι Άγγλοι είδαν ότι το ΕΑΜ συνεργαζόταν με την Ρωσία, επέτρεψαν να ιδρυθούν ή ομάδα του Ψαρού και ο ΕΔΕΣ του Ζέρβα. Άριστεροί και δεξιοί στρατολογοῦσαν ελεύθερα, όλοι σχεδόν οι πολίτες είχαν χαρακτηριστεί ανάλογα με την ιδεολογία τους. Το ΕΑΜ, επειδή διέρρεαν όπαδοί του, σκότωσε τον Ψαρό και έπειτα χτύπησε τον Ζέρβα, ο όποιος διατάχθηκε να υποχωρήσει στην Κέρκυρα προς αποφυγήν αίματοχυσίας. Τότε ο ΕΛΑΣ με συνέλαβε μαζί με άλλους 7 Μολιστινούς, μās έκλεισε στο Άμιλικό και την άλλη μέρα μās πήγε στην Κόνιτσα φορτωμένους με κουβέρτες μας και τροφή μας, με συνοδεία πολιτοφυλάκων. Μās έκλεισαν στην Γεωργική σχολή, όπου έκρατοῦντο 700 περίπου άτομα. Στο δωμάτιο όπου με έβαλαν είμεθα 43 άτομα, μās μοίραζαν τρίμματα μπομπότας με τό κύπελο, σπάζαμε τό πάτωμα και ό,τι άλλο για να ανάψομε φωτιές να ζεσταθοῦμε, ουρούσαμε στην πόρτα. Ήλθε ο Ν. Πηγαδάς, που τον έκαναν με τό ζόρι πρόεδρο της κοινότητας, με ρώτησε αν θέλω κάτι. Τά Χριστούγεννα ήλθαν οι γυναίκες μας και μās έφεραν τροφές, αλλά αγωνιούσαμε μήπως ο Ζέρβας χτυπήσει την Κόνιτσα, ετοιμάσαμε τριχιές και ζωνάρια για να ριχτοῦμε από τά παράθυρα. Ευτυχώς έγινε συνθηκολόγηση και μās άφησαν ελεύθερους μετά από κράτηση 8 ημερών συνολικώς.

Τήν 13 Αυγούστου 1947, όποτε εργαζόμουν στα Παλιχειμάτα για την κατασκευή γέφυρας στον Βουρκοπόταμο, πέρασε από εκεί ο λοχαγός Ναυρίδης τραυματισμένος και μάθαμε ότι οι άντάτρες διέλυσαν ένα τάγμα στρατού στο Ταμπούρι. Για να μην μās βροῦν εκεί και μās κρατήσουν οι άντάρτες, πήγαμε στο χωριό, πήραμε από μιά κουβέρτα και τρόφιμα και φύγαμε για την Κόνιτσα ακολουθώντας τον στρατό. Σύν τῶ χρόνῳ οι άντάρτες έφθασαν μέχρι Λυκόμορο, Πλάκα και Άϊ Λιά της Κόνιτσας, έκαναν συχνές κρούσεις και εμείς λαχταρούσαμε. Ζούσαμε με 7 ^{1/2} όκ. αλεύρι και 1,50 δρχ. που παίρναμε κάθε μέρα ως ανταρτόπληκτοι. Ο στρατός μās υποχρέωσε να εργασθοῦμε για την κατασκευή του δρόμου Βίγλας- Κόνιτσας. Καθημερινῶς κάναμε

.....

τήν διαδρομή αυτή με φορτηγά αυτοκίνητα που είχαν επιταχθεί, σέ έκαστο ανά 50 άτομα, ενώ έρριχναν βολές οί μέν αντάρτες με πυροβόλα και όλμους, ό δέ στρατός με βαρύ πυροβολικό από τήν Κόνιτσα. Οί αντάρτες ανατίναξαν πολλά αυτοκίνητα με νάρκες που έβαζαν από Μάζιου και πέρα και στόν Άγιο Κωνσταντίνο. Στο Δέμα, ό Παλαιολόγου έκαψε 7 από τά 20 αυτοκίνητα που έρχονταν από τά Γιάννενα. Μιά μέρα στην Βίγλα διαδόθηκε ότι έφθασαν οί αντάρτες και φύγαμε πανικόβλητοι για τήν Κόνιτσα περνώντας από τήν γέφυρα του Βοϊδομάτη ή από τό Λιατοβούνι ή από τό Μπουραζάνι, από τό όποιο έφθασα στην Κόνιτσα μετά από έξι ώρες.

Οί αντάρτες, 7000 άνδρες, κατέλαβαν τήν Γκραμπάλα και τό Καλπάκι για νά μήν ενισχυθεί ό στρατός στην Κόνιτσα και για νά μπορέσουν νά ιδρύσουν κρατίδιό τους με πρωτεύουσα τήν Κόνιτσα. Τά Χριστούγεννα, τήν ώρα τής λειτουργίας, έκαναν μεγάλη έφοδο και μπήκαν στην Κάτω Κόνιτσα που τήν κατείχαν Μάυδες, έφθασαν και στην Γεωργική σχολή όπου στεγάζονταν 300 περίπου παιδιά. Έκαναν λυσσώδεις επιθέσεις για νά καταλάβουν τό ύψωμα του Άϊ-Λιά, όποτε θά έπαιρναν εύκολα τήν Κόνιτσα. Όμως, συμπύχθηκαν τά τάγματα Πλάκας και τής Κόνιτσας και έτσι ενισχύθηκε ή άμυνα. Από τό πολυβολείο τής στρατώνας ό Ευάγγελος Χήρας έρριχνε με δύο πολυβόλα και ενθαρρυνε τούς συμπολεμιστές του. Στόν Άϊ-Λια ή διμοιρία του Σιώρου αναχαίτισε επανειλημμένες έφόδους ανταρτών. Από τά σπίτια μας ακούγαμε νά φωνάζουν "αέρα" ανταρτίνας που πλησίαζαν στό έξωκλήσι. Έηλθαν 2-3 άεροπλάνα και έρριξαν σάκους με φάρμακα, πυρομαχικά κλπ, από τούς όποιους 4-5 περιήλθαν στά χέρια των ανταρτών. Οί χωροφύλακες άπαιτούσαν από τούς πολίτες νά τρέξουν νά πάρουν τούς σάκους, παρά τούς κινδύνους. Είχαμε καταφύγει στό δάσος όλοι σχεδόν οί ανταρτόπληκτοι για δύο μέρες. Μάθαμε ότι οί αντάρτες υποχώρησαν από τήν Κάτω Κόνιτσα, γιατί ό στρατός τούς χτυπούσε με τά πίες που γκρέμιζαν και σπίτια. Τά βλήματα του πυροβολικού και των βαρέων πολυβόλων εξακολούθησαν νά σφυρίζουν, αλλά ό στρατός και ό κόσμος κυκλοφορούσαν στους δρόμους προστατευόμενοι από τίς μάνδρες. Αλλάζαμε καταφύγιο επί 7 ήμέρες. Στόν Λάκκο του Μπέρκου που ήταν άπυρόβλητος ξενυχτήσαμε 2-3 βραδιές. Κάποτε ακούσαμε τό βαρύ πυροβολικό του στρατού που έρχόταν από τό Καλπάκι.

Οί αντάρτες υποχωρούσαν συνεχώς, πολλοί πνίγηκαν στόν Άωο τήν νύχτα που τον περνούσαν με φανάρια για νά σωθούν προς τό Λεσκοβίκι και προς τά χωριά μας. Στίς 3 Ιανουάριου τήν νύχτα, ακούσαμε τήν σάλπιγγα του τάγματος του Λυγεράκη και

Κόνιτσα

αναθαρρύσαμε, έπειτα είδαμε τόν στρατό στήν λίθινη γέφυρα και πετάγαμε από τήν χαρά μας.

Τόν Άπρίλιο μάθαμε από κατασκόπους του στρατου ότι μία φάλαγγα παιδομαζώματος πέρασε από τά βλαχοχώρια, τήν Μόλιστα και τήν Πυρσόγιαννη για τήν Άλβανία. Άνησύχησα και θεωρούσα τόν έαυτό μου άσυγχώρητο που άφησα στό χωριό τά 4 παιδιά μου. Προσευχόμουν, βόλταρα στήν αύλή του σπιτιου, έγγραφα στίχους για να άπαλύνω τόν πόνο μου. Ευτυχώς ή γυναίκα μου μπόρεσε να τά κρατήσει.

Τόν Ιούνιο, μετά από μάχες 20 ήμερων, ο στρατός πλευροκόπησε τούς άντάρτες από τό δάσος και κατέλαβε τήν Μόλιστα που τήν κατείχαν 7 πολιτοφύλακες, έπειτα κατέλαβε τόν Κλέφτη με πολλές άπώλειές του. Μετά από δέκα μέρες επέτρεψαν να πάμε στό χωριό για να πάρουμε τίς οικογένειές μας. Κοιμηθήκαμε στό σπίτι μου 3-4 οικογένειες, ως πιο προστατευμένο. Τό πρωί άκούγονταν πυροβολισμοί και μέσα στό χωριό, οί Κερκυραίοι μεταγωγικοί στρατιώτες που πέρασαν έξω από τό σπίτι μου φεύγοντας για την Κόνιτσα είπαν ότι σκοτώθηκε ο λοχίας τους. Τό πυροβολικό του στρατου έρριχνε και μέσα στό χωριό επειδή είχαν μπει άντάρτες. Έπάνω από τό σπίτι μου καίγονταν σπίτια και καλύβες, ή φωτιά πλησίαζε στό σπίτι μου, καρτερούσαμε τόν χάρο. Ευτυχώς ή φωτιά σταμάτησε και οί άντάρτες έφυγαν, τούς παρακολουθούσε ένα άεροπλάνο άνιχνευτικό. Οί χωριανοί πήραμε λίγα τρόφιμα και σκεπάσματα και τά λίγα γίδια μας και φύγαμε για τήν Κόνιτσα κινδυνεύοντας στον δρόμο από νάρκες. Η Καλλιρρόη πάτησε νάρκη και έχασε τό πόδι της. Τά παιδιά μου, μαζί με άλλα παιδιά της έπαρχίας πήγαν στις παιδουπόλεις στά Γιάννενα, μέχρι τόν Σεπτέμβριο που με είδοποίησαν να τά παραλάβω και ή οικογένεια μου έγκαταστάθηκε στό χωριό.

Άμέσως αποφάσισα να κτίσω μαγαζί στά Παλιχειματα, με πελάτες τούς στρατιωτικούς που διέμεναν εκεί ή που διέρχονταν από εκεί με φάλαγγες αυτοκινήτων. Πήρα συνεταιίρο τόν Β. Ξάνθο και παρείχαμε καφέ, ουζο, γλυκά και λίγα φαγητά. Δουλειά κοπιαστική, ήμέρα και νύχτα, συχνά έπεφταν κοντά μας όβίδες των άνταρτων από τόν Πύργο. Τό κέρδος εκάστου ήταν περίπου 23 δρχ. ήμερησίως. Μετά από δύο χρόνια, ή εργασία λιγόστευσε, κλείσαμε τό μαγαζί και πήραμε ο καθένας από τά κέρδη 3.500 δρχ.

Μάιος

του Δημήτρη Α. Δημητριάδη

Με τις χορδές της ψυχής αποχαιρετήσαμε τις χειμωνιάτικες τριήρεις. Καβαλικεύουμε, πλέον, τα ατίθασα άλογα του Μαΐου, σπίνουμε χορό στην αφρόεσσα χαίτη τους, ακροβατούμε στον ανυποχώρητο καλπασμό τους. Στις γειτονιές των χρωμάτων συνομιλούν ο σκοτεινός βυθός του παρελθόντος με τον καθαρό ουρανό του μέλλοντος. Νεύματα, ψίθυροι και ερωτόλογα κι υποσχέσεις, επιθυμίες κι ελπίδες αφηγούνται τη μοίρα μας.

Ο Μάιος είναι εδώ. Προκαλεί και περιπαίζει. Πυροδοτεί. Συνδαυλίζει τις εσωτερικές εντάσεις. Προβάρει καινούρια κουστούμια, αιφνιαδιάζοντας με τις έξαλλες εμφανίσεις του. Αφουγκράζεται. Έχει τις δικές του μυστικές προθέσεις. Είναι πάντα μεθόριος. Με το ένα πόδι πατά στην Ιστορία. Με το άλλο πατάει στους δρόμους με τις παρέες των νεαρών, στις ηλιαχτίδες, στο χαίρε των αισθημάτων.

Λες και ενεργοποιείται αυτόματα ένας εσωτερικός μηχανισμός τρυφερότητας κι επιμονής: γιατί είναι Μάιος και πρέπει να βρούμε αυτή την ανοιξιάτικη γωνιά και μέσα μας, ανάμεσα στους μπλοκαρισμένους διαδρόμους, στα παραπετάσματα και στα ανυπέρβλητα εμπόδια, να την αφήσουμε να μας φωτίσει, να μας μαλακώσει, να μας λειώσει, να μας ενώσει χωρίς οξείες γωνίες, σαν ένα ήρεμο ποτάμι που ξεχύνεται και πλημμυρίζει τους δρόμους της σκονισμένης πόλης.

Γιατί είναι Μάιος και μέσα στο όργιο της μεγάλης γιορτής των ανθέων, πρέπει να ξετινάξουμε από το στεφάνι των καιρών τις μουχλιασμένες ιδέες, τις ψευδεπίγραφες επιθυμίες και τις προκατασκευασμένες υποσχέσεις. Να προστατέψουμε την ελπίδα. Ο καθένας έχει τις δικές του ξεχωριστές μνήμες, τα δικά του φυλαγμένα μυστικά, όλοι όμως είμαστε τρυφερά ανυπεράσπιστοι μπροστά στο θαύμα της ζωής που μας δωρίστηκε.

Γιατί είναι Μάιος και κουβαλάει μνήμες ο μήνας αυτός από ματωμένα λουλούδια και φωτισμένα οδοφράγματα, από ποίηση και μουσική και ζωγραφική να κυλούν στους δρόμους και ν' αποτυπώνονται στους τοίχους και στα φουντωμένα εφηβικά πρόσωπα. Μνήμες που μετατρέπονται σε μηνύματα από γενιά σε γενιά, μυστικές συμφωνίες διατήρησης και διάσωσης για ό,τι ορίζεται ως αξιοπρέπεια, ως παράτολμο θάρρος, ως περίσκεπτη επίγνωση, ως ατομική ευθύνη. Ας τα διαφυλάξουμε αυτά τα μηνύματα, κόντρα στον δύσκολο καιρό.

Ας ακούσουμε αυτή τη φωνή που μας λέει πως δεν κάναμε λάθος που αφεθήκαμε σ' αυτόν τον τόπο μ' εμπιστοσύνη, που αγκαλιάσαμε τους φίλους, που ερωτευθήκαμε, που πέσαμε και σηκωθήκαμε ξανά, που ονειρευθήκαμε. Αν όχι εμείς, τότε ποι-οι; Αν όχι τώρα, πότε;

Το οφείλουμε. Σ' εμάς και στους ερχόμενους.

ΚΟΡΟΝΟΙΟΣ 2020

Σταμάτησε απόψε η ζωή
Κι' ερήμωσαν οι δρόμοι
Σκοτείνιασε ο ουρανός
Κι' ο νούς μας μαραζώνει
Τα σπίτια γίναν φυλακές
Αθώων ψυχών υπάρξεις
Και των παιδιών μας οι χαρές
Εμπήκανε σε τάξεις
Ο φόβος φέρνει τη σιωπή
Το άγνωστο σε τυφλώνει
Σε πνίγει το αβέβαιο
Το μέλλον σε σκοτώνει
Ο θάνατος βγαίνει παγανιά
Διαλέγει ποιόν θα πάρει
Μας βάζει όλους στη σειρά
Κανέναν δεν ρωτάει
Σταμάτησαν τα όνειρα
Χάθηκαν οι ελπίδες
Προσμένοντας την άνοιξη
Κρύφτηκαν οι ηλιακίδες
Μήπως την ώρα τούτη δω
Καλά απολογηθούμε
Ιδανικά που χάσαμε
Για να τα ξαναβρούμε
Μήπως σαν θύματα εμείς
Αρνούμαστε αγάπη
Και γίναμε όλοι υλιστές
Ζώντας στην αυταπάτη?
Αναλογίσου άνθρωπε
Χωρίς να 'χεις υγεία,
Χωρίς αγάπη η ζωή
Δεν έχει καμιά αξία

Καλλιόπη Τουφίδου

Φύγε χάρε, φύγε

Φύγε χάρε, φύγε μακριά
Γρήγορα εξαφανίσου
Άσ' τα βλασάρια ήσυχα
Τη νιότη τους να ζήσουν

Κί' αν είναι πάλι να τολμάς
Πήγαινε στα γερόντια
Σ' εκείνα που κουράστηκαν
Απ' τα πολλά τα χρόνια

Οι νέοι θα χτίσουν όνειρα
θα πλάσουνε ανθρώπους
θα φτιάξουν πύργους, ουρανούς
Με τους δικούς τους κόπους

Αστα ν' ανέβουν στα βουνά
Θάλασσες να διασχίσουν
Ν' αγκαλιαστούνε χαρωπά
Γλυκά να τραγουδήσουν

Να ερωτευτούνε με ψυχή
Δεμένη από ατσάλι
Και ν' αγαπήσουν τη ζωή
Που δεν υπάρχει άλλη

Καλλιόπη Τουφίδου
Νοέμβρης 2016

Λαογραφικά

ΕΘΙΜΑ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΑΡΡΑΒΩΝΑ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ

Τοῦ Γρηγ. Βέλκου, διδασκάλου

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

13 Τριανταφυλλάκι κόκκινο καί ρόδο μου βαμμένο
καί κοριτσάκι ανύπαντρο μικραρραβωνιασμένο,
τί ἔχουν τά μάτια σου και κλαῖν καί χύνουν μαῦρο δάκρυ;
Μήνα στανιό σ' ἀγάπησα, μήνα ζόρμπα σέ πήρα;
Μέ θέληση τῆς μάννας σου, μέ θέλημα δικό σου.

14 Στά πράσινα λιβάδια καί στά κίτρινα
μᾶς κλέψαν τή Θανάσω, μᾶς τήν πήρανε.
— Δέν φώναζες Θανάσω νά σέ γλυτώσουμε.
— Τό πῶς νά σκούξω μάρμπα, τό πῶς ν' ἀπολοῖθῶ,
τό στόμα βουλωμένο, μαντήλι στό λαιμό.

15 Μάννα καί γιός ἐμάλωνε γιά μιά ἀρβανιτοκόρη.
— Μάννα μου θά τήν πάρωμε τήν ἀρβανιτοκόρη.
Τῆς τάζουν χίλια πρόβατα καί δύο χιλιάδες γίδια,
τῆς τάζουν μάννα κι ἄλογο νά περπατῆ καβάλα.
— Ἐξω σκυλί ἀπ' τό σπίτι μου κι ἀπό τ' ἀρχοντικό μου.
— Διῶξες με μάννα, διῶξες με, μέ πέτρες μέ λιθάρια
καί τήν ἡμέρα τ' Ἀη-Γιωργιοῦ γίνεται πανηγύρι.
Θά βγουν οἱ ἄσπρες στό χορό κι οἱ ροῦσες στό σιργιάνι.
Κι ἐσύ μάννα μου ἂν θά βγῆς τό ποιόν θά καμαρώσης:

16 Ἐνα παλληκαράκι ροῦσο κι ὄμορφο, Βαγγελίτσα μου,
καβάλα περπατοῦσε κι ὄλο τραγουδεῖ
καί μέ τό νοῦ του λέγει, νᾶχα πρόβατα, Βαγγελίτσα μου,
νᾶχα καί χίλια γίδια, νᾶμουν τσέλιγκας,
νά στήσω καί τή στρούγκα σέ ψηλό βουνό,
νᾶχα καί τ' Βαγγελίτσα νά μέ κερνάη κρασί.

17 Λαλοῦν τ' ἀρνίθια τρεῖς φορές καί τά παγώνια πέντε
καί τά τρυγόνια δώδεκα, τ' ἀηδόνια δεκαπέντε.
Εὔπνα Ἀλεξάντρα, ξύπνησε καί μή βαριά κοιμᾶσαι,
συμπέθεροι μᾶς ἔρχονται, νύφη γιά νά σέ πάρουν.

- Αὐτή δέν ἐταράχτηκε τόν ὕπνο νά χαλάση,
μόνον ἀπηλογήθηκε καί τέτοια λόγια εἶπε:
— Μάννα μ' χήρα δέν εἶμ' ἐγώ νύχτα νά μέ παντρέψης.
Θά βγῆ ὁ ἥλιος τό πρωί, θά στολιστῶ, θ' ἀλλάξω
καί σάν ὅλες τίς ὁμορφες, στήν ἐκκλησιά θά πάω.
Τότε τό ἄν τό θέλουν μάννα μου νύφη τους νά μέ κάνουν,
νά ρθουν νά μέ ζητήσουνε ἀπό τά γονικά μου.
- 18 Τῆς θάλασσας τά ψάρια, τῆς λίμνης τά νερά,
τῆς Καλλιρόης τά νάζια δέν τᾶχει ἄλλη καμμιά.
Σάν βγαίνει στό σίργιάνι, μουρλαίνει τά παιδιά.
Σάν μπαίνει καί χορεύει, μουρλαίνει τό ντουνιά.
Σάν πάει στήν ἐκκλησιά, μουρλαίνει τόν παπά.
- 19 Καλησπέρα σας, μωρ' συμπεθεροί,
πούνι ἢ νύφη μας, τό κορίτσι μας;
— Πάει στό Γκιούλ - Μπαχτσέ, στά τριαντάφυλλα.
Τό βασιλικό ποτίζει καί τ' ἀμάραντα.
- 20 Ἦταν μιά κόρη λυγερή, ξανθή καί μαυρομάτα.
Στό παραθύρι κάθονταν, τόν ουρανό κοιτοῦσε».
Τόν ἀλατζιά της ξόμπλιαζε, τόν ἀλατζιά τσ' ξομπλιάζει.
Παρασκευή τόν ἴδιαζε, Σαββάτο τόν ὑφαίνει,
τήν Κυριακή τό φόρεσε, στήν ἐκκλησιά πηγαίνει.
Τήν εἶδαν τά ἀρχοντόπουλα, τά φέσια χαμηλῶσαν.
Κι ἓνα μικρό βλαχόπουλο πολύ τόν χαμηλῶσε,
στή μάννα του ἐπηγαινε, στή μάννα του πηγαίνει:
— Στῶσε μάννα μου τόν ὄντά νά πέσω νά πεθάνω.
— Δεῖξε μου γυιέμ' τόν πονο σου, πού ἔχεις στήν καρδιά σου,
νά πάω νά φέρω τούς γιατρούς, γιατρούς νά σέ γιατρέψουν
— Τόν πόνο πῶχω μάννα μου, γιατροί δέν τόν γιατρεύουν.
Ἔνα κοράσιο ποῦδα ἐγώ ἐψές στό πανηγύρι,
μ' ἔβαλε ντέρτι στήν καρδιά, ἀγάπη μέσ' στά στήθια.
— Σάν τότεῖδες γυιέ μ' καί σ' ἄρεσε στεῖλε προξενητάδες.
Στεῖλε παπάδες δώδεκα καί διάκους δεκαπέντε».
Κι ἄν δέν στό δώσουν μέ προξενιά σύρε καί μοναχός σου.

- 21 Σηκώνομαι πρωί-πρωί τρεῖς ὥρες πρὶν νά φέξῃ.
 Ρίχνω τό μαντηλάκι μου τριόδιπλο στὸν ὦμο
 καὶ παίρνω δίπλα τὰ βουνά, δίπλα τὰ κορφοβούνια.
 Βρίσκω τ' ἀλάφια π' ἔβοσκαν καὶ πού δροσογοτοῦνταν.
 Μον' μια λαφίνα ταπεινὴ δέν πάηεν μέ τὰ ἄλλα,
 ὄλο τ' ἀπόσκια περπατεῖ, τ' ἀπόζερβα ἀγναντεύει
 κι ὅπ' εὔρει γάργαρο νερό, θολώνει καὶ τό πίνει.
 Κι ὁ ἥλιος πού τή λόγιασε, στέκει καὶ τή ρωτάει:
 — Γιατί λαφίνα ταπεινὴ δέν πᾶς μαζί μέ τὰ ἄλλα;
 — Ἦλιε μου σάν μέ ρώτησες, θά σοῦ τ' ὁμολογήσω:
 Δώδεκα χρόνους ἔμεινα στέρφα χωρίς μοσχάρι
 κι ἀπάνω εἰς τούς δώδεκα βρέθηκα μέ μοσχάρι.
 Καὶ τῶμαθα νά περπατεῖ καὶ τῶμαθα νά παίζῃ.
 Καὶ τῶμαθα νά κρύβεται, ἐχθροὶ νά μὴν τὰ βρίσκουν.
 Κι ἀπάνω ὅπου τῶκαμα γύρω στοὺς δύο χρόνους,
 ὁ κυνηγὸς τ' ἀπάντησε, ρίχνει καὶ τό σκοτώνει.
 Ἀνάθεμά σε κυνηγέ καὶ τρισαναθεμά σε,
 πού μ' ἔκαμες κι ὀρφάνεφα ἀπὸ παιδί κι ἀπ' ἄντρα.

Ὅταν τό κέφι κορυφώνονταν, ἄρχιζε ὁ χορός. Τά πιό συνηθισμένα χορευτικά τραγούδια, στήν περίσταση αὐτή ἦταν τα παρακάτω.

Σημείωση: Τό πρῶτο ,ἀπ' τὰ παρακάτω τραγούδια, τό χόρευε ἡ νύφη καὶ τό δεύτερο ὁ γαμπρός. Τά ὑπόλοιπα τὰ χόρευαν οἱ ἄλλοι συγγενεῖς.

- 22 Μωρή περδίκ' ἀπ' τό γιαλό καὶ χήνα ἀπ' τούς κάμπους,
 πού πᾶς καὶ πλένεις στά λουτρά, ἀνάμεσα στ' ἀμπέλι,
 Περδίκια μου γραμμένη, Σελήμ γραμματισμένε».
 Δέν ἦταν βρύσες στό χωριό, δέν ἦταν καὶ ποτάμια;
 Τί πᾶς καὶ πλένεις στό γιαλό ἀνάμεσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια;
 Περδίκια μου γραμμένη...
 Νά κι ὁ καλὸς ἀπ' ὀρχεται στό μαῦρο καβαλάρης,
 Τῆς ἐζητᾶ ἓνα φιλί, ἓνα φιλί στό στόμα,
 περδίκια μου γραμμένη ...
 Σελίμη μὴν τό κάντς' αὐτό, γιὰτ' εἴμαστε γειτόνοι,
 εἶναι τὰ σπίτια μας κοντά καὶ τὰ σεράγια ἀντάμα.

- 23 Λεβέντης εἶσαι μάτια μου, λεβέντικα χορεύεις,

- λεβέντικα πατεῖς στή γῆ καί κουρνιαχτό δέ σκώνης.
Σάν παίρνης τόν ἀνήφορο γιατί λυγᾶς τή μέση;
Μήνα ἢ μέση σέ πονεῖ, μήνα καμάρι τῶχεις;
— Ν' οὔδε ἢ μέση μέ πονεῖ κι οὔδε καμάρι τῶχω.
Ἔτσ' εἶναι τό περπάτημα μ' καί ἢ περπατησιά μου·
- 24 Ἄνοιξαν τά δέντρα ὅλα, βᾶϊ ροῦσα, βᾶϊ
καί πρασίνισαν, κυρ' Ἀναγνώσταινα,
ἄνοιξε κι ὁ μπαχτσές μου, τά τριαντάφυλλα, τά γαρύφαλλα.
Σχέφτηκα νά σεργιανίσω στά τριαντάφυλλα, στά γαρύφαλλα.
Βρίσκω κόρη πού κοιμᾶται, μοναχιά καί δέν φοβᾶται.
- 25 Τώρα τό βραδί-βραδάκι τ' ἄστρο καί τό φεγγαράκι
παίρνω νά στεγνώσω κάτι, βρίσκω ἓνα κοριτσάκι.
Το ρωτοῦσα που κοιμᾶται: —Ποῦ κοιμᾶσαι κοριτσάκι;
Στά κρεβάτια μου κοιμοῦμαι καί κανέναν δέν φοβοῦμαι,
τ' ἔχω πόρτες σιδερένιες, κλειδαριές μαλαματένιες.
- 26 Παλληκάρια μου, μωρέ, Γρεβενιώτικα κι ἀπό τό Γριβινό
σάν μέ βλέπετε τί σκανιάζετε;
Μένα ἢ μάννα μου μ' ἔχει μοναχή κι ἀκριβούτσικη
καί μέ πάντρεψε μέσα στή Φραγκιά.
Φράγκο μοῦδωσε, φράγκσα πιθιρά, τ' ἀντραδέρφια μου
κι αὐτά φραγκόσκυλα.
- 27 Δέν τό θαρροῦσα ποταμιά, Χάϊδω ἀπό τά Γιάννινα,
νερό νά κατεβάσης, Γιαννιώτικο ζουνάρι.
Καί τώρα πῶς κατέβασες μιά θάλασσα γιομάτη;
Φέρνεις δεντρά, φέρνεις κλαδιά, δέντρα ξεριζωμένα,
φέρνεις καί μιά γλυκομηλιά μέ μῆλα φορτωμένη.
Κι ἀπάνω στά κλωνάρια της, δυό ἀδέρφια ἀγκαλιασμένα,
κλαῖν τά μάτια μου γιά σένα.
- 28 Παραπονεμένη γλώσσα, ἄνοιξε πές μας καμπόσα.
Τόν καιρό πού ἀγαποῦσα, ἐγώ στά ξένα γκιζιροῦσα
καί τίς ἔμορφες τηροῦσα, ποιά ἦταν ἄσπρη, ποιά ἦταν ροῦσα,
ποιά ἦταν γαργαρολαιμοῦσα.
— Ἐγώ ἦμουν ἄσπρη, ἦμουν ροῦσα, ἐγώ ἦμουν γαργαρολαιμοῦσα.

(Ἡ συνέχεια στο ἐπόμενο)

ΤΟ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Γράφει ο Αγαθάγγελος 1. Πολίτης

Ο νέος χρόνος το 2020 δεν ξεκίνησε με ευοίωνα σημεία. Και ενώ περιμέναμε να πνεύσει άνεμος αισιοδοξίας - ύπερα μάλιστα από την κρίση των μνημονίων, που τόσα χρόνια μας ταλαιπώρησε, νέα σύννεφα σκέπασαν τον ορίζοντα.

Το γιγάντωμα του προσφυγικού, άλυτου προβλήματος και η εμφάνιση της νέας νόσου της οποίας οι διαστάσεις είναι απρόβλεπτες. Κάτι παρόμοιο συνέβη τον 5 π.Χ. αιώνα στην Αθήνα, που ο λοιμός εκείνης της εποχής στοίχισε, τη ζωή του μισού πληθυσμού της. Πιστεύω πως το παγκόσμιο επιστημονικό ενδιαφέρον θα βρει το εμβόλιο, που θα απαλλάξει από τον πανικό που μέρα με τη μέρα αυξάνεται σ' όλο τον κόσμο. Η Άνοιξη θα φέρει αισιόδοξα μηνύματα. Και μετά την Άνοιξη θα φθάσει το Καλοκαίρι και τότε εμείς της τρίτης ηλικίας θα πάρουμε το δρόμο για το χωριό, το εγκαταλελειμμένο όλους τους μήνες του Χειμώνα. Πάλι καλά που έβγαине ο καπνός από 4 - 5 τζάκια, από εκείνους που παρέμειναν στο χωριό και βίωσαν τις σκληρές συνθήκες του φετινού χειμώνα.

Και σαν γίνει το προσκλητήριο, δυστυχώς θα υπάρξουν απόντες. Κενές οι θέσεις τους στο καφενείο, που περνούσαμε τα καλοκαίρια. Αλλά το μεγάλο κενό θα είναι το δεξιό ψαλτήρι του Αν- Γιώργη. Έφυγε πλήρης ημερών ο αείμνηστος Κώστας Ζάμπος. Πόσα χρόνια, κάθε Γιορτή και Κυριακή, πρωί πρωί παρών ο Κώστας στον Αν Γιώργη. Η χαρακτηριστική του ωραία φωνή έφθανε ακόμα και έξω από την εκκλησία

σαν αθόρυβο κάλεσμα να σπεύσουν οι αργοπορούντες. Μου άρεζαν περισσότερο οι καταβασίες και τα ιδιόμελα του Αγίου Σάββα «Χαίροις ασκητικών η κρηπίς», ηχεί ακόμα σ' αυτιά μου.

Αλλά όλα, κοντάκια, τροπάρια, αίνους ειρμούς και όλο το λειτουργικό, ο αγαπητός σ' όλους Κώστας τα έπιανε σε σωστή βάση. Και όλα αυτοδίδακτος.

Πιστεύω πως η δική μου θέληση ταυτίζεται με την επιθυμία όλων των χωριανών να Σου εκφράσουμε ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ Αγαπητέ Κώστα για όσα προσέφερες στο χωριό μας. Ο Κύριος ας κατατάξει την ψυχή Σου εν σκηναίς δικαίων και ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αίγινας που σε δέχτηκε κάπου εκεί κοντά στον περικαλλή ναό του Αγίου Νεκταρίου.

Χρόνο με το χρόνο μικραίνει ο πληθυσμός του χωριού μας. Το καφενείο δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει, όταν μάλιστα απαιτούνται αυστηρά όλες οι προϋποθέσεις για τη λειτουργία του. Άδειες μηχανές αποδείξεων κ.τλ. Είναι να κλαίει κανείς και να γελάει από την εφαρμογή αυτών των μέτρων μην τυχόν γίνει διαφοροφυγή.

Όλοι οι καφέδες, ο τζίρος δηλ. του καφενείου την τρίμηνη περίοδο του καλοκαιριού είναι λιγότερος του κόστους ενός γεύματος στην Μύκονο. Ας το προσέξουν αυτό οι τοπικές Αρχές.

Έτσι η Εκκλησιαστική Επιτροπή από την ανάγκη των πραγμάτων ωθούμενη επινόησε την μετατροπή του καφενείου σε Ενοριακό Κέντρο. Εθελοντικά πλέον όποι-

ος μπορεί προσφέρει τις απολύτως αναγκαίες υπηρεσίες που απαιτούνται.

Στο σημείο αυτό, χωρίς να θέλω να αδικήσω κανέναν, δεν θα παραλείψω να αναφέρω την επίπονη προσπάθεια του Αχιλλέα Ζακόπουλου, που προσπαθεί με κάθε τρόπο να μη μένει κλειστό το κέντρο.

Εδώ λοιπόν μαζευόμαστε μετά την απόλυση της Εκκλησίας. Κοντά μας και ο αγαπητός πατήρ Νικόλαος Μέμος. Μια ευχά-

ριστη εικόνα όλοι να πλαισιώνουμε τον καλό μας Παπά να πίνουμε τον καφέ και να απολαμβάνουμε το δροσερό αεράκι μυρωμένο από τα αγριολούλουδα των αγέρωχων βουνών μας. Όσοι απο τους χωριανούς διαβάσουν αυτό το κείμενο, ας το αποφασίσουν να επισκεφθούν το χωριό έστω και για το δεκαπενθήμερο του Αυγούστου.

Το ενοριακό κέντρο του Αμαράντου τους περιμένει.

Εύθυμα και...σοβαρά

1. Ο πελάτης έχει δίκιο

«Κάποιος τρώει με ένα φίλο του και του εξηγεί τις ιδιορρυθμίες του εστιατορίου, στο οποίο γευματίζουν»: εδώ, σε καμία περίπτωση δεν πρόκειται να παραδεχτούν οι σερβιτόροι ότι δεν έχουν κάτι. Θα πάρουν την παραγγελία σου, έστω και αν παραγγείλεις μία φέτα ήλιο, και θα απομακρυνθούν με ένα τρόπο με τον οποίο θα νομίζουν ότι πάνε να τη φέρουν - και σε λίγο θα επιστρέψουν και θα σου πουν ότι μόλις τους τελείωσε -. Για να αποδείξει δε του λόγου το αληθές, κάλεσε ένα σερβιτόρο και του παρήγγειλε: - παρακαλώ θέλω να μου φέρετε μία διπλή μερίδα δεινόσαυρο. -Μάλιστα, κύριε, απάντησε ο σερβιτόρος. Πώς τον θέλετε;

- Καλοψημένο

Ο σερβιτόρος έφυγε και επέστρεψε μετά από λίγο.

- Λυπάμαι, κύριε, αλλά μόλις μας τελεί-

ωσε ο δεινόσαυρος.

- Τι; δεν έχετε δεινόσαυρο; Αναφώνησε ο πελάτης, με προσποιητή απογοήτευση.

Ο σερβιτόρος χαμήλωσε τότε τη φωνή του και ψιθύρισε εμπιστευτικά.

- Για να είμαι ειλικρινής, μας έχει μείνει λίγος αλλά δεν είναι και τόσο φρέσκος, και γι' αυτό δεν θα σας τον σερβίρω!

• Ζούμε σε ένα κόσμο που το ψέμα πάει σύννεφο. Η αλήθεια υπάρχει, το ψέμα πρέπει να εφευρεθεί. Ψέματα λέγονται στον πόλεμο, στο κυνήγι, στο ψάρεμα, στην πολιτική, στον έρωτα.

Ψευδείς ειδήσεις (fake news) συναντά συχνά κάνεις στο διαδίκτυο, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κάθε κατηγορίας. Ανθρώπινες ιδεολογίες κάθε μορφής και κατηγορίας περιέχουν ψέματα, άλλοτε «χονδροειδή» που φαίνονται εύκολα, άλλοτε τόσο λεπτά και δυσδιάκριτα, που το

ψέμα κρύβεται στις λεπτομέρειες. «Πας άνθρωπος ψεύτης» λέει η Αγία Γραφή. Μεγαλύτερα όμως από όλα τα ψέματα, είναι αυτά που λέει ο άνθρωπος στον εαυτό του.

2. Ο δεκάλογος των συζύγων.

- Μην κάνετε το δάσκαλο στο σύντροφό σας. Ο καλύτερος τρόπος να τον διδάξετε είναι να τον αγαπάτε.
- Ο γάμος είναι μία διαρκής -αλλά ωραία- περιπέτεια, που βοηθάει να ανακαλύπτουμε τον αληθινό εαυτό μας, τον ψυχικό μας και να γνωρίζουμε τον Θεό.
- Το σύντροφό μας τον αποδεχόμαστε όπως είναι, με τις αδυναμίες και τις ιδιοτροπίες του, και όχι, όπως εμείς θα θέλαμε να είναι, η οικογένεια είναι παλαίστρα και γυμναστήριο.
- Προσπαθήστε να καταλαβαίνετε το σύζυγό σας. Μην λησμονείτε ότι ο άντρας σκέφτεται με στεγνή λογική, ενώ η γυναίκα με την καρδιά.
- Μην προσπαθείτε να επιβάλλετε τη γνώμη σας και να διορθώσετε το σύντροφό σας. Φροντίστε καλύτερα να διορθώσετε τον εαυτό σας.
«Η αγάπη ζει με την αρμονία των αντιθέσεων».
- Με την πίστη, την υπομονή και την αγάπη αντιμετωπίζονται νικηφόρα όλες οι δυσκολίες της ζωής.
- Ο μεγαλύτερος εχθρός της συζυγικής ζωής είναι ο εγωισμός. Δεν μας σώζει η επίθεση κατά του συντρόφου μας, αλλά η επίθεση κατά του εγώ μας.
- Το καλύτερο παράδειγμα για τα παιδιά

μας είναι να αγαπάει ο πατέρας τη μητέρα τους και η μητέρα τον πατέρα τους.

- Το μυστικό της οικογενειακής γαλήνης είναι να μπορεί κανείς να συγχωρεί.
- Ο γάμος είναι «Μυστήριο μέγα», που αρχίζει μέσα στην Εκκλησία και ανανεώνεται με τη Θεία Λειτουργία και τα μυστήρια της.

3. Διάφορες καταστάσεις

Α) Χαμογέλα. Είναι το δεύτερο καλύτερο πράγμα που μπορείς να κάνεις με τα χείλη σου. (Χαμόγελο)

Β) Τίποτα δεν μπορεί να σταματήσει τα μαλλιά που πέφτουν παρά μόνο το πάτωμα. (Τριχόπτωση)

Γ) Διπλωμάτης είναι ένας άνθρωπος που σου λέει πως έχει ανοιχτό μυαλό, αντί να σου πει πως έχει μία τρύπα στο κεφάλι σου. (Διπλωματία).

Δ) Ο αρρωστημένος πατριωτισμός είναι το τελευταίο καταφύγιο του παλιανθρώπων. (Πατριωτισμός)

Ε) Η «κάποια μέρα» δεν είναι μέρα της εβδομάδας. (Αναβολή)

Στ) Τα όνειρα επιτρέπουν στον καθένα μας να γίνεται ήσυχια και με ασφάλεια παρανοϊκός κάθε βράδυ της ζωής του. (Παράνοια)

Ζ) Όποιος δηλώνει συνεχώς πως δεν είναι ανόητος κάτι υποπεύεται. (Ανόητος)

Η) Η καρδιά μου λέει «ναι», το μυαλό μου «όχι» και το σκώπι δεν μου έχει απαντήσει ακόμα. (Αποφασιστικότητα)

Μαρίνος Σπηλιόπουλος

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

& Συμβίωσις μετά των ληστών

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΚΙΑΡΗ
(συνέχεια από το προηγούμενο) (ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Κ. ΠΥΡΡΟΥ)

Ο Νταλιάνης μοι παρέθηκε το γεύμα, μέρος ικανόν λαχανοπήπτας και άρτον, και μετά το φαγητόν εδόθην εις ύπνον. Εκοιμήθην ικανήν ώραν αλλ' ουχί και όσον ηδυνάμην να κοιμηθώ διότι ο Σέλιος από πρωίας επιθμών να με ίδη δια το ασύμφορον όμως ανέβαλε την συνάντησιν μέχρι της παρούσης ώρας, οπότε ηδύνατο πλέον να με πλησιάση χωρίς να υποβλέπητε υπό των συντρόφων και αυτός ήδη με ηνάγκασε να εγερθώ. Μετά μικράν συνδιάλεξιν επορεύθημεν εις τον Τζιομαλήν και μου είπον, μετά τα περί της διεκπαιραιώσεως των περί εξαγοράς διαπραγματεύσεων, ότι ουδέποτε επίστευον να ενδιαφέρηται τόσον περί εμού ο Χουρσήτ μπένς· ότι και πολλοί των φίλων των τούρκων με ελυπούντο και συνίστων αυτοίς επιείκειαν· εκ δε των χριστιανών τινές ερωτηθέντες είπον ότι εις ποσόν ολιγώτερον των δύο χιλιάδων λιρών, εξαγοράν να μη στέρξωσιν και θα δοθούν, διότι υπάρχουν, Ημείς δε, είπον, ότι εκάμαμεν, εκάμαμεν και την Πέμπτην πρωί απαλλάψεσαι της αιχμαλωσίας. Με προσεκάλεσεν επομένως και ο καπετάνος, όστις τα αυτά περίπου μοι εξέθηκε προς ησυχίαν, και μετά την συνδιάλεξιν έγγραφα τεσκερέντινά προς τους Βουρμπανίτες καθ' υπαγόρευσιν αυτού ως εξής·

Κύριοι!

«Τη επεμβάσει φίλων συγκατένευσα δια

100 λίρας αντί 400 τας οποίας εντός δέκα ημερών περιμένω να τας στείλητε· αν όμως και το ποσόν αυτό δεν μου το στείλητε μη νομίσητε ότι θα προφυλαχθήτε και δεν θα επιτύχω. Ηξεύρετε ότι και την ζωή σας έχω εις χείράς μου και σας τους ιδίους, όχι μόνον τώρα το καλοκαίρι αλλά και τον χειμώνα ακόμη και τι το όφελος μετά ταύτα εάν συλλάβω τρεις τέσσερας και ζητήσω μεγάλην εξαγοράν την οποίαν και θα τη λάβω· ταύτα προς είδησίν σας».

Ταμάζης
(Τ.Σ.)

Έγραψα επομένως και προς πολλούς άλλους φίλους επιστολάς επισημοποιών αυτάς πάντοτε δια της σφραγίδος του καπετάνου, ην εκράτουν εγώ, αποκαλούμενος δια τούτο υπό των ληστών Μουχριντάρης (σφραγιδοφύλαξ) του καπετάνου, αλλά ει, και σφραγιδοφύλαξ δεν είχαν το δικαίωμα να γνωρίζω και προς τίνα απευθύνοντο αι επιστολαί. Έγραψον απλώς φίλε, ή αδελφέ, και εβούλωνα, αφίνων εις έτερον το βάρος του να θέση την επιγραφήν· και την υπητεσίαν ταύτην εξετέλει, κακήν κακώς, εις των ληστών, ο δεύτερος γραμματεύς της συμμορίας.

Εν τούτω τω μεταξύ, ολίγον απωτέρω ημών, σφορδά έρις μεταξύ Κολονιατών ηγέρθη, επικίνδυνον προσλαβούσα χαρακτήρα, δια την δε την αιτίαν. Εις των

συντρόφων, κολονιάτης, αφήρησε τα υποδήματα (τζαρούχια) βλαχοποιμένος, όστις παρηπονέθη προς τους αρχηγούς Σέλιον και Μπεκτάσην· ο οπαδός διατάχθη τότε να αποδώση τα υποδήματα, αλλ' ηπειθήσε και επειδή υπέρ αυτού εφάνησαν λαβόντες μέρος και έτεροι δύο, ο Σέλιος και ο Μπεκτάσης ίνα τιμωρήσωσι την παρακουήν ώρμησαν ξιφήρεις κατά του απειθούς και εν τη απειθειά του τον επλήγωσεν ο Μπεκτάσης καιρίως κατά την κοιλίαν, ως και τους δύο υποστηρίζοντας αυτόν ελαφρώς δια του γιαταγανίου. Εγώ θεωρών μακρόθεν το αιματηρόν τούτο επισόδειον έτρεμον, ενώ ο Τζιαμαλής πλησίον μου ιστάμενος εγέλα και διασκεδάζε. «Ήσυχάσατέ τους δι' όμα του Θεού, τω είπον». «Ας φαγωθούν» κάμποσον οι κολονιάταις, μοι απήντησεν ούτος, τι σε μέλλει». Τέλος δε, αφού συνέβη ό,τι συνέβη, επενέβη ολόκληρος η συμμορία και επήλθεν η ησυχία· και «ουδείς λόγος πλέον περί των πληγωθέντων, και μάλιστα του καιρίως πληγωθέντος, επί τοσούτον εκτιμάται μεταξύ αυτών η ζωή. Πληγή θανατηφόρος, φόνος, απλή παιδία· αποθνήσκουσιν ωσει επρόκειτο να αναζήσωσι την επαύριον· οι δε ζώντες αναπαύονται πλησίον του πώματος, γελώσι, διασκεδάζουν, τρώγουσι κτλ., διότι το πώμα δεν είναι πλέον άξιον μείζονος προσοχής ή σημασίας του κορμού δρυός τινος. Όθεν ουδέν παράδοξον αν εξ απλής συγχίσεως προκύψη πληγή ή φόνος, εις ένα ή πολλούς, ούτινος η σπουδαιότης υφίσταται μόνον εν όσω διαρκεί η πάλη, ως και παρ' ημίν ήδη συμβαίνει, ουχί δια πρώτην

ή τελευταίαν φοράν.

Περί την εννάτην εγκατελίπομεν το λιμέρι μετά πυροβολισμών και θορύβου, ωσει αποτελούντες γαμικήν συνοδίαν, και εκωρήσαμεν προς τα κάτω. Εκείθεν εφαινοντο δύο χωρία, το μεν εις το πλάγιον του όρους το δε κατωτέρω, και νομίζω θα ήσαν το Τούρναβον και Λιοκάτζι, όπου εφθάσαμεν μετά μίαν ώρα εις ποταμόν, πλησίον των χωρίων τούτων.

Πριν ή διαβώμεν τον ποταμόν, όντες ήδη πλησίον χωρίων οι λησταί έλαβον περιμού πρόνοιαν, χάριν της ασφαλείας των, και σύραντες τας χείρας μου όπισθεν με έδεσαν. Ενώ δε επρόκειτο ήδη να εκκινήσωμεν, μετά μικράν ανάπαυσιν, ακούω αίφνης θόρυβόν τινα και επομένως μαστιγώσεις και απειλάς κατά τινος δυστυχούς εκ του τραχήλου συρόμενον, ον συνέλαβον καθ' οδόν εκεί οι λησταί. Οι φρουροί μου με απεμάκρυνον αμέσως επί το ενδότερον προτού να εννοήσω περί τινος πρόκειται. Μετά χρόνου μικρού παρέλευσιν μοι εγχειρίζουσι δύο έγγραφα εις ανάγνωσιν, των το μεν ήτο το διαβατήριον του εις χείρας αυτών πεσόντος, Γαλλιστί γεγραμμένον, εκ του Οθωμανικού Προξενείου, το δε το επιτήδευμά του. Ο νέος λοιπόν αιχμάλωτος επέστρεφεν εξ Ελλάδος ένθα ήτο ταξιδευμένος, αλλ' οι λησταί άλλως εξέλαβον αυτόν, ως κατάσκοπον δηλονότι χριστιανών ληστών, των καλουμένων ανταρτών, και εξ αυτού του διαβατηρίου του δι ου εννόουν να τον ενχοποιήσωσι, μη γνωρίζοντες το είδος τούτο των διαβατηρίων, ηδυνήθην ίνα τους πείσω ότι ο άνθρωπος δεν ήτο ύποπος μετά μεγάλης δυσκολίας, αφού έδειξα

αυτοίς τον Τουράν εν τω διαβατηρίω, επειδή αδαίς ων της Γαλλικής δεν ηδυνάμην ίνα αναγνώσω, όπως εκ της αναγνωσίας πεισθώσιν. Αφήκαν λοιπόν αυτόν ελεύθερον ίνα απέλθῃ, αφού προηγουμένως ο Μπεκτάσης τον εγύμνωσεν από ό,τι είχε· και ο πλούτός του όλος συνίστατο εξ οκτώ λιρών οθωμανικών και τριών ζευγών τζαρουχίων. Ο δυστυχής απλούς και ευήθης κάπως σώσας την ζωήν του ήρχισε να παρακαλή και περί των χρημάτων. «Δώσατέ μοι καν μίαν λίραν είπε και τα τζαρούχια, πηγαίνω από το ταξείδι· η οικογένειά μου πεινά να την θρέψω τουλάχιστον ένα μήνα και να την υποδέσω». Η απλοϊκότης των λόγων του ανθρώπου τούτου, και η συγκινητικωτάτη έκφρασις αυτών, ει και μη επροξένησαν αίσθησίν τινα εις τον κοσμοπολίτην Μπεκτάσην, όστις εκήρυπε, το συμφέρον δίκαιον, εισέδωσαν όμως εις τας καρδίας των συντρόφων, και ιδίως των λιάπηδων. Εις τούτων, άλλοτε φρουρός μου, ο Σιακήρης, νέος ευφυής και γενναίος, εδοκίμασε δια παρακλήσεων όπως παραπείση τον Μπεκτάση ίνα αποδώσῃ άπαντα τα χρήματα εις τον ταξιδιώτην, επειπών, ότι θα ήτο πολύ άδικον και αναξιοπρεπές μία τοιαύτη συμμορία να καταδέχεται ίνα αρπάξῃ και τον οβολόν του πτωχού. Έχομεν, λέγει, σκλάβον να πάρωμεν. «Εγώ, απήντησεν ο Μπεκτάσης, δεν εβγήκαν εδώ εις τα βουνά ίνα ευσπλαχνίζωμαι τον κόσμον, αλλά δια να πάρω χρήματα από όποιον δυνηθώ.» Ιδών ο Σιακήρης την επιμονήν ταύτην παρετήρησεν απειλητικώς, να δώσῃ εις τον πτωχόν τα χρήματα, ο δε Μπεκτάσης απαντά ότι δεν ακούει τοιαύτας απειλάς και

να παύσῃ ενοχλών αυτόν επί πλέον. «Δεν τας ακούεις Κολονιάτη!» και επιπίπτει κατ' επάνω του ο Σιακήρης, ον υποβοηθούσι και οι άλλοι λιάπηδες, και μετά τινα αγωνίαν κατορθοί ίνα λάβῃ τας οκτώ λίρας ας μετά των τζαρουχίων παραδίδει εις τον πτωχόν διαβάτην και τον προσκαλεί να φύγῃ αμέσως «Αλλά το διαβατήριόν μου, απαντά ο χωρικός, χωρίς τούτο δεν ημπορώ να σαλεύσω...». Ερεύνης δε γενομένης και περί τούτου, όπερ άλλος τις εξεπίτηδες κατακράτει, ενεχειρίσθη αυθωρεί εις τον ταξιδιώτην, όστις ανεχώρησεν ήδη ευλογών τον Θεόν δια την τοιαύτην απαλλαγήν και ευχαριστών τους ληστές δια την ευγένειαν αυτών.

Διέβημεν τον ποταμόν και έστημεν πλησίον εις τα χωρία. Οι λησταί εισελθόντες εγέμισαν τα ταγάρια των από διάφορα οπωρικά, και απήδια, μήλα και κούμπουλα και εκκινήσαντες εβαδίσαμεν προς τα άνω νοτιοδυτικώς· και μετά ώρας οδοιπορίαν εκαθήσαμεν πλησίον μικρού ναού, ένθα ενεθυμήθην να ποιήσω το σημείον του σταυρού και παρακαλέσω εγκαρδίως τον Θεόν, κατά διάνοιαν, υπέρ της απολυτρώσεώς μου. Επροχωρήσαμεν και πάλιν προς τα άνω, εντεύθεν αναστάντες, και, πλησίον πηγής εδειπνήσαμεν περί το μεσονύκτιον. Αφού λοιπόν εροφήσαμεν μετά το δείπνον και το σιγάρον μας, πληροφορήσαμεν μετά το δείπνον και τοι σιγάρον μας, έκαστος, ετέθημεν πάλιν επί ποδός και μετά τρίωρον οδοιπορίαν εφθάσαμεν εις το λιμέρι ενώ ήδη διεγέλα η ημέρα.

(Συνεχίζεται)

† Στη μνήμη του Χρήστου Ανδρεάδη

Με το λυκόφως του 2019 εγκατέλειψε πλήρης ημερών τον μάταιο αυτό κόσμο πορευθείς προς την πολυπόθητη « μέλλουσαν πόλιν», ο αείμνηστος ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ, καθηγητής φιλόλογος και ιστορικός, ο οποίος υπηρέτησε ως νεαρός πρωτοδιορισθείς καθηγητής στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '50, στο οποίο άφησε με την όλη του καθηγητική δράση και συμπεριφορά ανεξίτηλο το απερίγραπτο όσο και απέρητο ακραιφνώς αληθινό ανθρώπινο πέρασμά του. Η Κόνιτσα του οφείλει πολλά διότι έμαθε γράμματα πολλά και χορταστικά στα παιδιά της, πολλά από τα οποία ακουμπώντας στα δικά του πνευματικά κυρίως, αλλά και γνωσιολογικά θεμέλια, πρόκοψαν στη ζωή και αναδείχθηκαν σε θέσεις και αξιώματα τιμώντας την αγαπημένη τους Κόνιτσα. Μερικοί από τους άξιους εκείνους μαθητές του είναι σήμερα εκλεκτοί συνεργάτες του αγαπημένου μας Περιοδικού. Ο αείμνηστος Χρήστος Ανδρεάδης αγάπησε ιδιαίτερω την Κόνιτσα, διότι υπήρξε γι' αυτόν το πρώτο σκαλί της περαιτέρω πολύπλευρης σταδιοδρομίας του. Αγάπησε την Κόνιτσα και αγαπήθηκε από αυτήν, κυρίως από τους πολλούς εκλεκτούς μαθητές του

Χωρίς ίχνος υπερβολής εξ όσων εγώ τουλάχιστον γνωρίζω, φιλόλογος άμα δε και ιστορικός της αξίας του αείμνηστου Χρήστου Ανδρεάδη δεν πέρασε από την Κόνιτσα, την οποία ετίμησε με την διδασκαλία του. Αυτός εμπύησε τους μαθητές του στην αρχαία ελληνική γραμματεία, διδάσκοντας την αρχαία ελληνική γλώσσα, όχι όπως και όσο την διδασκαν οι άλλοι στα σχολεία, αλλά με τον δι-

κό του εντελώς διαφορετικό τρόπο, που μόνο αυτός ως όντως σοφός που ήταν ήξερε. Οι γνώσεις του ήταν ανεξάντλητες και ο καημός του να τις μεταδίδει στους μαθητές του ασίγαστος! Από τον σοφό αυτόν καθηγητή διδαχθήκαμε όλοι οι τότε μαθητές του τα μυστικά και τα μυστήρια της αρχαίας ελληνικής γλώσσας! Απολαύσαμε τον ανεξάντλητο όσο και μαγευτικό της λεκτικό πλούτο, την σαγηνευτική αρμονία της και την ικανότητά της να εκφράζει με απaráμιλλη πιστότητα τις πιο λεπτές έννοιες. Η αρμονία της Γραμματικής της μας μεθούσε, και οι κανόνες της μας γοήτευαν, η συντακτική της δομή μας εξέπληπτε, η ιστορία των φθόγγων της μας σαγήνευε, καθώς την ζωντάνευε ολόκληρη ενώπιόν μας ο μεγάλος εκείνος και απaráμιλλος δάσκαλος! Ο καθηγητής Ανδρεάδης όμως δεν δίδασκε μόνο, αλλά και υπερασπιζόταν με πάθος τη γλώσσα μας ως μέγας φιλόλογος και ιστορικός που ήταν. Η Ιστορία, η γλώσσα και η χριστιανική μας πίστη είναι τα πολυτιμότερα κεφάλαια του Έθνους μας, έλεγε με δογματικό ύφος!..Αν χάσομε ένα από αυτά χάνομε ολόκληρη την εθνική μας υπόσταση!

Η Κόνιτσα οφείλει πολλά στον μεγάλο αυτό δάσκαλο, ο οποίος εμόχθησε όσο λίγοι για την μόρφωση των παιδιών της στη δύσκολη εκείνη περίοδο της δεκαετίας του 1950. Ας τον θυμόμαστε με ευγνωμοσύνη, ως ένα μεγάλο δάσκαλο, που λάμπρυνε με τη διδασκαλία του το ιστορικό οκτατάξιο τότε Γυμνάσιο της ακριτικής μας Κόνιτσας.

Ας είναι αιωνία η μνήμη του!

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Επίτιμος Πρόεδρος του Αρείου Πάγου

Προς ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Δήμαρχον και Δημοτικούς Συμβούλους

(δια μέσου περιοδικού Κόνιτσα)

Αθήνα 20/5/2020

Κύριοι,

Επανέρχομαι στο θέμα της μη λειτουργίας του Νέου Δημοτικού Κοιμητηρίου Κόνιτσας στην θέση «Σέρβινα».

Δυστυχώς η προηγούμενη Διοίκηση του Δήμου αλλά ούτε και εσείς το λειτουργήσατε μέχρι σήμερα.

Ευτυχώς δεν είχαμε θύματα ... και η παράνομη επέκταση του ενοριακού νεκροταφείου Αγίων Αποστόλων ολοκληρώθηκε και λειτούργησε.

Ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Μπακογιάννης, μόλις άρχισε η πανδημία άνοιξε 375 νέους τάφους στο Γ Κοιμητήριο... για να προλάβη μερικώς...

Γ. Μάρραι

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Κατ' επιθυμίαν του αποβιώσαντος στις 15.2.2020 θεοφιλέστατου Επισκόπου Ανδίδων Χριστοφόρου (Γεωργίου Ρακιντζάκη), καθηγητού μας στο Γυμνάσιο Κονίτσης θα τελεσθεί μνημόσυνο στην εκκλησία Αγίου Νικολάου Κονίτσης, την Κυριακή 9 Αυγούστου, υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των κοιμηθέντων καθηγητών και μαθητών του Γυμνασίου Κονίτσης.

Τις δαπάνες του μνημοσύνου θα αναλάβει
ο Δερματολόγος – Ιατρός Νούτσης.

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 27 & 28 Φεβρουάριου 2020 πραγματοποίησε την 24η διανομή διαφόρων προϊόντων στους ωφελούμενους του.

Τα προϊόντα που διανεμήθηκαν συγκεντρώθηκαν με την ευγενική χορηγία των εταιριών:

1. ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΗ ΕΠΑ.Σ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2 "ΓΚΑΡΑΜΠΙΝΑΣ ΟΕ"- Αντιπροσωπία Τροφίμων ΙΩΑΝΝΙΝΑ.

Ο Δήμος Κόνιτσας, η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας και τα Στελέχη του Κοινωνικού Παντοπωλείου εκφράζουν τις θερμές ευχαριστίες τους για την έμπρακτη κοινωνική τους προσφορά, καλώντας και άλλες επιχειρήσεις, καθώς και συνδημότες να σταθούν αρωγοί στην όλη προσπάθεια που καταβάλλεται.

• Δημιουργία Ιστορικού - Στρατιωτικού Μουσείου στην Κόνιτσα.

Ο Δήμος Κόνιτσας, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και σε συνεργασία με το Γενικό Επιτελείο Στρατού Δ4 (Διευθυνση Ιστορίας Στρατού) προτίθεται να δημιουργήσει Ιστορικό-Στρατιωτικό Μουσείο στην Κόνιτσα με ιδιαίτερη αναφορά στην προσφορά των γυναικών της Πίνδου κατά το έπος του 40.

Οι θεματικές ενότητες αναφέρονται:

1. Στη Μάχη της Πίνδου 1940-41
2. Στις Γυναίκες της Πίνδου
3. Στη Μάχη της Μολυβδοσκεπάστης (22 Νοεμβρίου 1940)
4. Στη Μάχη του Τεπελενίου

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

5. Στη Μάχη του υψώματος 731
6. Στην Ομηρεία στην Ιταλία 1942 - 1943
7. Στον Ελβετικό Ερυθρό Σταυρό

Προκειμένου να υλοποιηθεί άμεσα η προσπάθεια, ο Δήμος Κόνιτσας διαθέτει ένα διώροφο κτήριο κοντά στο κέντρο της πόλης και δίπλα στην επισκέψιμη πατρική οικία του Οσίου Παϊσίου, επιφάνειας 480 τ.μ. Τη μουσειολογική μελέτη έχει αναλάβει το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το κόστος της οποίας έχει καλυφθεί από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας.

Δεδομένης της υποχρέωσης απότισης φόρου τιμής στους αγωνιστές του έπους του '40 και στις αλύγιστες Γυναίκες της Πίνδου, που αποτελούν διαχρονικό πρότυπο αυτοθυσίας για τις νέες γενεές, παρακαλούμε σπσιονδήποτε διαθέτει σχετικό αρχειακό - κειμηλιακό υλικό (στολές στρατιωτικές και γυναικών της Πίνδου στολές στρατιωτών, στολές εθελοντριών νοσηλευτριών, πηλίκια, κράνη, όπλα πυρομαχικά είτε του Ελληνικού είτε του Ιταλικού στρατού, κασέλες πυρομαχικών παγούρια καρβάνες, υφάσματα από αλεξίπτωτα, παράσημα, γράμματα στρατιωτών ή οποιοδήποτε άλλο έγγραφο, φωτογραφίες, οπτικοακουστικό υλικό και οτιδήποτε άλλο) να έλθει σε επαφή μαζί μας. Επιπλέον, οποιαδήποτε προφορική μαρτυρία για τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο αποτελεί ζωντανή ιστορική πηγή για το Μουσείο.

Το σχετικό υλικό μπορεί να παραδοθεί στο Δήμο με επίσημο έγγραφο υπό μορφή Χρησιδανείου ή Δωρεάς ή σε Ψηφιακή μορφή.

Στο κάθε αντικείμενο που θα εκτεθεί στο Μουσείο, θα αναγράφεται το όνομα του δωρητή και ο τόπος καταγωγής του.

Η βοήθειά σας θα είναι πολύτιμη για το Δήμο μας και η προσφορά στον τόπο μας ανεκτίμητη, κατάθεση τιμής και ευγνωμοσύνης για όσους αγωνίστηκαν και θυσιάστηκαν για την ελευθερία μας.

Σαφώς, είμαστε ανοικτοί σε οποιαδήποτε πρόταση, που απορρέει από την εμπειρία σας, θεωρώντας πολύτιμη τη συμβολή σας για την ευόδωση του εγχειρήματος, που θα παίξει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης και στην ανάδειξη της ανιδιοτελούς προσφοράς και της αυτοθυσίας των ανδρών και των Γυναικών της Πίνδου.

Είμαστε στη διάθεσή σας για περαιτέρω πληροφορίες και διευκρινίσεις.

Πληροφορίες: Γιάννα Νίκου

Τηλ. Επικοινωνίας:

2655360349, 2655360326

e-mail: gramatia@konitsa.gr

ngianna@yahoo.com

- Τις ευχές του με την ευκαιρία της επετείου της Απελευθέρωσης της Κόνιτσας από τον Οθωμανικό ζυγό έστειλε προς το Δήμαρχο Κόνιτσας ο Julien Makalu, πρόσφυγας από την Αφρική που φοίτησε στο ΕΠΑΛ Κόνιτσας και πρώτευσε στις Πανελλαδικές εξετάσεις πριν από λίγα χρόνια. Το ευχετήριο μήνυμα έχει ως εξής:

Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε,

Παρόλο που ζω πια μακριά, στην Αθήνα, εκτιμώ τον τόπο και την περιοχή που με αγκάλιασε, με δέχτηκε και με βοήθησε να

ξαναβρώ το δρόμο της εκπαίδευσης. Αυτή η περιοχή είναι η Κόνιτσα που γιορτάζει σήμερα την Απελευθέρωσή της.

Χρόνια πολλά από εμένα σε όλους. Ο Θεός να ευλογεί την Κόνιτσα.

Julien Makalu

- Τις ευχαριστίες του εξέφρασε ο κ. Δημήτριος Δημητριάδης τουριστικός πράκτορας από την Κύπρο, μετά τη φιλοξενία της αποστολής μαθητών και εκπαιδευτικών από το Λύκειο Λινόπετρας Λεμεσού στην Κόνιτσα με την ευκαιρία της συμμετοχής τους στις εκδηλώσεις για την Απελευθέρωση της Κόνιτσας από τον Οθωμανικό ζυγό.

Το ευχαριστήριο μήνυμα έχει ως εξής:

Αγαπητέ φίλε Δήμαρχε Κόνιτσας,

Να μου επιτρέψετε να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες, τόσο τις δικές μου όσο και της υπόλοιπης αποστολής για τη φιλοξενία και την αφειδώλευτη αγάπη και εγκάρδιότητα που μας έχετε προσφέρει. Προσωπικά γύρισα όλη την Ελλάδα. Αυτό που έζησα ήταν πρωτόγνωρο. Παρακαλώ διαβιβάστε τις ευχαριστίες μου στους συνεργάτες σας, στο Δημοτικό Συμβούλιο και στα αδέρφια μας τους Κονιτσιώτες.

Θα σας δω με την πρώτη ευκαιρία.

Με αδελφικούς χαιρετισμούς

Δημήτριος Δημητριάδης

- Ο Δήμος Κόνιτσας, στα πλαίσια του έργου με τίτλο «Ανάπτυξη και προώθηση του extreme tourism στη διασυνοριακή πε-

ριοχή Ελλάδα-Αλβανία» με ακρωνύμιο «EX. TOUR» και συμμετέχοντες εταίρους την Περιφέρεια Ηπείρου, το Δήμο Κόνιτσας και το Δήμο Πρεμετής, συμμετείχε στην 3η Συνάντηση του έργου που πραγματοποιήθηκε στην Πρεμετή την Πέμπτη 27 Φεβρουάριου 2020.

Δράσεις του Δήμου Κόνιτσας που προβλέπονται στα πλαίσια του προγράμματος:

1. Δημιουργία αναρριχητικών πεδίων στο Δήμο Κόνιτσας-> έχει δημοπρατηθεί και αναμένεται η συμβασιοποίηση.

2. Μελέτη - συγγραφή δομημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων -> ετοιμάζονται τα τεύχη δημοπράτησης.

3. Διοργάνωση summer camp στο χώρο της Αναγνωστοπουλείου Σχολής-> θα πραγματοποιηθεί περίπου στα τέλη Αυγούστου 2020, της αδελφοποίησης των δύο Δήμων από το έτος 2012, όπως κοινές πολιτιστικές δράσεις, αλλά κυρίως η βελτίωση του οδικού δικτύου από το τελωνείο της Μέρτζανης μέχρι την Πρεμετή.

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει τις ευχαριστίες του προς τους συμμετέχοντες εταίρους και κυρίως στο Δήμο Πρεμετής και τη Δήμαρχο Alma Hoxha για τη φιλοξενία και τη συνεργασία.

- Ο Δήμος Κόνιτσας ανταποκρινόμενος στο από 18/09/2020 έγγραφο του Προέδρου της ΚΕΔΕ Δημήτρη Παπαστεργίου σχετικά με την πρόθεση της ΤΟΥΤΑ ΕΛΛΑΣ για παροχή προς τους Δήμους δωρεάν αυτοκινήτων καθ' όλο το χρονικό διάστημα αντιμετώπισης της πανδημίας, παρέλαβε την Παρασκευή 27 Μαρτίου ένα όχη-

μα από την Toyota B A. Πόδας ΑΕΕ στα Ιωάννινα. Το όχημα, το οποίο παρέλαβε ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου και ο Αντιδήμαρχος Νικόλαος Τσιαλιαμάνης, θα χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των αναγκών των κοινωνικών υπηρεσιών «Βοήθεια στο σπίτι» του Δήμου Κόνιτσας. Η χρήση του οχήματος θα διαρκέσει για όλη την χρονική περίοδο αντιμετώπισης της πανδημίας.

Ο Δήμος ευχαριστεί και συγχαίρει την ΤΟΥΤΑ για την σημαντική πρωτοβουλία στις δύσκολες συγκυρίες που αντιμετωπίζουμε και εκφράζει θερμές ευχαριστίες στον αντιπρόσωπο της εταιρείας στα Ιωάννινα κ. Απόστολο Πόδα για την άμεση ανταπόκριση στο αίτημα του Δημάρχου.

- Στη συνεδρίαση της 15ης Απριλίου 2020 το Δημοτικό Συμβούλιο ομόφωνα, μετά από εισήγηση του Δημάρχου κ. Νικόλαου Εξάρχου και σύμφωνα με τις Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, αποφάσισε τα μέτρα ελάφρυνσης των επιχειρήσεων ελεύθερων επαγγελματιών του Δήμου Κόνιτσας, τα οποία έχουν ως εξής:

1. Μείωση μισθώματος κατά 40% μηνών Μαρτίου και Απριλίου στους επιχειρηματίες που μισθώνουν επαγγελματικό χώρο από το Δήμο και υπάγονται στις ρυθμίσεις του άρθρου 2 της Π.Ν.Π και τις όποιες τροποποιήσεις (ΦΕΚ 68/20-3- 2020)

2. Απαλλαγή από το τέλος χρήσης κοινόχρηστου ενοικιαζόμενου από το Δήμο χώρου, σε επιχειρήσεις που διακόπτουν ή περιορίζουν υποχρεωτικά τη λειτουργία τους για όσο διάστημα διαρκούν οι περιο-

ρισμοί (άρθρο 37 παρ. 8), αρχής νενομένης απότο 20-3-2020 (ΦΕΚ 68/20-3-2020).

3. Απαλλαγή τέλους καθαριότητας – φωτισμού για τις επιχειρήσεις που διακόπτουν τη λειτουργία τους για το χρονικό διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί αρχής γενομένης από 20-3-2020 (ΦΕΚ 68/20-3-2020) (άρθρο 37 παρ. 9) και στις όποιες τροποποιήσεις.

4. Αναστολή καταβολής μισθωμάτων κυλικείων εντός σχολικών μονάδων και εντός κοιμητηρίων από 1-3-2020 έως και 31-5-2020 (άρθρο 37 παρ.7 Π.Ν.Π 20-3-2020 Αρ ΦΕΚ 68).

5. Αναστολή είσπραξης βεβαιωμένων οφειλών και παράταση προθεσμίας καταβολής δόσεων χωρίς τόκους και προσαυξήσεις για όλο το διάστημα που ισχύουν οι περιορισμοί, αρχής γενομένης από 11-3-2020 Π.Ν.Π 11-3-2020 άρθρο 2ο (Αρ. ΦΕΚ 55/11-3-2020) σύμφωνα με την εγκύκλιο του ΥΠΕΣ 10/13-3-2020.

• Το Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Κόνιτσας, στις 13 & 14 Απριλίου 2020 πραγματοποίησε την 26η διανομή, διαφόρων προϊόντων, στους ωφελούμενούς του. Τα προϊόντα που διανεμήθηκαν συγκεντρώθηκαν με τις ευγενικές χορηγίες των εταιριών :

ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ ΑΒΕΕ“
ΑΥΤΑ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ”
SYPER MARKET
“ΥΙΟΙ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΟΕ”
COCA-COLA 3E

Ο Δήμος Κόνιτσας, η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κόνιτσας και τα Στελέχη

του Κοινωνικού Παντοπωλείου εκφράζουν τις θερμές ευχαριστίες τους για την έμπρακτη κοινωνική τους προσφορά, καλώντας και άλλες επιχειρήσεις καθώς και συνδημότες μας να σταθούν αρωγοί στην όλη την προσπάθεια που καταβάλλεται.

• Εν όψει της λειτουργίας των σχολικών μονάδων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από 11 Μαΐου 2020 βάσει της αποφάσεως του Υπουργείου Παιδείας, ο Δήμος Κόνιτσας ενημερώνει το εκπαιδευτικό προσωπικό, τους γονείς και τους μαθητές, ότι έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας σε συνεργασία με τους διευθυντές των σχολείων μας, σύμφωνα με τις οδηγίες του αρμόδιου Υπουργείου.

Επιπλέον, ο Δήμος έχει προβεί σε εκτεταμένες εργασίες καθαρισμού του περιβάλλοντα χώρου των σχολείων με αποψίλωση χόρτων και καθαρισμό με πιεστικό απολυμαντικό μηχάνημα.

Ευχόμαστε σε όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία καλή επάνοδο στα σχολεία και καλή δύναμη.

• Ο Δήμαρχος κ. Νικόλαος Εξάρχου πραγματοποίησε την Πέμπτη 14 Μαΐου επίσκεψη στις τοπικές επιχειρήσεις του Δήμου Κόνιτσας, με αφορμή την έναρξη της δημοτικής πλατφόρμας ανακύκλωσης Followgreen.gr/konitsa, στις 21 Μαΐου. Οι επιχειρήσεις ενημερώθηκαν για τα οφέλη συμμετοχής τους στο Followgreen και ήδη αρκετές έχουν ανταποκριθεί στο κάλεσμα του Δήμου.

• Το σύνθημα «ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΑΣΤΕ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΒΟΗΘΑΜΕ!» βρίσκει

ολοένα και περισσότερους αποδέκτες, που εν μέσω της κρίσης του κοροναϊού COVID-19 έσπευσαν χθες να δηλώσουν ικανοποιητικό παρών στην χθεσινή αιμοδοσία, που πραγματοποίησε ο Δήμος Κόνιτσας μέσω της Δημοτικής Τράπεζας Αίματος «Χρυσούλα Χαλούλου».

Εκφράζουμε θερμές ευχαριστίες σε όλους τους συνδημότες μας που παρευρέθησαν χθες στην Αιμοδοσία δείχνοντας πραγματική αλληλεγγύη προς όλους όσοι «έχουν πραγματικά ανάγκη λίγο από το αίμα μας».

«Οι μέρες που περνάμε είναι δύσκολες για όλους μας, αλλά πολύ περισσότερο για όλους αυτούς τους πάσχοντες συνανθρώπους μας που στηρίζουν την ελπίδα τους σε μια σταγόνα από το πολύτιμο αίμα μας και

δίνουν τη δική τους προσωπική μάχη στο παρασκήνιο του αγώνα για την ανάσχεση της εξάπλωσης του θανατηφόρου ιού του κοροναϊού COVID-19, και μάλιστα σε μια περίοδο που στα νοσοκομεία μας καταγράφεται δραματική έλλειψη αίματος. Μένουμε σπίτι και προστατεύουμε τις ευπαθείς ομάδες, όμως συνεχίζουμε να προσφέρουμε σε όσους έχουν πραγματικά ανάγκη», δήλωσε ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου, ο οποίος μαζί με μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου συμμετείχαν στην χθεσινή αιμοδοσία.

Η υπεύθυνη του Τμήματος Αιμοδοσίας
Δήμου Κόνιτσας

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Μάρτιος 2020

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
9,7	25,1	-1,5	76,0	14	ΝΔ

Απρίλιος 2020

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
12,5	26,9	0,2	58,6	11	BBA

Μάιος 2020

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
17,7	36,8	4,7	33,4	10	ΝΔ

ΣΧΟΛΙΑ

- Η σύλληψη Αλβανών, που έγινε πρόσφατα στο Γράμμο κατά τη συλλογή των λουλουδιών-βοτάνων, πρέπει να προβληματίσει τις αρμόδιες αρχές για τη λήψη πιο αυστηρών μέτρων. Είναι απαράδεκτο ν' αφήνουμε αυτόν τον πλούτο των βουνών μας ανεκμετάλλευτο και να γίνεται βορά των Αλβανών.

- Από την πρόσφατη δοκιμασία της πανδημίας θα πάρει το μάθημά της η Ανθρωπότητα, τάχα;

Με τη μεγάλη πρόοδο στις επιστήμες και την τεχνολογία, ο άνθρωπος απόκτησε μια υπερφίαλη αλαζονεία νομίζοντας ότι θα γίνει κυρίαρχος... του Σύμπαντος. Δεν κατάλαβε ότι είναι ένας γίγαντας με «πήλινα» πόδια, αφού και ένα τόσο δα αόρατο «ζουζουνάκι» μπορεί να τον εξαφανίσει από τη μια στιγμή στην άλλη.

Με την ακόρεστη απληστία πλουτισμού αυτών που κυβερνούν τον κόσμο (ηγέτες κρατών, πολυεθνικές τράπεζες, τρασπ κ.ά.) εξοντώνουν λαούς, εν ψυχρώ, σ' όλο τον πλανήτη, πολύ περισσότερους κι από επιδημίες*.

Αντί να χρησιμοποιούν επιστήμες και τεχνολογία για την καλυτέρευση της ζωής, για μια ειρηνική και δίκαιη κοινωνία, διαθέτουν τα παράνομα πλούτη για εξοπλισμούς με πυραύλους, αεροπλανοφόρα και κάθε λογής καταστροφικά όπλα για τη δυστυχία των λαών.

Με ένα μέρος αυτών των χρημάτων, πόσα εκατομμύρια ανθρώπων θα χόρται-

ναν ψωμί! Πόσα εκατομμύρια ασθενών θα σώζονταν από αρρώστιες, με την ενίσχυση των ερευνητικών κέντρων και του Συστήματος Δημόσιας Υγείας.

Ακούσαμε στις ειδήσεις ότι στη μεγάλη χώρα την Αμερική, ενώ ξοδεύονται δισεκατομμύρια για όπλα, αμελεί το Σύστημα Υγείας και βρέθηκε απροετοίμαστη στην πανδημία σε σημείο που να μη βρίσκουν οι πολίτες ούτε ... μάσκες!

Ας αναθεωρήσει, λοιπόν, η Ανθρωπότητα πολιτική.

Σ' αυτόν τον μικρό πλανήτη πρέπει κάποτε να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε περαστικοί. Αυτό το λίγο διάστημα παραμονής μας, ας το περάσουμε χαρούμενα και ειρηνικά...

Σ.Τ.

* Στη χώρα μας το 1941 εξαιτίας της γερμανικής κατοχής είχαμε χιλιάδες νεκρούς από τον προκύψαντα λιμό (πείνα), περισσότερους από οποιαδήποτε επιδημία!

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Λίγες βροχές και χιόνια έπεσαν το Μάρτη-Απρίλη στα βουνά μας.

- Φέτος, πελαργοί και χελιδόνια άργησαν να εμφανιστούν. Ήρθαν στις 12/4 ενώ κάθε χρόνο τα βλέπαμε περίπου στις 25 Μαρτίου.

- Χωρίς εκδηλώσεις και γλέντια πέρασαν οι φετινές Απόκριες, αφού λόγω

της πανδημίας του «κορονοϊού» τα ανταμώματα μπήκαν σε καραντίνα.

Οι μετακινήσεις των κατοίκων περιορίστηκαν, τα δρομολόγια των λεωφορείων αραίωσαν και ο κόσμος κλείστηκε στα σπίτια, θυμίζοντας στους μεγαλύτερους ... τη γερμανική κατοχή.

Το ίδιο ήσυχα γιορτάστηκε και το Πάσχα. Οικογενειακά, χωρίς κόσμο από τις πόλεις, στα χωριά μας...

- Στην περιοχή Πληκατίου (Γράμμος) οι αστυνομικοί συνέλαβαν Αλβανό να συλλέγει το σπάνιο λουλούδι- βότανο *Primula veris*. Ο δράστης μεταφέρθηκε στα Γιάννενα στον εισαγγελέα, αφού κατασχέθηκε η ποσότητα των βοτάνων.

- Στις 14/5 ο Δήμαρχος Κόνιτσας Ν. Εξάρχου συναντήθηκε σε τοποθεσία της Βούρμπιανης με τους συνεργάτες του Δασικού Συναιτερισμού Δισπράτου και συζήτησαν για τα προβλήματα που απασχολούν τον δασικό κόσμο.

- Στις 14-15/5 το κοινωνικό παντοπωλείο Δήμου πραγματοποίησε της 27η διανομή προϊόντων στους δικαιούχους.

Χορηγία από "Tasty foods ABTE & PEPISICO - ΗΒΗ ΑΒΕ" "BARILLA HELLAS" "ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ" "ΗΠΕΙΡΟΠΛΑΣΤ".

- Η Δομή του Κ.Π. ευχαριστεί τους χορηγούς. Μετά την άνοδο της θερμοκρασίας, άνω των 35 βαθμών κελσίου, ξαφνικά στις 27 Μαΐου είχαμε βροχή,

πτώση της θερμοκρασίας απότομα και λίγα χιόνια στις βουνοκορφές.

(Στη Βασιλίτσα 20 εκ. χιόνι).

- Ο Δήμος με τις εποπτεία του Αντιδημάρχου Ν. Τσιαλιαμάνη, άρχισε, στα πλαίσια των δυνατοτήτων από πλευράς μηχανημάτων, τον καθαρισμό αγροτικών-δασικών δρόμων στις κοινότητες.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Απεβίωσαν

- Ευαγγελή Σουφλέρη, από Καλόβρυση Κόνιτσας, απεβίωσε 4/2/2020, ετών 99, Αθήνα
- Αθανασίου Ειρήνη, απεβίωσε 1-3-20, ετών 86, Παλαιοσέλλι
- Κωτούλα Ανθούλα, απεβίωσε 3-3-2020 ετών 89, Αγία Παρασκευή
- Λάκκα Μαριάνθη, απεβίωσε 6-3-2020, ετών 63, Καλλιθέα
- Πάντου Ευγενία, απεβίωσε 6-3-2020, ετών 95, Ηλιόρραχη
- Καρανίκα Δέσπω, απεβίωσε 8-3-2020, ετών 90, Κεφαλοχώρι
- Σκούρα Αναστασία, απεβίωσε 9-3-2020, ετών 83, Πυρσόγιαννη
- Γιαννάκης Αθανάσιος, απεβίωσε 13-3-2020, ετών 84, Πλαγιά
- Ντάφλη Μαριάνθη, απεβίωσε 14-3-2020, ετών 87, Αειόπετρα
- Μαλάμης Απόστολος, απεβίωσε 28-3-2020, ετών 86, Αηδονοχώρι
- Ρούβαλης Γεώργιος, απεβίωσε

- 31-3-2020, ετών 71, Ελεύθερο
- Τσαγκας Βασίλειος, απεβίωσε 31-3-2020, ετών 83, Πλαγιά
 - Κουτουλούλη Πανάγιω, απεβίωσε 1-4-2020, ετών 94, Δροσοπηγή
 - Μουλαΐδης Μουλίας, Γρηγόριος απεβίωσε, 4-4-20, ετών 95, Κόνιτσα
 - Ντάφλης Δημήτριος, απεβίωσε 16/4 2020/, ετών 83, Αετόπειρα
 - Μπουκουβίνας Νικόλαος, απεβίωσε 21/4 2020, ετών 85, Κλειδωνιά
 - Κολιού Ελένη, απεβίωσε 21/4 2020 ετών 76, Μάτζι.
 - Τzáλλα Λαμπρινή, απεβίωσε 5/5 20, ετών 55, Κόνιτσα
 - Μίσσιος Αθανάσιος, απεβίωσε 11/5/2020, ετών 71, Γερμανία
 - Κήτας Βασίλειος, απεβίωσε 15/5/20, ετών 92, Κόνιτσα
 - Ζέκου Κωνσταντίνα, απεβίωσε 15-5-2020, ετών 86, Δροσοπηγή
 - Γιαννάκης Κων/νος, απεβίωσε 16-5-2020, ετών 73, Δροσοπηγή

† ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ

Στις 30/3 έφυγε από τη ζωή, πλήρης

ημερών (92 ετών) ο εθνικός ήρωας της Αντίστασης Μανώλης Γλέζος. Γεννήθηκε στην Απείρανθο της Νάξου και η Γερμανική Κατοχή τον βρήκε στην Αθήνα όπου είχε πάει για σπουδές. Μέσα από τις απελευθερωτικές οργανώσεις Ο.Κ.Ν.Ε. – Ε.Α.Μ. – Ε.Π.Ο.Ν. ανέπτυξε μεγάλη δράση και στις 31 Μαΐου του 1941, μαζί με τον φοιτητή της Νομικής Απόστολο Σάντα, κατέβασε τη Γερμανική σημαία που κυμάτιζε στο Εθνικό μας σύμβολο, τον Παρθενώνα. Για την πατριωτική του δράση πιάστηκε και φυλακίστηκε από τις Ιταλογερμανικές Αρχές. Μετά την απελευθέρωση (Οκτώβρη του 1944) εργάστηκε ως συντάκτης στην εφημερίδα «Ριζοσπάστης».

Για την πολιτική του δράση, μετακατοχικά, φυλακίστηκε, εξορίστηκε για πολλά χρόνια, καταδικάστηκε σε θάνατο αλλά με αντιδράσεις (συλλαλητήρια) γλίτωσε την εκτέλεση. Τιμήθηκε με το διεθνές βραβείο δημοσιογραφίας το 1958. Με το μετάλλιο Ζολιό-Κιουρί το 1959. Το χρυσό βραβείο «ΛΕΝΙΝ» για την ΕΙΡΗΝΗ το 1963 κ.α.

Έγραψε αρκετά βιβλία και ασχολήθηκε με την πολιτική εκλεγόμενος και βουλευτής. Δεν εγκατέλειψε την δραστηριότητά του ως το τέλος της ζωής του που συνέπεσε στη διάρκεια της «καραντίνας», λόγω της πανδημίας του «Κορονοϊού».

Ήταν πρωτοστάτης στην Επιτροπή Αγώνα για την διεκδίκηση των αποζημιώσεων και κατοχικών δανείων από τους Γερμανούς κατακτητές (1942-44)

Σ.Τ.

Αυτοί που έφυγαν

† Θεόδωρος Β. Θεμελής

Στις 31/3/20, έφυγε από τη ζωή στα Γιάννενα ο καλός μας φίλος Θεόδωρος, σε ηλικία 91 ετών.

Ο αείμνηστος Θόδωρος, γεννήθηκε το 1930 στο χωριό Δωδώνη Ιωαννίνων, από γονείς αγρότες. Πατέρας του ήταν ο Βασίλης και μητέρα του, η Φωτεινή Μπούκα.

Μετά το Δημοτικό στο χωριό του, φοίτησε στο γυμνάσιο Αρρένων Ιωαννίνων και μετά τη στρατιωτική του θητεία διορίστηκε στο Υπουργείο Οικονομικών και επί μία δεκαετία υπηρέτησε στο Δημόσιο Ταμείο Κόνιτσας (1963-1973)

Το διάστημα αυτό, με την αφοσιωμένη σύζυγό του Βάγια και τις δύο του κόρες Περιστέρα και Ιωάννα, έμεινε στην Κόνιτσα και τα υπόλοιπα χρόνια, ως τη συνταξιοδότησή του, υπηρέτησε στο Α' Δημόσιο Ταμείο Ιωαννίνων.

Με τη συμπαράσταση της συζύγου του μεγάλωσε τα δύο κορίτσια τους, που με το ήθος τους ήταν αξιαγάπητα, στην Κόνιτσα και με τη φιλομάθειά τους και τον αγώνα τους τελείωσαν το πανεπιστήμιο (Νομική-Φιλολογία) δημιουργώντας εξαίρετες οικογένειες.

Προς το Σμόλικα, με το Θόδωρο (αριστερά) 1972

Ο Θόδωρος χάρηκε παιδιά και εγγόνια, αλλά είχε την ατυχία να χάσει πρόωρα την κόρη του Ιωάννα από τη ζωή και αργότερα να υποστεί και δεύτερο ψυχικό πλήγμα από το χαμό της συζύγου του Βάγιας σε τροχαίο...

Με τη συμπεριφορά και την εντιμότητα του απόκτησε στην Κόνιτσα πολλούς φίλους και μετά τη συνταξιοδότησή του τους επισκέπονταν συχνά.

Φυσιολάτρης από την παιδική του ηλικία δεν ήταν δυνατό να μείνει αδιάφορος στην ορειβασία. Συμμετέχοντας στις πορείες του Ορειβατικού συλλόγου, ήταν πάντα παρών κάθε φορά που θα ανεβαίναμε στα βουνά της περιοχής. (Σμόλικα-Δρακόλιμνη-Τύμφη κ.α.)

Φεύγοντας από τη ζωή μας στη δίνη της «καραντίνας» λόγω Πανδημίας του κορονοϊού, δεν μπορέσαμε να παρευρεθούμε στην εξόδιο ακολουθία, αποχαιρετώντας τον μ' ένα μπουκέτο γαρύφαλλα από την Κόνιτσα.

Ο Θόδωρος είχε την τύχη να ζήσει τα τελευταία του χρόνια - όσο δύσκολα και αν ήταν - μέσα στη θαλπωρή της οικογένειας, φεύγοντας για το μεγάλο ταξίδι, από την αγκαλιά της κόρης του που του συμπαραστάθηκε ως την τελευταία στιγμή.

Μ' αυτά τα λίγα λόγια,

αντί μνημοσύνου, συλλυπούμαστε όλη την οικογένειά του και θα τον μνημονεύουμε κάθε φορά που θα ξεφυλλίζουμε τα άλμπουμ με τις φωτογραφίες από τις ορειβατικές πορείες.

Σωτήρης - Χρυσάνθη

† Στη μνήμη του Γεωργίου Ρούβαλη

1949-2020

Στις 31/3/2020 ο αγαπητός σε όλους μας Γιώργος μας αποχαιρέτησε για το αιώνιο της άλλης ζωής ταξίδι. Τι άδικο όμως που η Πανδημία μας στέρησε τη θέλησή μας να παραστούμε στην εξόδιο ακολουθία και να τιμήσουμε έναν σεμνό καθ' όλα άνθρωπο. Αγαπητέ Γιώργο έφυγες τώρα που απλά και σε πλήρη ηρεμία στο χωριό σου το Ελεύθερο τους κόπους μιας ζωής γεμάτης από στερήσεις, κόπους και θυσίες. Αυτό δεν σε εμπόδισε να δημιουργήσεις με συμπαράστατη την σύζυγό σου Ναθαναλία μία υπέροχη πολύτεκνη οικογένεια. Σαν έφτασε η ώρα της συνταξιοδότησης αποσύρθηκες στο χωριό με το ωραίο σπιτικό σου, με τις γεωργικές ασχολίες - η χαρά κάθε συνταξιούχου που εναγκαλίζεται και πάλι την γενέθλια και αυτή τον υποδέχεται χαρίζοντάς του στιγμές νοσταλγίας και γαλήνης μακριά από τις πολύβουες και ξένες πολιτείες. Δυστυχώς αείμνηστε φίλε Γιώργο, σε αυτή τη ζωή μέχρι τα στερνά μας, μας συνοδεύει ο πόνος, η λύπη, ο χωρισμός ακόμα και για αυτούς που υπογράφουν συμβόλαιο μιας απλής και μετρημένης ζωής, αιτούμενοι τον άρτο τον επιούσιο και και τίποτα άλλο. Εγώ και εσύ ζήσαμε δύο εκ διαμέτρου αντίθετες ζωές. Εσύ ισοπέδωνες κάμπους και έτσι έκανες στη ζωή των αγροτών πιο εύκολη αλλά και προσοδοφόρο, ενώ εγώ ήμουν ένας ερμηνευτής και εφαρμοστής των νόμων. Στα αρκετά βιβλία που μελέτησα επι-

βεβαίωσα την εκ νεότητας μου αντίληψη ότι η αλήθεια της ζωής αυτής βρίσκεται στα έργα και στον βίο των απλοϊκών ανθρώπων. Αυτό ακριβώς συμπεραίνει ο σπουδαίος Γάλλος συγγραφέας Αντε Ζιντ, ο οποίος εγκατέλειψε για πολύ καιρό το κοσμοπολίτικο Παρίσι και εντάχθηκε σε κολχός της Σοβιετικής Ένωσης προκειμένου να εισχωρήσει στον πλούτο και τις αλήθειες της ζωής των απλοϊκών ανθρώπων. Αυτή Αγαπητέ Γιώργο είναι η εσχάτη αλήθεια που μας κληροδότησε και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός στους μακαρισμούς. Μακάριοι οι πραείς, μακάριοι οι ταπεινοί τη καρδιά, Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι. Γιώργο ήσουν ένας σπουδαίος άνθρωπος ζώντας απλά και ταπεινά. Αιωνία σου η μνήμη.

H.A.

† Στη μνήμη του Δημήτρη Σίββα

Στις 15 Απριλίου 2020, έφυγε από τη ζωή ο αγαπητός μας Δημήτριος Σίββας (ο Τάκης μας, όπως τον ονομάζαμε όλοι εμείς οι Γεροπλατανίτες και μας λύπησε πάρα πολύ όλους μας, βαθύτατα).

Ο αγαπητός Τάκης ήταν αξιαγάπητος από όλους μας, δραστήριος, εργατικός καλός οικογενειάρχης, αγαπητός μου φίλος, και παραμπατζιανάκης μου.

Ήταν το μικρότερο παιδί της οικογένειας Σίββα. Μικρός ορφάνευσε και μετά τα πρώτα γράμματα στο χωριό, στην κατοχή, πήγε στην Αθήνα και φοίτησε στη Σιβιτανίδειο Τεχνική Σχολή, και έγινε πολύ καλός τεχνίτης. Μετά τις στρατιωτικές

του υποχρεώσεις εργάστηκε σκληρά στην Αθήνα. Ευσυνείδητος, εργατικός, πολύ επιμελής και τακτικός. Παντρεύτηκε την αγαπημένη του Ειρήνη, πρώτη πολυαγαπημένη εξαδέλφη της συζύγου μου, Ναυσικάς, που έζησαν και μεγάλωσαν σαν αδελφές στο ίδιο σπίτι.

Όπως όλοι τότε, πήγαιναν στη Γερμανία. Έτσι και ο Τάκης μας και η αφοσιωμένη σύζυγός του Ειρήνη, πήγαν στη Γερμανία, προς καλυτέρευση τη ζωή τους. Εκεί γέννησαν και μεγάλωσαν τα δύο παιδιά τους, τον Χρήστο και τον Γιώργο, που ζούνε ακόμη στη Γερμανία, δραστήριοι επιχειρηματίες. Στη Γερμανία εργάστηκαν σκληρά, αυτός ήταν αγαπητός και πολύ επιμελής στη δουλειά του.

Είχε την εκτίμηση όλων των Ελλήνων και ιδίως των Ηπειρωτών. Τα καλοκαίρια έρχονταν στο αγαπημένο μας χωριό που τόσο τ' αγαπούσε. Έκτισε ωραιότατο σπίτι.

Μετά τη συνταξιοδότησή του, ήρθε μόνιμα στο χωριό. Ήταν η ψυχή του χωριού μας, πάντα πρώτος σε όλες τις δουλειές. Βοηθούσε όλους, όσοι δεν μπορούσαν να εξυπηρετηθούν, ιδίως τους γέρους. Πριν από 26 χρόνια έκανε μία χειρουργική επέμβαση καρδιάς αλλά η μεγάλη αφοσίωση και επιμέλεια της συζύγου του Ειρήνης, τον κράτησαν στη ζωή 26 ολόκληρα χρόνια, αλλά και αυτός ήταν τακτικός και εφήρμοζε με πολύ μεγάλη ακρίβεια τις οδηγίες των ιατρών. Παράδειγμα προς μίμηση.

Τελευταία παρουσίασε κάποιο πρόβλημα υγείας και πήγε στο νοσοκομείο και για 46 μέρες, όμως παρά τις προσπάθειες των γιατρών, υπέκυψε στο μοιραίο. Οι γιατροί για τη σύζυγό του έχουν να λένε για τη μεγάλη αφοσίωση της. Αλλ' όμως υπέ-

κυψε. Αυτή είναι η μοίρα μας. Η Φυγή του μας λείπει σε όλους βαθύτατα.

Συλλυπούμεθα όλους με πόνο πολύ τη σύζυγό του Ειρήνη, τα αγαπημένα του παιδιά, τον κουνιάδο του Χαράλαμπο, και όλους τους συγγενείς του.

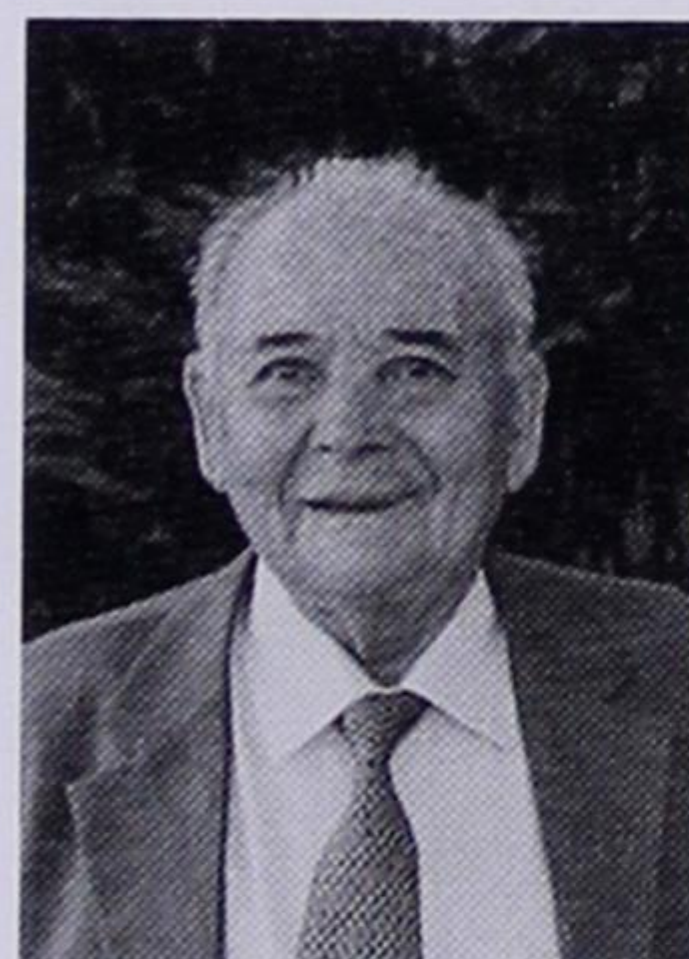
Ο Πανάγαθος Θεός, ας τον κατατάξει εν σκηναίς δικαίων γιατί πράγματι ήταν δίκαιος. Ο δε «πανδαμάτωρ» χρόνος, ας απαλύνει τον πόνο όλων μας, και ιδιαιτέρως, την αγαπημένη του και αφοσιωμένης με όλη τη σημασία της λέξης εξαδέλφης μας Ειρήνης.

Αγαπητέ μας και αξέχαστε Τάκη, σε αποχαιρετούμε.

Με πόνο καρδιάς και μεγάλη θλίψη

Ναυσικά και Οικονόμου

† Στη μνήμη του Γρηγόρη Μουλαϊδη

Γεννήθηκε το 1924 στην Κέρκυρα, από πρόσφυγες γονείς που ήρθαν από τα Φάρασα της Καπαδοκίας. Σε ηλικία τριών χρόνων έμεινε ορφανός από πατέρα και η μητέρα του δούλεψε σε

σπίτια πλουσίων Κερκυραίων, αλλά κατόπιν παρότρυνσης συγγενών της εγκαταστάθηκε στην Κόνιτσα, όπου ζούσε μαζί με τον αδελφό του και τη μάνα του. Κατόπιν ξέσπασε ο εμφύλιος και υπηρέτησε τη στρατιωτική θητεία περίπου τέσσερα χρόνια, σε επιχειρήσεις στο Γράμμο Βίτσι κ.α., όπου είδε χιλιάδες σκοτωμένους αλλά ο Θεός τον προφύλαξε, αν και πάτησε τρεις φορές νάρκη, είδε έναν αντάρτη στα 15

μέτρα με το μυδράλιο στραμμένο επάνω του, αλλά του ξέφυγε και είδε το χέρι του Χριστού από μακριά και έγραφε «μη φοβάσαι είμαι εγώ εδώ μαζί σου». Στο στρατό διάβαζε την Καινή Διαθήκη και ανατράφηκε με χριστιανικές αρχές από τη μάνα του. Στο στρατό κάποια φορά βούλιαξε το άρμα σε λάσπη και τον βοήθησε κάποιος ευαγγελικός πιστός από τον Λαγκαδά, και το έβγαλαν από τη λάσπη. Ύστερα τον προσκάλεσε στο σπίτι του όπου του μίλησε για σωτηρία της ψυχής, προσευχήθηκαν και από τότε άρχισε να μοιράζει και νέες διαθήκες τους στρατιώτες και να τους μιλάει για τον Χριστό, και όταν τον έβαλαν να εκτελέσει αντάρτες, αρνήθηκε και ο λοχαγός του τον συνεχάρη.

Μετά τον πόλεμο πήγε σε Ευαγγελική θεολογική Σχολή τρία χρόνια στην Κατερίνη, παντρεύτηκε την Ανδριανή από το Εμμ. Παππά Σερρών, απέκτησαν 4 παιδιά και ίδρυσε μια αίθουσα της Ευαγγελικής Εκκλησίας όπου προσεκολύθηκαν μερι-

κές οικογένειες αλλά εκείνη η εποχή ήταν δύσκολη γιατί επενέβαιναν άλλες δυνάμεις. Εκτός από ιεροκήρυκας, δούλεψε 25 χρόνια σαν πλασιέ βιβλιοπώλης της Αγίας Γραφής και άλλων χριστιανικών βιβλίων στα γραφεία Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, Λευκάδας. Παράλληλα ήταν και αγρότης για να συντηρεί την οικογένειά του. Ήταν πολύ έξυπνος και δραστήριος και γνώστης της Αγίας Γραφής, την οποία μελετούσε καθημερινά και προσευχόταν. Κήρυξε σε εκκλησία στη Γερμανία καθώς και σε συνέδριο στην Αγγλία. Τα έτη 1991-92-93 επισκέφτηκε την Αλβανία όπου μοίρασε τρόφιμα, ρούχα και νέες διαθήκες και έκανε συναθροίσεις στα μέρη που επισκεπτόταν. Στις 4/5 του 2020 έφυγε η ψυχή του για την ουράνια πατρίδα σε ηλικία 96 ετών, για να συναντήσει τον Χριστό όπου κατά τη Β' παρουσία θα ενωθεί η ψυχή του με το νέο άφθαρτο, αθάνατο και αναστημένο αγγελικό σώμα του.

Φίλος και Γείτονας

ΜΝΗΜΕΣ

Στη μνήμη της μητέρας μας Λίτσας Μάρραιν (του γένους Γεωργίου Παπαϊωάννου ή Παππά) οδοντιάτρου που έφυγε από τη ζωή στις 12.2.1988 στην Αθήνα, προσφέρω στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 50 ευρώ.

Γ. Μάρραιν

Συνδρομές

	€	Ματσή Ολυμπία «	15
		Καλλιντέρη Αμαλία «	15
		Ζδράβου Βασιλική «.....	20
		Συργιάννης Νικ. «	15
		Φράγκου Ιωάννα «.....	90
		Λωλίδης Δημ. «	20
		Γκρέτσας Ιωαν. «	20
		Μαρτσέκης Λουκάς Πάτρα	30
		Μπαλασοπούλου Ελένη Ρίο «	20
		Μπόγδος Κων. Αίγιο.....	45
		Σκούφιας Γεώρ. Πρέβεζα	15
		Τσιρώνης Απ. Πάτρα.....	60
		Σουφλέρης Κων. Χαλκίδα	100
		Σταυρίδης Αθαν. Βέροια	45
		Δάσκαλος Χρ. Καβάσιλα.....	40
		Καραφλιά Γιαννούλα Κλειδωνιά ...	15
		Παπασπύρου Βασ. Αετόπετρα	20
		Κεφάλας Θεοδ. Ηλιόρραχη.....	20
		Χρηστίδη Ειρήνη Αηδονοχώρι	30
		Κολόκας Δημ. Αετόπετρα	20
		Μπακόλας Θεοφ. Νικάνορας	20
		Ματσή Γεωργ. Ελεύθερο.....	15
		Τσινώλης Σπύρος Κόνιτσα	15
		Καραγιάννη Ελένη «	30
		Νικολάου Κοσμάς «	30
		Ζάμπου Ευθαλία «	20
		Γεωργίου Παναγ. «.....	30
		Κίτσιου Μαρία «.....	30
		Τζινέρης Παντ. «.....	20
		Καπαίου Αντιγ. «.....	15
		Χατζημελετίου Φρειδ.....	20
		Καβελίδης Προδρ. «	20
		Μπούσμπουλας Βασ. «	20
		Γαϊτανίδης Ευαγγ.	20
Τζιάλλας Ελευθ. USA.....			60
Κοκκινάκη Βασιλική USA			100
Φουρτζής Κων. Αυστραλία.....			100
Σταύρου Χρήστος Αθήνα			20
Παγανιά Βαρβάρα Αθήνα.....			15
Δήσιος Χρήστος Αθήνα.....			25
Σελτσιώτης Δημ. «			60
Πρίτσης Αλέκος «			30
Χαρισιάδης Βασ. «			15
Πίσπας Μιχ. «.....			30
Μουτσάκης Εμμ. «.....			30
Μπέλτσιος Μιχ. «			30
Γαϊτανίδου Ελπίδα «			50
Ζούκης Χρήστος «			40
Γιαμαλίδης Ιδομ. «			20
Μίσσιου Μαρίκα «			20
Στέρτσος Χαρ. «			20
Μαργαρίτης Κων. «			105
Μπλιθικιώτης Σπ. «			30
Σουφλέρης Ιωάν. Αθήνα.....			100
Τσιατσιάς Βασ. Αθήνα			45
Τσατσιάς Θαν. Αθήνα			45
Βλάνος Χρ. Θεσ/νίκη			20
Σταυρίδης Αθαν. «			30
Μουλαΐδης Θεοφ. «			15
Σπανός Απόστ. «.....			45
Παπαχρήστος Χρ. «			30
Φαρμάκη Ειρήνη «			30
Λύρας Δημ. «.....			20
Τσουμάνη Αμαλία «			20
Δάλλα Παναγιώτα «			30
Καρακίτσος Κων. Γιάννενα.....			40
Τζάλλας Αναστ. «			15

Ορειβατικός Σύλλογος Κόνιτσας, προς Αστράκα Παπίγκου, 18/6/1972.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

